

МІСТ ПОЄДНУЄ

Тижневик

МІСТ

№ 7

(№1438)

WEEKLY

Delivered to the Post Office

on February 12, 2026

Україна

США

Канада

Без обмежень

Збіг термін дії договору СНО-3 між США та РФ

Читайте с. 4

«ЦЕ БУДЕ ДУЖЕ НЕБЕЗПЕЧНО»

Трамп застеріг Велику Британію і Канаду від торговельних угод із КНР

с. 8

ЄС НЕ КУПУВАТИМЕ РОСІЙСЬКИЙ ГАЗ

Російську нафту отримуватимуть Угорщина й Словаччина

с. 9

Over \$2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше! Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

215-302-9292

■ Євген Клен

5 лютого завершилася дія договору СНО-3, який обмежував кількість ядерних боєголовок США та Російської Федерації (РФ). Це був останній запобіжник ядерної війни. Світ увійшов у зону стратегічної невідомості. Раніше Сполучені Штати та РФ могли взаємно інспектувати об'єкти, щоби переконатися, скільки боєголовок розгорнуто. Відтепер країни не знатимуть реального потенціалу суперника, що автоматично змушує кожного готуватися до найгіршого сценарію та нарощувати арсенали «про запас».

Уперше з кінця 1960-х рр. світ залишився без формальних обмежень на ядерну зброю. Ризик «ядерної помилки» зростає кратно, навчання чи збій системи раннього попередження може бути сприйнятий як реальна атака. І час на ухвалення рішення — лічені хвилини. Навіть під час «холодної війни» існувала «червона лінія». Тепер їх немає — будь-яка ескалація відбувається в темряві без гальм.

Дмитро Медведєв, заступник голови Ради безпеки РФ, який підписав СНО-3 з Бараком Обамою 2010 року, коли був російським президентом, знову привернув увагу своїми скандальними висловлюваннями. Він опублікував допис у соціальній мережі X, у якому детально перелічив усі попередні домовленості між Москвою та Вашингтоном щодо стримування ядерного потенціалу. Він зазначив, що вперше з 1972 року Росія та США залишаються без будь-якої угоди, яка регулювала би стратегічні ядерні сили. Свій допис супроводив картинкою зі серіалу «Гра престолів», на якому зображено Короля ночі, провідника армії мерців, із підписом: «Зима близько». Це був натяк на «ядерну зиму».

Для США головною причиною відмови від договору стала Китайська Народна Республіка (КНР). Пекін стрімко нарощує ядерну потужність (планує мати 1 тис. боєголовок до 2030 року), але ніколи не був частиною обмежень. Тож Вашингтон уже не хоче бути зв'язаним угодою з РФ, поки КНР вільно буде свої ракети.

Водночас Лінь Цзянь, речник Міністерства закордонних справ (МЗС) КНР, заявив, що Пекін шкодує про припинення дії Договору про скорочення стратегічних наступальних озброєнь між США та РФ. За його словами, світова спільнота стурбована тим, що припинення терміну дії договору негативно вплине на міжнародну систему контролю за нерозповсюдженням ядерних озброєнь.

Свою чергою Європа розуміє, що тепер не може покладатися на захист Сполучених Штатів. Франція, Німеччина, Польща та Велика Британія ведуть перемовини про створення власної системи ядерного стримування. Це означає появу нових ракетних комплексів і систем раннього сповіщення безпосередньо у Європейському Союзі (ЄС).

Але Україна зараз — єдине реальне поле, де Москва може спробувати випробувати ядерний сценарій. Для застосування ядерної зброї не обов'язково бити по містах чи використовувати мегатонні заряди. Достатньо удару по військовому об'єкті, демонстративного підриву над морем або в

КОМЕНТАРІ

Микола Княжицький, народний депутат України:

— Які висновки можна зробити з витоків інформації про перемовини в Абу-Дабі? Виглядає так, що делегації зайняті розв'язанням технічних питань щодо практичної реалізації рішення про припинення вогню. І склад учасників перемовин груп це підтверджує. Вимоги Росії до України мають як воєнні, так і

Без обмежень

Збіг термін дії договору СНО-3 між США та РФ

безлюдній зоні, застосування малопотужного заряду. Відтак доля світу знову пов'язалася з російсько-українською війною і результатами перемовин щодо її закінчення.

Дмитро Песков, прес-секретар Кремля, сказав, що РФ нібито залишається відкритою до мирного врегулювання війни проти України. Водночас дав зрозуміти, що Москва й надалі продовжуватиме бойові дії та погрожуватиме новими ударами. За словами рупора диктатора, позиція Росії є «гранично чіткою» і нібито добре відома як українській стороні, так і американським перемовникам: війна триватиме доти, доки Україна «не ухвалить відповідних рішень».

За інформацією The Telegraph, представники Путіна на перемовинах в Абу-Дабі (Об'єднані Арабські Емірати) 3—4 лютого ц. р. прагнули отримати те, чого не вдалося досягти на полі бою. Кремль наполягав не лише на збереженні контрольованих територій, а й на отриманні додаткових. Ба більше, РФ тепер вимагає не лише здачі Донбасу, а

ЕКСПЕРТІВ

політичний характер. Воєнна частина пов'язана з бойовими діями на лінії фронту та повітряними обстрілами міст в українському та російському заплілі. Угода про зупинення вогню має містити деталі про порядок розведення військ, створення демілітаризованої зони, порядок моніторингу порушень і контролю за дотриманням. Та навіть якщо політичне рішення про припинення вогню буде,

й офіційного визнання його російським усіма країнами-учасниками перемовин.

Експерти попереджають, що передача цих районів РФ може створити передумови для нової воїнної кампанії. Території Донецької області мають стратегічне значення через цільну оборонну інфраструктуру біля Краматорська та Слов'янська. Отримання цих позицій може дозволити російській армії нарощувати сили та планувати нове вторгнення.

Аналітики відзначили, що Дональд Трамп і Стів Віткофф, імовірно, не враховують усіх доводів цілей Москви. Якщо Україна погодиться на поступки, це може дати РФ час і ресурси для підготовки наступної фази війни. Альтернатива — збереження контролю над територією — вимагатиме тиску на Кремль через постачання озброєнь та економічні санкції, щоб обмежити амбіції Росії та запобігти повторному наступу. «Навіть якщо деякі держави визнають наші території російськими, це нічого не змінить. Бо це наша земля, і вимоги Кремля щодо Донбасу вже

його практична реалізація може так і не статися через цілу купу технічних питань: від визначення конкретної лінії розмежування до призначення авторитетного для обох сторін органу, що вирішуватиме суперечки. Завершення будь-якої тривалої війни — це завжди складний процес, який може тривати роками. Швидше за все, на нас чекає довгий, виснажливий марафон, коли хвиля оптимізму

відкинуті», — заявив натомість Володимир Зеленський.

Зі свого боку Марко Рубіо, державний секретар США, оголосив про хороші й погані новини з перемовин. «Не хочу сказати, що самі собою перемовини є прогресом, але добре, що відбувається взаємодія. Я також хотів би попередити всіх, що в таких питаннях, як це, є багато делікатних моментів. Наша мета — залишатися відданими справі. Ми присвятили цьому рік. Уважаємо, що досягли реального прогресу, — стверджував він. — Хорошою новиною є те, що список невирішених питань, який існував між Україною та РФ, істотно скоротився. А погана полягає в тому, що питання, які залишилися, є найскладнішими. Війна триває. Тому все, що можемо сказати з цього приводу, це те, що ми вкладаємо в цю справу значну кількість часу й енергії на дуже високому рівні. Ми продовжимо робити все, що в наших силах, щоб домогтися прориву».

Отже, наслідки цих перемовин такі: між Україною та РФ відбувся черговий обмін полоненими у форматі 157 на 157; Вашингтон і Москва оголосили про відновлення військових контактів щодо Договору про стратегічні наступальні озброєння.

Крім того, Сполучені Штати продовжать відправляти зброю Україні через НАТО, у т. ч. наступальні системи, доти, доки не буде підписана мирна угода. «По-перше, для самооборони, щоб забезпечити їм можливість

протиповітряної та протиракетної оборони. А по-друге — щоб українці мали озброєння, яке дозволяє триматися в бою, захищати себе й не дати захопити свою країну. І це цілком розумна позиція. Президент Трамп щодо цього висловлювався цілком однозначно. А в НАТО нам передусім потрібно зберегти єдність коаліції», — повідомив Метью Віткер, постійний представник США при НАТО.

Україна та її західні союзники також погодили багаторівневий план реагування на порушення РФ потенційної угоди про припинення вогню. Цей план уже обговорювали в грудні 2025-го та в січні ц. р. українські, європейські й американські посадовці. Згідно з ним, будь-яке порушення Росією режиму припинення вогню приведе до реагування протягом 24 годин. Спершу це буде дипломатичне попередження та, за необхідності, дії української армії.

Якщо воєнні дії продовжаться, то Україна разом зі союзниками перейде до другого етапу реагування — використання сил так званої коаліції охочих, до якої входять більшість членів ЄС, а також Велика Британія, Норвегія, Ісландія та Туреччина. Financial Times написала, що в разі розширення атаки через 72 години після першого порушення буде запущена скоординована реакція сил, підтриманих Заходом, у т. ч. військових сил США.

На що Марія Захарова, речниця МЗС РФ, заявила, що розміщення на території України військових підрозділів, об'єктів, складів озброєння або іншої інфраструктури західних країн Москва трактуватиме як пряме втручання, що створює загрозу безпеці не лише Росії, а й інших європейських держав. І подібні об'єкти ЄС автоматично вважатимуться «законними бойовими цілями» для російських збройних сил.

МІСТ

The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc. President Rostyslav Kisil

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation. The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.

Видає корпорація «Міст Медіа». Виходить щочетверга (52 рази в рік). Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бєсяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор: Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.
Адміністрація: 600 Markley Street, Port Reading, NJ 07064. Tel.: 1 732 634 1517
E-mail: newspaper.usa@meest.com
Сайт: https://weekly.meest.com/us

Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342, 1 732-634-1517

Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

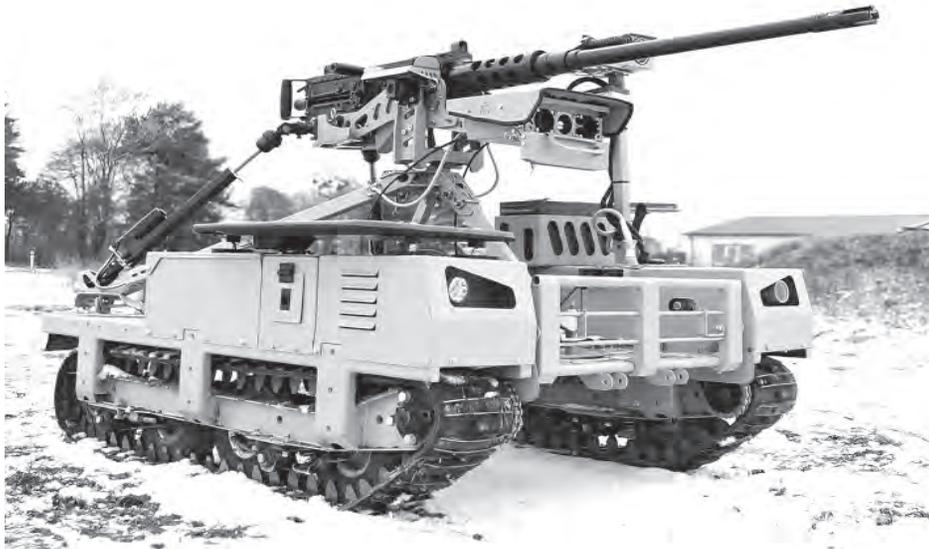
Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: \$85/year,
\$55/half of year.

Ціна одного числа договірна.
Поштова доставка
у США: \$85/рік, \$55/пів року.

Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних агенцій та інтернет-порталів Zahid.net, UHIAN, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

На фронті український наземний роботизований комплекс (НРК) Droid TW-7.62 взяв у полон одразу трьох російських солдатів

■ Євген Клен

Уперше за всю російсько-українську війну російські війська влучили в об'єкт, пов'язаний із нафтогоним «Дружба». Атакували безпілотним літальним апаратом (БПЛА) по об'єкту інфраструктури в Бродях Львівської області, яким російську нафту транспортують союзникам Москви Словаччині й Угорщині. Унаслідок надзвичайної ситуації виникло задимлення через загоряння нафтопродуктів. Після атаки в місті скасували навчання у школах, людей закликали залишатися вдома та за можливості не виходити на вулицю. Дитячі садочки працювали зі щільно зачиненими вікнами й дверима. Аналогічні рекомендації дали й жителям міста. Фахівці Львівського обласного центру контролю та профілактики хвороб зафіксували тимчасове перевищення рівня оксиду вуглецю в с. Смильному, передмісті Бродів. А пресслужба державної компанії «Нафтогаз України» повідомила, що російські війська атакували їхній об'єкт у Західному регіоні України. «З міркувань безпеки, щоб захистити людей і не допустити забруднення навколишнього середовища, фахівці компанії негайно зупинили технологічні процеси на об'єкті», — вказав Сергій Корецький, голова правління «Нафтогазу».

➤ Повільніше, ніж у Першу світову

Своєю чергою Генеральний штаб (ГШ) Збройних сил України (ЗСУ) поінформував, що на деяких ділянках фронту спостерігається затишшя. Але це аж ніяк не «добра воля» Кремля. Експерти Вашингтонського Центру стратегії та міжнародних досліджень (CSIS) підготували щорічну доповідь, у якій зазначили, що темпи просування армії Російської Федерації (РФ) в Україні стали найнижчими за більш ніж 100 років сучасної історії воєн. Ціною гігантських утрат, які сягнули в середньому 35 тис. осіб на місяць, упродовж 2025 року російські генерали змогли взяти під контроль 0,8% території України (4 831 кв. км) і 0,6%

Окупанти буксують

З боку України їм протистоять не лише люди, а й роботи

— 2024-го (3 604 кв. км). На ключових напрямках російський наступ виявився навіть повільнішим від операцій Першої світової війни, яка відома затяжними окопними боями без руху лінії фронту.

У CSIS полічили, що в лютому 2024 року наступ росіян на Часів Яр просувався зі швидкістю 15 м на день. За неповні два літа армія пройшла лише 10 км, але взяти місто під цілковитий контроль такі не змогла. Рух росіян на Куп'янськ, що стартував у листопаді 2024-го, відбувся зі швидкістю 23 м на день.

Операція із захоплення Покровська, яка розпочалася в лютому 2024 року, після кривавих боїв за Авдіївку просувається зі швидкістю 70 м на день. Подолавши 50 км за два роки, російські війська досі не контролюють усе місто.

Для порівняння: під час битви на Соммі, яка вважається однією з найкровопролитніших битв Першої світової, французька армія рухалася зі швидкістю 80 м на день. У битві при Белло Вуд 1918-го, коли американські піхотинці зупинили німецький наступ, швидкість просування становила 410 м на день.

Незначні фронтові завоювання далися РФ ціною втрат, яких не зазнавала жодна армія світу з часів Другої світової війни: із лютого 2022 року по грудень 2025-го втратили 1,2 млн російських військових, у т. ч. до 325 тис. убитими. Втрати ЗСУ в центрі оцінюють приблизно в 600 тис. осіб, у тому числі 140 тис. убитих.

У перші п'ять тижнів вторгнення російські війська взяли під кон-

троль 115 тис. кв. км території України. Але вже у квітні 2022 року 35 тис. кв. км було втрачено, а до листопада ЗСУ відвоювали загальом 75 тис. кв. км.

Нині армія РФ контролює 120 тис. кв. км в Україні, або приблизно 20% української території (у т. ч. Крим, територію «Донецьку народну республіку» та «Луганську народну республіку», які перебували під контролем Москви і до вторгнення). Безпосередньо під час гарячої війни війська захопили 75 тис. кв. км. Утім, як констатує CSIS, російська стратегія полягає у війні на виснаження: Кремль готовий прийняти високі втрати, сподіваючись зрештою взяти змором українську армію та суспільство.

➤ До квітня

Тепер російські окупаційні війська зосередили свої основні зусилля на сході Донбасу. Ворог уже роками намагається захопити Слов'янськ і Краматорськ, які перетворилися на міста-фортеці. Вони відіграють ключову роль у захисті решти 20% східної частини Донецької області, що залишається під контролем України. Майкл Кларк, аналітик Sky News, вважає, що втрачаючи ціх міст призведе до краху східної лінії фронту. «Якщо Слов'янськ і Краматорськ упадуть, то решта піде за ними. Слов'янськ є історично та політично вкрай важливим, тому що українці відвоювали його 2014 року, — акцентував він. — Через це Слов'янськ має символічне значення для ворога. Водночас Крама-

торськ є центром, вузлом, більшим містом. Обидва міста лежать на достатньо високій місцевості. Крім того, вони добре укріплені, тому їх дуже складно захопити».

Для захоплення всього Донбасу Кремль установив новий дедлайн — до квітня ц. р., розповів Павло Паліса, заступник керівника Офісу президента України. Він відзначив, що плани окупантів не змінилися, вони хочуть захопити весь Донбас. І ці плани залишалися незмінними протягом 2025 року. «Мільйон раз переносили, та я особисто не бачу спроможностей у Росії виконати це завдання в такі терміни», — наголосив полковник.

За його словами, у Харківській, Сумській і Дніпропетровській областях окупанти планують створити так звані буферні зони. На стратегічному рівні хотіли б наступати на Одесу та Миколаїв, але розуміють нереалістичність такого завдання. «Об'єктивно, оцінюючи власні спроможності, верхівка російського генералітету наразі не дивиться в тому напрямку», — пояснив чиновник.

Він зауважив, що наразі для окупантів першочергове завдання — окупація Донбасу та створення умов для оперативного успіху на Запорізькому напрямку. Росіяни намагаються швидко досягти стратегічного успіху і в процесі отримати ще й оперативний. «Станом на зараз оперативний успіх змогли реалізувати лише українці. На початку війни була тимчасово окупована частина Запорізької області, але сплишемо на ефект раптової», —

резюмував Паліса і висловив сподівання, що цього року фронт зміниться для України на краще.

Водночас бійці 225-го окремого штурмового полку ЗСУ провели бойову операцію проти російських військових зі застосуванням БПЛА. За даними підрозділу, окупанти намагалися використати дренажну трубу як укриття, однак були виявлені та знищені. Українські військово-службовці відмітили, що росіян загнали в дренажну систему. Вони намагалися непомітно пройти повз українські позиції, однак були викриті. У результаті зазнали втрат у повномасштабному складі. Українські військові регулярно використовують БПЛА для розвідки й ураження цілей, що дозволяє ефективніше виявляти переміщення ворога та зменшувати ризики для власного особового складу.

➤ Роботи на війні

А зовсім недавно стався випадок, коли один наземний робот полонив трьох російських окупантів. Ці кадри стали не просто «черговим епізодом війни», а символом нової технологічної реальності. Uncrewed Ground Vehicles (UGV) перестали бути екзотикою.

Як зазначив Джеймстайвнський фонд у Вашингтоні (округ Колумбія), Україна зараз є абсолютним світовим лідером у їхньому створенні та бойовому застосуванні. Роботи стали незамінними для передової й евакуації поранених. Цього року їх усе частіше використовуватимуть для вогневої підтримки в прямих боях як наступальних, так і оборонних операціях зі застосуванням великокаліберних кулеметів та іншого озброєння.

Часопис Forbes написав, що прогрес України в цій сфері вражає. Якщо на початку вторгнення використовували поодинокі закордонні зразки, то тепер 99% наземних дронів — українського виробництва. Від сотень одиниць 2024 року виробництво зросло до планових 15 тис. 2025-го. Цього року мають намір випустити більше ніж 20 тис. роботів. Нині на фронті працює понад 200 моделей від 40

різних українських виробників.

Секрет такого успіху — в унікальній екосистемі. Інженери працюють у прямому контакті з військовими. Цикл «бойове застосування — відгук — модернізація» займає не роки, а тижні. Це дозволяє створювати машини, ідеально пристосовані під конкретні завдання: від підвезення боєприпасів до штурмових дій.

Порівняння українського підходу з американським наочно демонструє прірву в ефективності. Сполучені Штати з їхніми величезними бюджетами намагаються створити бойових роботів з 1980-х рр. Однак програми буксують: останній проєкт Армії США згорнули минулого літа через надмірну ціну — прототипи коштували майже 3 млн USD за одиницю.

Україна пішла іншим шляхом: замість «золотих» технологій — доступність і масовість. Українські роботи збирають із комерційних компонентів. Вартість — від 5 тис. до 30 тис. USD. Результат: те, що Пентагон тільки планує (робот, який воює пліч-о-пліч з піхотою), ЗСУ вже масово застосовують на полі бою.

Forbes повідомив, що головне досягнення цього прогресу — збереження людських життів. Роботи беруть на себе найризикованіші завдання. Як писав «Міст», у грудні 2026-го 3-тя штурмова бригада ЗСУ повідомила, що робот DevDroid із кулеметом 12,7 мм самотужки утримував позицію проти російських військ протягом 45 днів. Машиною керували дистанційно, поверталися лише на перезарядку. Підсумок: позиція була утримана, а втрат серед українських бійців — нуль.

Технологічна перевага змінює і психологію ворога. Здаватися в полон роботу — логічний крок. Боротися зі супротивником, який не відчуває болю, не знає страху і якого (на відміну від людини) «не шкода», — деморалізуючий фактор. До того ж робот-«конвоїр» виключає ризик «хибної задачі», коли ворог намагається атакувати останнього миті. Бо оператор перебуває в безпеці й не повинен приймати миттєвих рішень під цівкою автомата.

■ ВІКТОРІЯ ХАДЖИРАДЕВА

Цього року майже кожен четвертий українець планує придбати нерухомість. Проте рішення про купівлю житла все дужче залежить не лише від цін, а й від безпекових та економічних факторів. Український ринок нерухомості поступово виходить із заціпеніння. Хоча війна диктує свої умови, люди дедалі частіше ухвалюють рішення, які відклали роками. «Попит на купівлю житла залишається стриманим, але поступово відновлюється. На ринку все ще існує відкладений попит, однак на четвертому році війни люди дедалі частіше ухвалюють рішення, які раніше відклали», — зазначив Денис Суділковський, директор із маркетингу компанії ЛУН.

За його словами, фразу «жити тут і зараз» можна назвати слоганом вторинного ринку. «Якщо перші роки після повномасштабного вторгнення минули в очікуванні завершення бойових дій, то зараз це — прийняття реальності. Разом з усіма складнощами покупці все менше відкладають ідею купівлі та наважуються на угоду», — наголосив експерт.

За даними опитування, проведеного платформи OLX наприкінці минулого року, 23 % респондентів планують придбати нерухомість протягом 2026-го. Ще 31 % розглядає купівлю у віддаленіший перспективі — упродовж наступних п'яти років.

Водночас 46 % опитаних наразі не планують жодних покупок.

Економічна невизначеність змушує 41 % українців відкладати купівлю житла. Проте 23 % планують придбати нерухомість раніше, побоюючись подальшого зростання цін. Загалом 54 % українців заявили, що мають намір купити житло 2026-го або в середньотривалій перспективі. Основний мотив — покращення житлових умов.

Цікаво, що станом на кінець 2025 року 41 % опитаних проживає у власному окремому житлі. Ще 19 % мешкають із батьками або родичами, стільки ж орендують житло самостійно. 12 % живуть разом із партнером або друзями, а 3 % — у гуртожитках. 69 % респондентів не планують змінювати статус своєї нерухомості. Водночас 17 % мають намір продати житло, а 14 % — віддати його в оренду.

На вибір житла нині найбільше впливає відчуття безпеки. При прийнятті рішення щодо купівлі житла для 40 % респондентів важлива ситуація на фронті та загальні безпекові ризики. Основний фокус змістився на готове житло, де є автономне опалення та безперебійне живлення.

Окрему увагу українці приділяють автономності та захищеності житла. Для більшості важливі пішохідна доступність інфраструктури, автономне опалення, резервні системи водопостачання та електропостачання, а також наявність укриттів. «Зараз покупець шу-

Українці купуватимуть житло в рідній країні

кає не просто квадратні метри, а життєстійкість. Основними критеріями вибору стали наявність підземного паркінгу, що слугує укриттям, та повна енергетична автономність будинку. Готове житло з ремонтом у безпечніших районах — те, що тепер формує основний обсяг угод, оскільки люди вже не хочуть чекати завершення будівництва роками», — відзначив Суділковський.

Своєю чергою аналітики геоінформаційної системи «Увекон» повідомили, що енергоефективність та автономність стали новими стандартами безпеки. «Якщо раніше автономне опалення було приємним бонусом, то зараз це критична умова для виходу об'єкта на ринок. Житлові комплекси, які інвестують у потужні генератори та сонячні панелі, вигравляють конкуренцію навіть за умови вищої ціни», — підкреслили вони.

Карта цін на українську нерухомість 2026 року демонструє чіткий поділ: вартість тепер визначає не лише престижність району, а й відстань до лінії фронту та рівень енергонезалежності будинку.

Запеклу боротьбу за першість ведуть Київ і Львів. У місті Лева середня вартість однокімнатної квартири на вторинному ринку подекуди навіть випереджає столичну, сягаючи позначки близько 69 тис. USD. Київ залишається лідером у сегменті великих квартир, де ціна трикімнатної оселі в середньому становить 160 тис. USD.

Закарпаття, зокрема Ужгород, продовжує утримувати статус одного з найдорожчих міст. Хоча за вартістю купівлі він дещо поступається столиці (64 тис. USD за однокімнатну квартиру), проте в оренді став найдорожчим містом країни. Високий попит на безпеку зробив

західні області України новим епіцентром капіталовкладень.

Водночас Одеська та Дніпропетровська області демонструють стабільність, але з різними векторами. В Одесі вартість новобудов зростає, вивівши місто на третє місце в країні, тоді як середня ціна однокімнатної квартири на вторинному ринку тримається в межах 46 тис. USD. У Дніпрі ситуація складніша: місто є важливим хабом, але близькість до фронту стримує стрімке зростання, середня ціна там — близько 33 тис. USD.

Івано-Франківщина стала справжнім відкриттям року. Регіон показав один із найвищих темпів зростання цін (майже +30 % за рік), що пояснюється великою кількістю нових проєктів, орієнтованих на комфорт та автономність.

Найнижчі ціни зафіксовані в прифронтових регіонах. У Запоріжжі та Миколаєві вартість житла може бути в тричотирирази нижчою, ніж у Львові чи Києві. Однокімнатну квартиру в цих містах можна знайти в діапазоні 16—20 тис. USD. Попри низьку ціну, попит залишається мінімальним через постійні безпекові ризики. Сумська область також перебуває в зоні низьких цін, де за останній рік зафіксували найбільш відчутне падіння вартості оренди та стриману динаміку продажів.

Згідно з опитуванням, найчастіше українці розглядають купівлю житла в Київській області (35 %). Наступні — Львівська (14 %), Одеська (10 %), Івано-Франків-

ська та Дніпропетровська області (по 9 %). Найменший інтерес зафіксували до прифронтових регіонів. 93 % опитаних планують купувати житло нерухомість — квартири або будинки. Найпопулярнішим залишається вторинний ринок, який обирають 48 % респондентів. Новобудови, введені в експлуатацію, цікавлять 18 %, а об'єкти на стадії будівництва — лише 7 %.

Фінансові спроможності українців залишаються обмеженими. 42 % опитаних планують витратити на житло до 30 тис. USD, іще 39 % — від 30 до 60 тис. USD. Лише 19 % розглядають бюджети понад 60 тис. USD. 32 % респондентів допускають використання кредитів. 31 % готовий скористатися державною програмою «eОселя», тоді як ще 31 % планує купувати житло винятково за власні кошти.

Для більш ніж половини опитаних (51 %) вирішальним фактором є стабільність власних доходів та економічні прогнози. Вартість нерухомості важлива для 41 %. Серед тих, хто планує купівлю, 43 % назвали головною причиною бажання покращити житлові умови. Ще по 22 % пов'язують рішення з переїздом або зміною сімейного статусу. 19 % розглядають нерухомість як інвестицію чи спосіб збереження коштів. Окремим чинником залишається доступ до фінансування: 19 % орієнтуються на кредитні чи іпотечні програми, а 5 % планують купівлю житла для розвитку бізнесу.

■ МАРКО СТРИХА

За підсумками 2025 року показники експорту українського брухту, імовірно, сягнуть 400 тис. т. У будь-якому разі попередній рекорд із вивезення стратегічної сировини з теренів України буде оновлений, причому з додаванням десь 50 %. На тлі такого вибухового зростання галузі держава виглядає мовчазним статистом, якому кидають недоїдки з панського столу. Інакше складно пояснити, як компаніям-експортерам металобрухту вдається майже

без персоналу генерувати високі прибутки та ще й бути поза увагою державних органів.

Станом на 2024 рік, коли вперше у воєнні часи був зафіксований рекордний експорт металобрухту з України, обсягом 272 тис. т, у цій галузі працювали 11 компаній зі загальним штатом працівників усього 116 осіб. Більшість із цих структур є яскравим прикладом підприємницької кмітливості, адже, маючи від трьох до десятиох працівників, вони згенерували майже 70 % від усього експорту у фізичних обсягах. Унікальним є випадок,

Експорт українського брухту

коли підприємство з одним працівником у штаті змогло зібрати, підготувати, завантажити в транспортний засіб та експортувати більш ніж 3 тис. т металобрухту.

Проте на цьому казка про «українське металобрухтне диво» закінчується. Вісім компаній-експортерів, штат працівників яких не перевищує десятиох людей, займаючи майже 70 % ринку експорту металобрухту у фізичних обсягах, у грошовому вимірі отримали лише 22 % від загального експортного доходу галузі.

Експортери брухту стверджують, що державі Україна вигідно продавати стратегічну сировину за кордон, адже різниця в цінах між українськими та європейськими споживачами становить 150 EUR за 1 т. Тобто, експорт 2024-го 272 тис. т брухту мав принести експортерам додатковий прибуток у 40,6 млн EUR, що відповідно надало б державі податку на прибуток 7,3 млн EUR додатково, порівнюючи з продажам на ринку України. А валютна виручка мала б опинитися на рівні 350 EUR/т, тобто

щонайменше 94,8 млн EUR для всієї галузі.

Водночас інформація у відкритих джерелах засвідчує, що фактична картина інша. Десять найбільших компаній-експортерів брухту задекларували 2024 року за загального рекордного експорту 271 тис. т 56 млн грн прибутку, сплативши державі 4,6 млн грн податків.

Крім того, фактичний рівень валютної виручки експортерів брухту не відповідає їхнім заявам. За їхніми даними, вартість експорту 271 тис. т сировини оцінюють у 94,8 млн EUR. Водночас, згідно з митною статистикою, вартість

за деклараціями цих же експортерів склала 64,4 млн EUR. Тобто, на третину менше, ніж було заявлено.

Причина цих парадоксів проста: середня ціна експорту 2024-го становила за контрактами експортерів 271 EUR/т замість визначених самими експортерами 350 EUR/т. Але це не вся «мінімізація» оподаткування: майже всі 116 працівників галузі отримують мінімальну зарплатню. Отже, галузь експорту брухту за підсумками рекордного 2024 року сплатила до державного бюджету в середньому 104 грн із кожної тонни брухту.

■ ПЕТРО ЙОСИП

«Те, що ми знайшли в Куп'янську після окупантів, зірве перемовини на роки! — заявив командир бригади «Без фільтрів» Збройних сил України (ЗСУ), яка провела зачистку міста. — Після допиту полонених русаків ми знайшли будівлі, де був їхній штаб, і там натрапили на знахідку, після якої кілька бійців опинилося в психлікарні! Влада одразу засекретила інформацію і наказала мовчати, адже якщо суспільство дізнається правду, миру ще довго доведеться чекати. Мене оголосять зрадником, але я все ж опублікував кадри цього жаху в Telegram-каналі нашої бригади, бо народ повинен знати правду! Навіть російські пропагандисти на всю країну заявили, що їхня армія перейшла межу!»

▶ Бойові дії не припиняться

А війна й так із великою імовірністю триватиме цілий 2026-й рік. The Wall Street Journal виклала три сценарії розвитку подій: продовження війни — Кремль вірить, що ЗСУ виснажаться раніше за економіку Російської Федерації (РФ), однак Україна ще далека від краху; Україна здається першою, у разі виснаження Київ може піти на складну для прийняття українцями угоду, але яка буде кращою за альтернативний варіант війни; РФ утомиться, а бізнесова еліта буде невдоволена тим, як війна деформує економіку РФ і посилює залежність від військово-промислового комплексу та Китаю, проте Путін ігнорує невдоволення бізнесу й суспільства.

Своєю чергою дослідження норвезької аналітичної компанії Corisk і Норвезького інституту міжнародних справ порівняло два сценарії. Перший — часткова перемога РФ, Москва відсуває фронт на захід, Україна змушена погодитися на «невигідне перемир'я» та втрачає до половини території. Це коштуватиме Європі 524—952 млрд EUR лише на біженців і соціальні витрати за чотири роки, а з урахуванням додаткових оборонних

Невтішні прогнози

За будь-якого сценарію українці та росіяни продовжать воювати

витрат — 1,2—1,6 трлн EUR. Сценарій 2 — перемога України: Європа озброює Україну — 1,5—2,5 тис. танків, 2—3 тис. артилерійських систем, до 8 млн дронів, сучасна протиповітряна оборона (ППО), що дозволяє відкинути російські війська та змусити Кремль до справедливого миру. Вартість цього варіанта оцінили в 522—838 млрд EUR за чотири роки — приблизно вдвічі менше, ніж у разі російської перемоги.

Політолог Володимир Фесенко висловив думку, що ніякого швидкого завершення війни зараз не очікують: «Очікування швидкого закінчення війни має ірраціональний характер. Це прояв утоми від війни. Якщо ж реально оцінювати ситуацію, то хоч і почалися достатньо продуктивні, серйозні перемовини в тристоронньому форматі, але передумов для завершення війни все ж немає. Поки не зміниться позиція РФ щодо виведення українських військ із Донбасу, жодного прориву в перемовинах не буде. Відповідно, не варто чекати й завершення війни найближчим часом».

При цьому експерт зауважив, що вкрай малоймовірним є добровільний варіант виводу українських військ із

Донбасу: «Зеленський навряд чи піде на такий крок як одностороннє виведення військ із Донбасу. Це, природно, викличе негативну реакцію в суспільстві. Крім того, президент розуміє ризики. Виведення не гарантує завершення війни. Нагадаю, що позиція Кремля стосується не лише Донбасу. Росія додала до складу своїх територій у своїй конституції Запорізьку та Херсонську області. Виведення військ із Донбасу може стати прецедентом, який зумовить наступну вимогу Путіна про те, що Україна має вивести свої війська і з Херсона та Запоріжжя також. А потім із Харкова».

Політолог додав, що найбільш вірогідним сценарієм найближчого майбутнього є продовження війни. «Виснаження в різних формах буде в обох сторін. Для українців існує більше ризиків, адже частина територій зараз є окупована, війна триває на нашій території, тому ми страждаємо відчутніше й отримуємо більше ударів, ніж РФ. Тому я не погоджуюсь із тими, хто каже, що ми не повинні погоджуватися на припинення вогню», — зазначив він.

А французька Le Monde, кореспондент

якої побував на Сході України, написала, що українська влада не розраховує, що теперішні перемовини з росіянами та мирні зусилля США принесуть мир, і буде ешелоновані оборонні лінії, готуючись до ще кількох років війни.

Автор публікації описав, як українські інженерні підрозділи будують широку лінію фортифікаційних укріплень і перешкод на Дніпропетровщині, що тягнеться на сотні кілометрів уздовж фронту, на відстані 35 км від передових російських позицій.

Видання підкреслило, що величезний масштаб проекту відображає переконання Генерального штабу ЗСУ, що Москва не має наміру зупинити свою агресію найближчим часом. Кореспондент наголосив, що російське просування хоч і відбувається найповільнішими темпами в історії та коштує агресору величезних утрат, силам оборони України все ж не вдається його зупинити.

Українська армія має клопоти з дефіцитом піхоти, яка б затулила прогалини у фронті, а також не має далекобійних засобів ДАЛО, які б тримали подалі російських штурмовиків,

що нищать керованими авіаційними бомбами укріплені позиції захисників. За широкою смугою цих перешкод розміщений другий елемент оборонної системи — замасковані й укріплені позиції піхоти. Ключовою новацією, порівнюючи з початковим періодом війни, є те, що тепер усі шанці мають бути перекриті товстим шаром ґрунту від дронів і бомб. Такі траншеї сполучаються з підземними житловими приміщеннями, посиленними залізобетонними стінами.

▶ Воєнна арифметика

Згідно з повідомлення Кільського інституту світової економіки (Німеччина), інституції Європейського Союзу (ЄС) і держави-члени унії зобов'язалися з 2022 року надати Україні 165,7 млрд EUR підтримки, тоді як США — близько 130,6 млрд EUR. Георгій Фольк, експерт закладу, в межах проекту для EU Neighbours east проаналізував популярну тезу популістів про те, що «фінансування України надто дороге коштує», і поділився своїми висновками.

Європейська парламентська дослідницька служба з ними погодилася і також відзначила, що станом на 2025 рік ініціатива Team Europe випередила Сполучені Штати за загальним обсягом фінансової, гуманітарної та військової допомоги. У сфері військового обладнання країни ЄС торік також виділили трохи більше, ніж Вашингтон: 65,1 млрд EUR проти 64,6 млрд EUR, плюс ще 32,8 млрд EUR європейських зобов'язань.

А втім, ситуація складніша: значна частина американської допомоги — це гранти, тоді як близько 75 % фінансування ЄС становлять кредити на вигідних умовах із тривалим пільговим періодом і субсидією відсотків. Це зменшує негайні витрати, але означає гірші довготривалі ризики — із розрахунком на погашення коштом російських активів або «репараційних кредитів».

Державний борг Києва уже досяг приголомшливого розміру. За даними Міністерства фінансів України,

станом на 31 грудня 2025 року загальна сума державного та гарантованого державою боргу України становила 213,3 млрд USD, що на 29,5 % більше, ніж на кінець 2024 року.

Крім того, ще не існує офіційних розрахунків ЄС щодо війни проти НАТО, але є оцінки потреб європейської оборони в разі втрати підтримки США. За аналізом брюссельського аналітичного центру Bruegel, Європі без допоміжних житлових приміщень, посиленими щонайменше 300 тис. додаткових військових і близько 250 млрд EUR щорічних оборонних витрат. Загальні витрати Європи сягнули б 1,2—1,6 трлн EUR у разі війни РФ проти НАТО. Це перевищує всі теперішні витрати ЄС на підтримку України — і це ще без урахування можливих руйнувань інфраструктури в країнах Балтії чи Скандинавії та нових хвиль біженців.

Звіт Ukraine Support Tracker продемонстрував, що порівняно небагато, попри, а може, і саме через близькість війни, витрачає на підтримку України Угорщина. Натомість менш заможні держави Балтії, а також інші нордичні країни витрачають найбільше свого валового внутрішнього продукту. Польща, Чехія та Словаччина також демонструють виняткову щедрість у «середньому діапазоні», тоді як за абсолютними обсягами лідирують Німеччина й Франція.

Водночас серед міжнародних кредиторів і донорів існує широкий консенсус щодо нагальної потреби гарантувати безперервну підтримку України. У заяві від 26 листопада 2025 року Міжнародний валютний фонд (МВФ) підкреслив: «Оперативні дії донорів є критично необхідними для запобігання проблемам з ліквідністю».

МВФ наголосив, що фіскальні й зовнішні фінансові потреби України є величезними, а ризики — винятково високими через тривалість та інтенсивність війни й нестабільність донорської підтримки. Світовий банк оцінив зовнішні фінансові потреби України 2025-го в 37 млрд EUR, отже, забезпечення фінансування 2026 року має бути не меншим.

Валерій Пекар, викладач Києво-Могилянської бізнес-школи та Бізнес-школи Українського католицького університету: — За роки повномасштабної війни з РФ українське суспільство навчалося жити й працювати в умовах постійної загрози та невизначеності. Саме цей досвід робить Україну підготовленою до масштабних криз. В

українському суспільстві вже сформувалося розуміння, як діяти в умовах хаосу. Навіть під час війни повсякденне життя в країні не зупиняється, а ключові системи продовжують працювати. Є такий сумний жарт, що якщо буде третя світова, то краще жити в Україні, бо там люди добре знають, що робити. Водночас реальність в українських містах кардинально відрізняється від уявлень про повний колапс. Автомобілі їздять, метро працює, люди ходять на роботу, кафе відчинені, банкомати гроші видають, курс гривні не змінюється 56 разів на день. Мені дуже подобається ще один жарт, що в усіх українців зараз гучний робочий графік. Уранці прокинувся: якщо живий, ідеш на роботу, неживий — не йдеш.

П Р Я М А М О В А

■ МИРОСЛАВА БЗІКАДЗЕ

Наприкінці січня ц. р. Кір Стармер, прем'єр-міністр Великої Британії, відвідав Китайську Народну Республіку (КНР) з офіційним візитом, де провів ряд зустрічей і перемовин щодо партнерства та інвестицій. Його поїздка відбулася після візиту до Пекіна канадського прем'єра Марка Карні, який скасував раніше введені мита на китайські автомобілі, зрівнявши їх з американськими. Таке зближення з КНР дуже не сподобалося президентові США Дональду Трампу. Він застеріг обидві країни від укладення нових ділових угод із Пекіном і пригрозив жорсткими санкціями.

➤ Домовленості, що можуть вилізти боком

Візит Стармера був першою такою його поїздкою за вісім років, а її метою було відновити стосунки, підірвані суперечками з найрізноманітніших питань, від Гонконгу до шпигунства. За даними Бі-бі-сі, глава британського уряду взяв зі собою велику делегацію від бізнесу для того, щоб залучити інвестиції до Сполученого Королівства. Йому це вдалося. Пекін зацікавлений інвестувати у виробництво, зелену енергетику та інфраструктуру.

Китай також зацікавлений у співпраці з Великою Британією на рівні бізнесу через постійні торговельні суперечки зі США після приходу президента Трампа до влади. Так, під час зустрічі Кір Стармер і Сі Цзіньпін, китайський лідер, обговорили співпрацю в низці секторів — від освіти до охорони здоров'я, фінансів, штучного інтелекту та «нової енергетики». Прем'єр Його Величності заявив, що стосунки Великої Британії з КНР перебувають у хорошому та міцному стані.

Згодом британський уряд оголосив про низку угод. Зокрема, представникам обох країн вдалося домовитися про можливість для громадян Сполученого Королівства здійснювати безвізові поїздки до Китаю на термін до 30 днів. Це дозволить Великій Британії зрів-

Кір Стармер і Сі Цзіньпін

«Це буде дуже небезпечно»

Трамп застеріг Велику Британію і Канаду від торговельних угод із КНР

нятися за цим показником з такими країнами, як Франція, Австралія і Японія. Стармер розповів бізнес-лідерам, що мав дуже теплі зустрічі з Сі Цзіньпіном, які забезпечили очікуваний рівень взаємодії.

Крім того, домовилися про зниження вдвічі імпортного мита на британське віскі, про співпрацю у боротьбі з транснаціональною організованою злочинністю та нелегальною міграцією. А фармацевтичний гігант AstraZeneca оголосив про те, що інвестує 15 млрд USD у КНР до 2030 року.

Кір Стармер зазначив, що теперішні угоди полегшать британським компаніям розширення своєї присутності в Китаї, який він назвав однією зі світових економічних держав.

А за кілька днів до цього з візитом у Пекін побував Марк Карні, прем'єр-міністр Канади. Офіційний візит відбувся вперше з 2017 року й тривав чотири дні. Глава канадського уряду зустрівся з Сі Цзіньпіном, прем'єром китайського уряду Лі

Представники адміністрації президента Трампа провели кілька таємних зустрічей з лідерами групи «Проект процвітання Альберти» (APP). Її прибічники виступають за відокремлення цієї провінції від Канади. Про це написала Financial Times, посилаючись на обізнані джерела. Із квітня 2025-го

Цяном, із головою Постійного комітету Всекитайських зборів народних представників Чжао Ледзі та бізнес-лідерами КНР.

Канадський лідер сказав, що хоче розвинути торговельні відносини з Китаєм, відкриваючи нові ринки та створюючи нові можливості для канадських працівників і підприємств. Він підписав низку меморандумів про взаєморозуміння — у сфері енергетики, боротьби зі злочинністю, сучасного деревного будівництва, культури, безпеки харчових продуктів та здоров'я рослин і тварин.

Карні оголосив, що Канада дозволить увезти на канадський ринок до 49 тис. китайських автомобілів за пільговою митною ставкою 6,1%. Поточна ставка становить 100%, її Оттава запровадила 2024-го на вимогу США.

Саме це й стало каменем спотикання у стосунках між Канадою та Сполученими Штатами. Журналісти обох країн указали, що ці зміни сигналізують про важливий розрив зі США, оскільки Канада прагне термі-

ново диверсифікувати торговельних партнерів і зменшити залежність від Вашингтона.

➤ Поле стратегічної конкуренції

Трамп пригрозив Канаді 100-відсотковими митами, якщо країна укладе торговельну угоду з КНР. Про це він написав у своїй соціальній мережі. Укотре називаючи прем'єр-міністра Канади «губернатором Карні», американський лідер наголосив, що той «глибоко помиляється», дозволяючи Китаю збільшувати імпорт автомобілів. Річ у тім, що автомобілі — це не просто чергова товарна група, а поле стратегічної конкуренції між США, КНР і їхніми союзниками. Пекін агресивно нарощує експорт автомобілів, використовуючи масштаб внутрішнього ринку, державні субсидії та контроль ланцюгів постачання акумуляторів. Для Вашингтона й Оттави це водночас і шанс на «зелену» трансформацію, і загроза витіснення власних виробників.

про незалежність. «Сполучені Штати надихнулися ідеєю вільної та незалежної Альберти», — зазначив Джефф Рат, юридичний консультант APP, який був присутній на згаданих зустрічах, і додав, що в нього набагато міцніші відносини з адміністрацією Трампа, ніж у прем'єр-міністра Марка Карні.

Скасування 100-відсоткового мита на китайські автомобілі — це не просто технічний крок, а й сигнал автовиробникам у Пекіні: канадський ринок для вас відкритий. У перспективі це може посилити тиск і на американський ринок, особливо якщо частина продукції потраплятиме до США через складні схеми виробничої кооперації та переробки в межах північноамериканського простору.

«Ми виправили деякі проблеми з КНР, які виникли за останні кілька років, — прозвітував Карні, указавши на електромобілі китайського виробництва, сільськогосподарську продукцію та рибні продукти. Він також акцентував, що Канада поважає свої зобов'язання за угодою USMCA.

Водночас американський сенатор-демократ Браян Шатц, який представляє Гаваї, назвав історичну торговельну угоду з Китаєм, що відкриває свій ринок для китайських електромобілів в обмін на послаблення мит на сільськогосподарську продукцію, абсолютною поразкою США. «Ми щойно були абсолютно прокручені в цій канадсько-китайській угоді. Це разюча зовнішньополітична поразка із внутрішніми економічними наслідками», — написав він у соціальній мережі X.

На переконання сенатора, політика ворожого ставлення до союзників штובה їх в обійми Пекіна й матиме прямі економічні наслідки для американських фермерів та автомобільної промисловості. На цьому тлі постає незручне запитання: хто ж насправді виграє в грі, де Вашингтон свариться з друзями, а Пекін підписує нові угоди?

➤ Велика перешкода, яку потрібно подолати

Побоювання, що Трамп буде не в захваті від такої дипломатії, існували від самого початку. Ще в літаку, що летів до Пекіна, журналісти запитали прем'єр-міністра Великої Британії, чи не викличе його поїздка роздратування в президента США. «Наші стосунки зі Сполученими Штатами — одні з найтісніших, які в нас є у сфері оборони, безпеки, розвідки, а також

торгівлі та багатьох інших галузях», — запевнив він.

А також наголосив, що не вибиратиме між торгівлею зі США і КНР. А в британському уряді нагадали, що сам Трамп планує відвідати КНР у квітні ц. р. і що американський президент називав Сі Цзіньпіна своїм приятелем.

Проте Трамп застеріг Велику Британію та Канаду від укладання ділових угод із Китаєм, заявивши, що це буде «дуже небезпечно». Politico вважає, що глава Білого дому приберіг найрізкішу критику для Карні, але й також попередив Велику Британію щодо ділових контактів із КНР.

«Канада переживає не найкращі часи. У них справи йдуть не дуже добре, і не можна розглядати Китай як вирішення проблеми. Я дуже добре знаю Китай. Я знаю, що президент Сі — мій друг. Я дуже добре його знаю. Але це велика перешкода, яку потрібно подолати», — стверджував господар Овального кабінету.

Розкритикували дії Кіра Стармера й деякі депутати-консерватори Великої Британії. Приміром, Кріс Філл, тінювий міністр внутрішніх справ, звинуватив його в тому, що той «обміняв національну безпеку на економічні крихти з китайського столу».

➤ Висновки для Києва

Для України ця історія — ще одне нагадування, що у світі, де великі гравці воюють митами й угодами, союзницькі відносини ніколи не існують у вакуумі. Якщо Вашингтон занадто захоплюється демонстрацією жорсткості щодо партнерів, ті рано чи пізно починають шукати інших покровителів і ринки — як це зробила Канада у випадку з КНР. І це стосується не лише торгівлі, а й безпекових гарантій, санкційних режимів, постачання зброї.

Для Києва важливо бачити в таких сигналах не лише слабкості, а й інструменти впливу. Країна, яка залишається послідовним партнером і не змінює курсу залежно від політичної кон'юнктури, має кращий шанс отримати довготривалу підтримку, ніж та, що легко перекочує між центрами сили.

■ Ігор Голод

Обидва законодавчі органи Європейського Союзу (ЄС) ухвалили обов'язковий до виконання регламент про повну відмову від російського газу.

➤ **Порушникам — штрафи**

У Євросоюзу є два законодавчі органи. Перший із них — Європейський парламент (ЄП) — представляє громадян усіх держав-членів ЄС. Другий — Рада Євросоюзу (її ще називають Радою міністрів ЄС) представляє всі держави-члени унії.

Спершу ЄП ухвалив рішення про поетапну відмову від імпорту російського газу (як трубогінного, так і скрапленого — СПГ), а за ним — і Рада ЄС.

Чому поетапного? Частина держав-членів ЄС — Австрія, Угорщина й Словаччина — ще технічно прив'язана до російських трубогонів. Тож різка зупинка постачання газу від держави-агресора спричинила б у них узимку дефіцит газу. Поетапна відмова від його імпорту припускає також перехідний період для вже укладених контрактів. Такий підхід покликаний зменшити вплив на ціни й енергетичні ринки.

Рада ЄС запевнила, що «нові правила також передбачають заходи щодо ефективного моніторингу та диверсифікації енергопостачання». Тобто перед тим, як дозволити ввезення газу до ЄС, його держави-члени перевірятимуть походження блакитного палива. Порушення правил загрожуватиме штрафами до 2,5 млн EUR для фізичних осіб і до 40 млн EUR, або 3,5 % від річного обороту компанії, для юридичних осіб.

До 1 березня ц. р. держави-члени ЄС зобов'язані підготувати національні плани диверсифікації газових поставок і повідомити про їхні контракти з РФ. Щоправда, у разі загрози енергетичній безпеці Європейська комісія (ЕК), виконавчий орган ЄС, передбачила тимчасове призупинення заборони на термін до чотирьох тижнів.

ЄС не купуватиме російський газ

А нафту держави-агресора отримуватимуть у Європі лише Угорщина й Словаччина

➤ **«Світанок нової ери»**

Попри це Урсула фон дер Ляен, президент ЄК, переконана: «Це світанок нової ери — ери повної енергетичної незалежності від Російської Федерації (РФ). На початку війни ми платили Москві 12 млрд EUR на місяць за енергоносії. Зараз лише 1,5 млрд EUR, але й це ще дуже багато. Ми зведемо це число до нуля».

Натомість Ден Йорґенсен, європейський комісар із питань енергетики та житлової політики, нагадав: «Путін перетворив газ на зброю, інструмент тиску і шантажу. А виторг від продажу газу використовував для війни. Сьогодні ми прощаємося з ненадійним постачальником і водночас підтверджуємо нашу непохитну підтримку Україні. Ембарго позбавить РФ близько 10 млрд EUR доходу від продажу енергоресурсів на рік».

Своєю чергою Майкл Даміанос, міністр енергетики, торгівлі та промисловості Кіпру, який нині головує в Раді ЄС, констатував: «Відсьогодні енергетичний ринок ЄС стане сильнішим, стійкішим і більш диверсифікованим. Ми відмовляємося від шкідливої залежності від російського газу й робимо важливий крок у дусі солідарності та співпраці на шляху до автономного Енергетичного союзу».

На що британський економіст Тімоті Еш зауважив: «Утрата європейського газового ринку є незворотною та катастрофічною для російської економіки. Газ — це не нафта, його не можна просто перевантажити в танкери й від-

правити в інше місце без наявності відповідної інфраструктури. Росія втрачає своє основне джерело твердої валюти, що неминує призведе до скорочення фінансування її воєнних потреб і довготривалої стагнації видобувного сектору».

➤ **Сенс REPowerEU**

Мету відмовитися від російських нафти й газу ЄС поставив собі після повномасштабного вторгнення РФ до України. Ще у травні 2022-го ЄК представила план REPowerEU, який визначав поетапні кроки для цього.

Щодо нафти Євросоюз запровадив тоді санкції, заборонивши її купівлю для всіх, окрім Угорщини та Словаччини, які інакше заблокували б рішення унії, оскільки для ухвалення санкцій потрібна одна-стайність усіх держав-членів ЄС. Однак торік частка російської нафти впала до менш ніж 3 % від її загального імпорту до ЄС.

Документи й пропозиції ЄК щодо повної відмови ЄС від російської нафти наразі не готові. Однак у документах, узгодженому між ЄП і Радою ЄС, зазначено, що «після політичного погодження Єврокомісія зобов'язана подати законодавчу пропозицію щодо заборони імпорту російської нафти на початку 2026 року».

Щодо газу санкції досі не запроваджували, водночас держави-члени ЄС поступово самостійно від нього відмовлялися. Тож якщо до повномасштабного вторгнення частка російського газу в імпорті ЄС становила 40 %, то торік це було близько

13 %, що досі дає російській економіці дохід у більш ніж 15 млрд EUR на рік.

Тепер же ЄС перейшов до жорсткіших кроків, ухваливши юридичний регламент, що зобов'язує всі країни блоку відмовитися від російських енергоносіїв до осені 2027-го. Зокрема, із 25 квітня 2026 року почне діяти заборона укладати короткотривалі контракти на СПГ, а з 17 червня — на трубогінний. Довготривалі контракти заборонили з 1 січня 2027-го на СПГ, а з 30 вересня 2027 року — на трубогінний.

Відтак Максим Гардус, фахівець із комунікацій української міжнародної громадської організації Razom We Stand, пояснив: «REPowerEU створив ситуацію, у якій повернення до російського газу стає не просто репутаційно небажаним, а юридично забороненим. Навіть якщо окремі уряди змінять риторику, вони будуть обмежені правовими зобов'язаннями, фінансовими умовами та логікою внутрішнього ринку ЄС. Саме в цьому й полягає практичний сенс цього плану: зробити енергетичну незалежність від Росії не питанням політичної волі конкретного моменту, а вбудованою характеристикою європейської економічної політики та курсу на стратегічний суверенітет Європи».

➤ **Лише двоє наразі проти**

Угорщина вже подала позов до Суду ЄС, вимагаючи скасування регламенту про повну відмову від російського газу. Один з аргументів Будапешта: заборону

на імпорт енергоносіїв мають ухвалювати лише як санкції, що потребують одностайності, а не як захід торговельної політики, який можна ухвалити більшістю.

Саме для того, щоб обійти вето Угорщини, а також Словаччини, яка й собі заявила про намір позватися, ЄК не вдавалася до санкцій, а пішла шляхом торговельної політики. Під час голосування регламенту лише ці дві країни виступили проти.

Ще один аргумент Будапешта, який озвучив Петер Сійярто, міністр закордонних справ Угорщини, — це право країн-членів ЄС самостійно визначати постачальників. Схожі аргументи про «специфічні обставини окремих країн» навів і словацький уряд.

Та, на думку Бена Мак-Вільямса, експерта з питань енергетики аналітичного центру Bruegel, між Угорщиною і ЄС таки буде досягнуто компромісу, зважаючи на тривалу підготовку рішення. «За такого рівня попереднього повідомлення Угорщина не має виправдань, щоб не відмовитися від російського газу. Якби йшлося про негайну відмову чи ситуацію 2022 року, було б більше розуміння, бо це справді складно зробити швидко. Але сьогодні газові ринки спокійні, європейська мережа працює справно, маємо величезні сховища в Австрії безпосередньо поряд з Угорщиною. Реальних виправдань для того, щоб Угорщина не відмовилася від російського газу, немає, — відзначив він. — ЄС уже готовий до повної відмови від російських енергоносіїв, і вплив на ціни в ЄС буде незначним. Можна з упевненістю сказати, що повторення ситуації 2022-го не буде. Бо тоді частка постачань з РФ скоротилася з приблизно 40 % до близько 10 % сьогодні. Зараз говоримо про рух у напрямку до нуля».

➤ **Ще можуть розмити**

Натомість Сергій Макогон, експерт з енергетичної безпеки та газових ринків Європи, вважає, що зарано радіти. «Рішення ЄС поступово заборонити імпорт російського газу до кінця 2027 року виглядає переможно лише на рівні

заголовків. На практиці воно радше фіксує вже зроблене, ніж створює нову реальність, — зауважив він. У документі закладені серйозні ризики обходу через змішані потоки, свопи, сховища та маніпуляції з документами походження. Аналітики вже попереджають про потенціал laundering — фактичного «відмивання» російського газу через складні ланцюжки постачання і ребрендинг».

Для України головний висновок простий: дедлайни 2027 року є не гарантією остаточного розриву з російським газом, а радше політичним компромісом, який іще можуть «розмити» винятками, судовими процесами та слабким виконанням на національному рівні. Тому завданням Києва не аплодувати датам, а вимагати механізмів, які зроблять заборону реальною: жорсткої верифікації походження, уніфікованого контролю на вході, прозорих правил щодо змішаних потоків і дієвих штрафів. Інакше частина російського ресурсу продовжить заходити в ЄС під іншими етикетками, а разом із ним — і гроші до бюджету РФ.

Водночас Євросоюз розглядає пропозицію розмити обмеження цін на російську нафту заборонаю на послуги з її морського перевезення в межах 20-го пакета санкцій проти Москви за війну в Україні. Якщо цей крок підтримають країни-члени унії, європейським компаніям можуть заборонити надавати такі послуги, як страхування і транспортування, необхідні для перевезення російської нафти, незалежно від ціни товару. «Повна заборона значно посилить обмеження, запроваджені щодо російської нафти, і спростить забезпечення дотримання санкцій», — стверджує Bloomberg. — Важливо, що ЄС прагне затвердити новий пакет до кінця лютого. Доходи РФ від нафти вважаються життєво важливими для підтримки російської економіки під час війни проти України. Постачання нафти звідти впали до найнижчого рівня з початку вторгнення на тлі санкцій США і Європи та низьких цін. Очікується, що до санкційного списку знову увійдуть танкери «тіньового флоту».

■ Євген Клен

У державному Газпромбанку прогнозують, що за збереження поточних цін на нафту Фонд національного добробуту (ФНД) Російської Федерації (РФ) може бути вичерпаним до дна трохи більше ніж за рік. Цей фонд Кремль активно використовує для латання дірок у бюджеті через воєнні витрати та недоотримання нафтогазових доходів через західні санкції. Раніше його роками наповнювали надприбутками від енергоносіїв із моменту створення 2008-го. Перед початком повномасштабної війни у ФНД було 113 млрд USD ліквідних активів, що дорівнювало 6,5 % валового внутрішнього продукту. До січня ц. р. ця сума скоротилася у 2,2 рази — до 52 млрд USD. З іноземної валюти там залишилися лише китайські юані приблизно на 30 млрд USD, вони там із 2008-го. Швидкість витрачання резервів залежить від тривалості й обсягів зниження цін на нафту. Нині кошти витрачають, якщо вартість бареля опускається нижче за 59 USD. Також відіграють роль витрати ФНД на «інші цілі». З цінами на нафту близько 40 USD залишок грошей ФНД буде витрачено трохи пізніше ніж за рік. А якщо котировання впадуть до 30—35 USD, може обнулитися вже до кінця 2026 року.

➤ США не хочуть розпаду РФ

Пьотр Кульпа, колишній секретар польської делегації до Парламентської асамблеї НАТО, зазначив, що економічна криза в РФ посилюється і без зовнішньої підтримки Москва не зможе втримати ситуацію, яка погіршується практично в кожному секторі економіки. За його словами, Кремль сам загнав себе в пастку, із якої самостійно вибратися вже не може. «РФ залізла в нору, з якої без зовнішньої допомоги їй не видряпатися. В економіці відбувається глибоке падіння», — наголосив експерт.

І пояснив, що показники лише формально виглядають відносно стабільними. «Усе тримається на тому, що падіння на рівні 3—4 %

Гроші на війну

Це зараз найголовніше завдання Кремля на 2026 рік

уважається незначним. Але це лише тому, що економіка фактично тримається на військово-промисловому комплексі», — вказав аналітик.

Він підкреслив, що така стабільність досягається коштом тотального виснаження інших секторів: «Це відбувається шляхом грабунку всіх інших галузей, де падіння становить 20, 30, а подекуди й 40 %».

Водночас Кульпа звернув увагу на міжнародний вимір російської економічної кризи. Він певен, що Сполучені Штати більше зацікавлені в тому, щоб РФ не зазнала остаточного краху, ніж Китайська Народна Республіка (КНР), однак навіть це не дозволить зупинити процес розпаду. «Це вже розпад. Без зовнішньої підтримки Росія просто розвалюється», — заявив фахівець.

На думку експерта, це питання є предметом непрямого перемовин між Вашингтоном і Пекіном. «Триває перемовна тема між КНР і США: хто більше зацікавлений у тому, щоб РФ не розвалилася? З боку Китаю звучить відповідь, що саме Сполучені Штати більше зацікавлені у збереженні Росії», — сказав він і додав, що ключове питання полягає у фінансових можливостях Вашингтона. «Постає питання, звідки Дональд Трамп візьме гроші, щоб не допустити розпаду РФ», — відмітив діяч.

А також зауважив, що для США розпад Росії історично завжди був небажаним сценарієм: «Розпад РФ просто невивідний Сполученим Штатам, тому що вони дивляться на неї як на свою кишенькову імперію, із допомогою якої англосакси свого часу

розбили Наполеона, Вільгельма II та Гітлера».

➤ «Чорна ріка» всихає

Тим часом за підсумками 2025 року виробництво нафти в РФ склало 512 млн т. Про це повідомив Олександр Новак (на фото), віцепрем'єр російського уряду. Згідно з його даними, нафтовидобуток падає третій рік поспіль: 2024-го це було 516 млн т, 2023-го — 530 млн т, а 2022-го — 535 млн т.

У результаті обсяги виробництва нафти стали найнижчими з 2009 року: тоді РФ помпувала 494,2 млн т. Навіть у кризу пандемії, 2020-го, видобуток був дещо більшим — 512,7 млн т. У план на рік уряд закладав збільшення видобутку до 520 млн т. Завантажувати більше Росії дозволяла й угода з Організацією країн — експортерів нафти, у рамках якої російська квота зросла з 8,98 до 9,57 млн барелів на добу. Але за фактом на кінець року нафтовидобуток РФ помпували всього 9,33 млн барелів на добу, а в грудні 2025-го замість збільшення видобуток несподівано й різко став падати на 250 тис. барелів на день.

«Спад видобутку — результат санкцій США проти «Роснефті» та «Лукойлу», який підірвали експорт до Індії та КНР, — роз'яснив Яніс Кюге, експерт німецького Інституту проблем міжнародної безпеки. — Обвал цін на російську нафту Urals, яку тепер продають по 35—37 USD за барель, тобто зі знижкою майже 50 % щодо Brent, зробив видобуток на багатьох родовищах РФ збитковим».

«Російська нафтова галузь, від якої залежить

чверть доходів бюджету та майже половина експортного виторгу економіки, поступово скочується в кризу», — констатував Крейг Кеннеді, експерт із досліджень Росії та Єврозії Центру Девіса в Гарварді.

Відтак середні роздрібні російські ціни на бензин уже перевищили американські. Станом на початок 2026 року 1 л пального у США коштував майже на 5 RUB в еквіваленті менше, ніж в РФ, поінформувала Служба зовнішньої розвідки (СЗР) України.

Цінова динаміка в обох країнах розвивається в протилежних напрямках. У Сполучених Штатах ціни на пальне демонструють тенденцію до зниження, тоді як в РФ бензин стабільно дорожчає, випереджаючи рівень інфляції: лише в січні ц. р. середні ціни зросли на 1,2 %, підвищення зафіксували в 78 регіонах.

В СЗР стверджують, що прогнози для російської економіки на найближчі роки залишаються невтішними. А американське Управління енергетичної інформації очікує ще більше зниження середньорічної ціни на нафту Brent, тоді як російський уряд продовжує закладати у свої розрахунки нереальні показники. На тлі падіння експортних доходів нафтові компанії компенсують втрати внутрішнім ринком.

➤ Закінчується все

Крім того, додатковий тиск створює і стан державної скарбниці РФ. У Міністерстві фінансів уже попередили про суттєвий дефіцит бюджету через недоотримання нафтогазових доходів та авансування видатків. «Намір покривати цей розрив

коштами ФНД і підвищенням податків лише підтверджує системні проблеми російської економіки й поглиблення відставання від розвинених країн», — резюмували українські розвідники.

А Центр протидії дезінформації (ЦПД) при Раді національної безпеки й оборони України повідомив, що російські авіакомпанії стали використовувати для перевезення пасажирів цивільних рейсів вантажні літаки. Зокрема, в Іркутській області РФ пасажирів регулярного рейсу поскаржилися, що замість пасажирського літака Ан-24 їх без попередження пересадили у вантажний Ан-26. Люди, серед яких були діти, летіли впритул до купи вантажу. «Це не випадковість, а симптом системної кризи російської авіації. Санкції відрізали Росію від західних запчастин, сервісного обслуговування та комплектуючих», — розказали у відомстві.

Власне виробництво РФ нездатне закрити потреби: нові літаки Іл-114-300, якими мали замінити застарілий авіапарк, досі не пройшли сертифікацію, терміни постійно переносять. Федеральна агенція повітряного транспорту визнала, що в найближчі п'ять років країна може втратити 339 літаків. «Пасажири у вантажних літаках — наочна ілюстрація того, як деградує цивільна інфраструктура Росії під тягарем війни й ізоляції», — акцентували в ЦПД.

➤ Фобії диктатора

Свою чергою британська The Times написала, що страх Путіна перед технологічними інноваціями XXI століття прирікає Росію на відставання від передових держав світу. Видання розповіло, що Путін — людина «авторучки й паперу», не має навіть смартфона і не користується інтернетом. Своєю імперією диктатор керує через батарею стаціонарних телефонів шифрованого спецз'язку, коли в інших країнах міністри координують державну політику, спілкуючись через комерційні месенджери у смартфонах. «Чи дивно, що Росія, очолювана таким технологічним диктатором, відстає від своїх суперників у гонитві за

розробку штучного інтелекту (ШІ)?» — поставив риторичне запитання автор публікації.

The Times послалася на дослідження Стенфордського університету, в якому Росія опинилася на 28-му місці серед 36 оцінених країн за загальною силою їхніх індустрій ШІ. Сполучені Штати, КНР та Індія зайняли перше, друге й третє місця. Навіть значно менші за Росію країни, як-от Люксембург, Бельгія та Ірландія, посіли вищі місця у списку, ніж РФ.

У своєму ставленні до сучасних технологій режим Путіна помітно контрастує з політикою радянських вождів — від Леніна з його програмою масштабної електрифікації 1920-х рр. до справді визначних успіхів повоєнного СРСР у дослідженні космосу. «Технологічний прогрес був невід'ємною частиною радянського проекту, засобом швидкої індустріалізації та успішної конкуренції в умовах «холодної війни». У той час як радянські лідери бачили переваги супутників або ядерного арсеналу, Путін, здається, розглядає цифрові інновації XXI ст. як виклик своїй владі й колись назвав інтернет «проектom ЦРУ», — ідеться в публікації.

Видання також нагадало про поступове згортання цифрових свобод в РФ, у т. ч. заборону та блокування усіх глобальних соціальних мереж. І схоже, що Кремль продовжить обмежувати доступ росіян до інформації. А це вже є перешкодою для технологічного розвитку РФ. «Уряд плекає культуру, яка насправді дуже агресивно протистоїть технологічному прогресу. ШІ та високі технології загалом вимагають великої кількості незалежних стартапів і сприятливого інвестиційного клімату. Але в Росії компанії бояться інвестувати в нові технології», — зауважив Владислав Іноземцев, російський економіст і співзасновник Центру аналізу та стратегій у Європі.

Газета відмітила, що лише 2022 року РФ покинуло приблизно 100 тис. IT-фахівців, або кожен десятий. До того ж західні санкції значно ускладнили придбання компонентів для високотехнологічних розробок.

Ахмед аш-Шараа

■ Ігор Голод

Телеканал Kurdistan24 повідомив, що розміщені з 2019 року на летовищі Ель-Камишли в регіоні Джазіра в північно-східній Сирії російські військові переміщуються звідти на свою базу в Хмеймімі в провінції Латакія на узбережжі Середземного моря. Зокрема, туди вже переправили завантажені на транспортні літаки Іл-76 та Ан-124 танки й іншу техніку.

➤ «Мавр може йти»

Цю інформацію також підтвердила з посиланням на п'ять джерел інформаційна агенція Reuters. За її даними, частина росіян з Ель-Камишли залишиться в Хмеймімі, а інша повернеться до Російської Федерації (РФ). Своєю чергою незалежний англійський портал AlMonitor оприлюднив відео з Ель-Камишли, яке засвідчило завершення передислокації росіян. Джерело Reuters поділилося, що з Джазіри їх попросив піти уряд Сирії — попри те, що торік обіцяв дотримуватися всіх попередніх угод між Дамаском і Москвою, які гарантували безпечність російських військових баз у цій країні.

Однак нова влада Сирії, яка до повалення в грудні 2024-го підтримуваного Кремлем режиму Башара аль-Асада була опозицією щодо нього, навряд чи пробачила удари російської авіації по утримуваних нею у 2015—2020 рр. територіях. Та й надання притулку Асаду після його усунення від влади й відмова в його екстрадиції також не сприяють щирій дружбі між Дамаском і Москвою.

Тож уряд Сирії не прогав росіян з Ель-Камишли лише тому, що остерігався захоплення аеродрому в цьому місті курдськими повстанцями. І щойно після їхнього повного виходу із Джазіри сирійці дійшли висновку, що росіянам «там не місце». Класика — «мавр зробив свою справу, мавр може йти».

➤ Перетинаються інтереси

А втім, американський Інститут вивчення війни ще в грудні 2025

Росіяни пішли не звідусіль у Сирії

Дамаск очікує від Москви чогось дуже цінного

року повідомляв, що в Кремлі вирішили вивести військових із півночі близькосхідної країни й через небажання терпіти їх одразу із трьох сторін конфлікту — Туреччини, сирійських ісламістських повстанців «Хаят Тахрір аш-Шам» і Сирійської національної армії. Аеродром Ель-Камишли є унікальним місцем, де перетинаються інтереси трьох сторін.

«Росія використовує базу як важіль впливу на курдів і Туреччину. Для Москви це «око» — на схід від Євфрату. Курди, хоча й контролюють саме місто, забезпечують існування бази як «запобіжника»

Він наголосив, що саме за запитом Дамаска РФ евакує свою базу з Ель-Камишли, практично втративши «очі й вуха» на перетині кордонів трьох ключових держав регіону. «Якщо в жовтні 2025-го Ахмед аш-Шараа (із 29 січня — президент Сирії. — Ред.) обіцяв «поважати старі договори», щоб не провокувати РФ на підтримку залишків режиму Асада, то зараз бачимо їхню ревізію: Сирія вже почала витіснити РФ із дрібних об'єктів, — зазначив експерт. — У жовтні перед Дамаском стояло завдання легітимізації — потрібно було показати світові, що Кремль визнав нову

мімі — ключовій базі постачання для дій Москви у багатьох частинах Африки, а й у Тартусі — своєму єдиному вій-

ма іншими позиціями (енергоносії, озброєння) вплив РФ радикально зменшився. Наприклад, постачання нових систем озброєнь майже припинили. Основний фокус — сервісне обслуговування вже наявної техніки радянського/російського зразка, якою користується армія аш-Шараа».

«Те саме стосується інвестицій. До 2024 року РФ заявляла про плани на суму понад 20 млрд USD, але більшість із них залишилася тільки на папері. Спільні проекти — видобуток фосфатів біля Пальміри, інвестиції в газові родовища на шельфі — практично заморожені», — з'ясував фахівець.

➤ Позитив для України

Директор Центру близькосхідних досліджень дійшов висновку, що похолодання у сирійсько-російських відносинах є «позитивом для України»: «Чим більше Дамаск вимагає суверенітету, тим менше в

старший науковий співробітник Атлантичної ради за сумісництвом, також не виключає, що РФ може зберегти свої військові бази в Сирії. «Чому Росія прагне зберегти свої бази в Сирії? Доволі очевидно: вона хоче використовувати їх для підтримки своєї військової присутності на Близькому Сході й полегшення своїх воєнних операцій у Лівії, Сахелі й інших регіонах. Утрата баз також погіршила б дороги для Путіна імідж Росії як великої держави», — поділився він.

Натомість на запитання журналістів: «Чому аш-Шараа готовий дозволити російським зберегти ці бази?» — відповів: «Можливо, аш-Шараа вважає, що подальша військова присутність Росії буде корисною для стримування впливу Туреччини, на яку він, в основному, покладався тоді, коли ще був в опозиції. Інша можливість полягає в тому, що оскільки аш-Шараа не отримав від Заходу такої допомоги, на яку сподівався, то звертається до тих держав, які готові її надати, зокрема й до РФ. Однак найпереконливішим поясненням є те, що аш-Шараа звернувся до Росії у відповідь на ворожість Ізраїлю».

«Попри зусилля аш-Шараа запевнити Ізраїль, що його новий уряд не має ворожих намірів щодо єврейської держави і що не підтримуватиме супротивників Ізраїлю, Біньямін Нетаньягу, глава ізраїльського уряду, розпочав атаки на військові об'єкти, проте в Сирії не тому, що нова сирійська влада використовувала їх проти Ізраїлю, а щоб запобігти потенційній можливості цього», — зауважив д-р Катц.

І додав: «Якщо Росія не захищатиме новий сирійський уряд від Ізраїлю, приміром, розгорнувши російські війська поряд зі сирійськими урядовими військами для стримування ізраїльських атак, то аш-Шараа та його соратники можуть засумніватися в користності збереження РФ своїх баз у країні». «Аш-Шараа дозволив росіянам зберегти свої сирійські бази лише тому, що очікує від Москви чогось дуже цінного натомість. Якщо Путін його розчарує, аш-Шараа може розчарувати Путіна», — підсумував експерт.

➤ Подальша військова присутність Росії може бути корисною для стримування впливу Туреччини

ськово-морському вузлі в Середземномор'ї.

Міністерство оборони Великої Британії роз'яснило: «Здатність логістично підтримувати як своїх військово-службовців, так і своїх приватних військових підрядників в Африці, а також обмеження репутаційної шкоди, завдані падінням режиму Асада, будуть пріоритетами для російського уряду».

Однак директор Центру близькосхідних досліджень вважає, що перегляд умов оренди Тартуса та Хмейміма на користь суверенітету Дамаска — уже на порядку денному. «Те, що Дамаск залишається залежним від Москви, — не таємниця. Сирія споживає близько 4 млн т пшениці на рік, а виробляє лише 1 млн т. 2025 року обсяги постачання зерна з Росії стабілізувалися на рівні 1,2—1,5 млн т на рік. Для Дамаска це питання соціальної стабільності, для Москви — головний важіль впливу», — визнав водночас він.

Однак експерт також констатував: «За всі-

РФ залишається можливостей використовувати Сирію як базу для своїх операцій (зокрема в Африці) і як ринок для вкраденого українського зерна. Крім того, відкриваються непогані можливості для Києва — збільшення нашої частки на продовольчому ринку Сирії. І заділ уже є: у січні 2025-го було запущено програму Grain from Ukraine для Сирії (перша партія — 500 т борошна), а в другій половині 2025 року Україна офіційно відновила вивезення зерна до Сирії обсягом 94,4 тис. т».

Проте Ассаад аль-Ачі, громадський активіст із Дамаска, зауважив: «Побоююся, що росіяни прийдуть і скажуть: «Ми подаруємо вам винищувачі й танки, а ви продовжите нашу військову присутність на 50 років». Це буде вигідна угода, яку аш-Шараа може розглянути».

➤ Можливі варіанти

Марк Катц, науковий співробітник американського аналітичного Центру Вільсона й

➤ Уряд Сирії не проганяв росіян з Ель-Камишли, бо остерігався захоплення аеродрому курдськими повстанцями

від турецького наступу. Поки там стоять росіяни, вважають вони, Туреччині складніше почати масштабну авіаційну операцію. Дамаск зберігає номінальний цивільний контроль над летовищем, використовуючи його для зв'язку з регіоном. До падіння режиму об'єкт контролював підрозділ сирійської армії, який після повалення диктатора присягнув новому уряду», — пояснив Ігор Семиволос, директор Центру близькосхідних досліджень.

владу. Тепер ця проблема розв'язано, і Дамаску потрібні низькі ціни на пшеницю та чіткий графік згорання російської військової присутності там, де вона заважає».

➤ Уже на порядку денному

Не виключено, що в Кремлі ухвалили стратегічне рішення, що утримання їхньої передової позиції в Сирії більше не варте ризику й ресурсів. Однак росіяни все ще залишаються наразі не лише в Хмей-

■ ВІКТОРІЯ ХАДЖИРАДЕВА

Нещодавно Європейський Союз (ЄС) та Індія підписали у Нью-Делі угоду про вільну торгівлю і новий договір про партнерство в галузі безпеки й оборони. Її вже назвали історичною, адже це наймасштабніша з подібних угод у світі. Безмитна зона охопить понад 2 млрд населення. Згідно з умовами торговельної угоди, Індія скасує мита майже на 97 % європейського експорту. ЄС відповість аналогічним зниженням, яке охопить майже 99 % індійських товарів. «Ця угода відкриє великі можливості для народів Індії та Європи. Вона становить 25 % світового ВВП і третину світової торгівлі», — зазначив Нарендра Моді, глава індійського уряду.

Своєю чергою Урсула фон дер Ляен, глава Європейської комісії (ЕК), назвала угоду історичною. «ЄС та Індія сьогодні творять історію, поглиблюючи партнерство між найбільшими демократіями світу. Ми створили зону вільної торгівлі для 2 млрд людей, і обидві сторони мають намір отримати економічну вигоду», — заявила вона.

За інформацією Брюсселя, Євросоюз нині є найбільшим торговим партнером Делі. Обсяг двосторонньої торгівлі 2024 року сягнув 120 млрд EUR, що становить 11,5 % індійського товарообігу. І після підписання угоди ці показники стануть ще більшими.

Брюссель розглядає Нью-Делі як одного зі своїх ключових стратегічних партнерів, що швидко розвивається.

Голова Європейської ради Антоніу Кошта, Нарендра Моді та Урсула фон дер Ляен

ЄС та Індія уклали угоду про вільну торгівлю

До 2030-го Індія, за прогнозами, стане третьою економікою світу після Китаю та США. Основний акцент в угоді зробили на радикальне зниження бар'єрів, які роками стримували бізнес. Із боку Європи головним ударом по протекціонізму стане занулення або суттєве зменшення мит на високотехнологічну продукцію, зокрема автомобілі та промислове обладнання. Якщо раніше європейські машини обкладали митом понад 100 %, то тепер вони стають доступними для індійського середнього класу. Паралельно з цим Індія відкриває свої кордони для європейських продуктів харчування вищого гатунку — від вина та шоколаду до оливкової олії, що створює величезний попит на якісні аграрні товари.

Із другого боку, Індія отримує безпрецедентні умови для свого експорту, насамперед у секторі легкої промисловості. Текстиль, одяг і взуття індійського виробництва тепер потраплятимуть на європейські полиці без додаткових податкових

навантажень, що зробить їх значно конкурентнішими за китайські аналоги.

А ще угода охоплює стратегічні галузі, як-от фармацевтика, ювелірна справа та сфера інформаційних технологій. Європа стає відкритою для індійських фахівців, що дозволяє заповнити дефіцит кадрів у цифровому секторі, тоді як індійські виробники ліків отримують спрощений доступ до європейської системи сертифікації.

Головною причиною, що уможливила цю угоду, стала протекціоністська політика Дональда Трампа. «Саме через торговельну війну зі США ЄС фіналізував історичну угоду про вільну торгівлю з Індією. Це пряма відповідь на американський протекціонізм. Брюссель прагне створити альтернативну зону торгівлі, що охопить більш ніж 2 млрд людей, щоб зменшити залежність від непередбачуваного ринку США», — пояснив Олександр Охрименко, президент Української аналітичної компанії.

Для Європи пошук нових партнерів — це не просто питання прибутку, а стратегічне виживання. Крім Індії, ЄС активізував перемовини з країнами Меркосур (Латинська Америка) й Індонезією. Мета проста: якщо один великий ринок (США) закривається митними бар'єрами, економіка Європи має вистояти завдяки багатьом іншим відкритим ринкам.

Водночас для Індії угода з ЄС — це не просто чергове партнерство, а життєво необхідний «страховий поліс» в умовах економічного тиску з боку Вашингтона. І ситуація з Індією навіть складніша, ніж з Європою, через кілька критичних факторів.

Американський лідер обрав щодо Індії тактику «батога й пряника». Упродовж 2025 року Сполучені Штати запровадили проти індійських товарів каральні мита (до 50 %), аргументуючи це тим, що Нью-Делі продовжує купувати російську нафту. Це поставило індійський експорт під величезний удар. Хоча на початку лютого

2026-го Трамп і Моді оголосили про нову торговельну угоду, умови для Індії там достатньо жорсткі: відмова від російської нафти на користь американської та закупівля товарів зі США на сотні мільярдів доларів. ЄС, схоже, обрав інший шлях, щоб м'яко вивести Індію з орбіти Москви, залучаючи розвитком торгівлі та зміцненням оборонної співпраці.

Крім того, Індія все ж погодилася припинити купувати нафту в Російській Федерації (РФ). Про це глава Білого дому сказав після розмови з індійським прем'єром, який натякнув, що тепер купуватиме енергоносії у США, а може, й у Венесуелі. «Це допоможе завершити війну в Україні», — відзначив Трамп. Нагадаємо, що Індія — другий за величиною покупець російської нафти.

Для України угода між Індією і ЄС створює низку непрямих, але надзвичайно важливих переваг. Оскільки Київ синхронізує українське законодавство та стандарти виробництва з нормами ЄС, українські компанії автоматично отримують «квиток» на індійський ринок. Товари, виготовлені в Україні за стандартами ЄС, набагато легше проходять перевірки в Індії. Також важливо враховувати географічний фактор: у міру зростання товарообігу між Брюсселем та Нью-Делі виникає гостра потреба в надійних логістичних шляхах. Україна має потенціал стати стратегічним вузлом у цьому ланцюгу, пропонуючи залізничні та морські маршрути для транзиту індійської сировини до серця Європи. Ба більше, оскільки Індія в

межах цієї угоди й під тиском США поступово відмовляється від енергетичної співпраці з РФ, це приводить до глобальної ізоляції агресора, що стратегічно вигідно для безпеки та відновлення української держави. «Для України це шанс капіталізувати свій статус майбутнього члена ЄС: ми можемо запропонувати Індії не лише аграрну сировину, а й стати частиною європейського промислового ланцюга, де українські заводи збиратимуть продукцію з індійських компонентів для ринку Європи», — припустив Гліб Вишлінський, виконавчий директор Центру економічної стратегії.

Не менш важливим для Брюсселя і Нью-Делі є підписання оборонного пакту. «Індія — перша країна, що має тісні політичні та військові зв'язки з Москвою, яка домовилася про тісне оборонне партнерство з ЄС», — зауважила Ліза Мюзіол, керівник відділу у справах ЄС в International Consulting Group у Брюсселі.

Експерти повідомили, що хоча Індія, як і раніше, значною мірою залежить від постачання зброї з РФ, то ця залежність поступово знижується, оскільки Нью-Делі диверсифікує своїх постачальників. Франція стала ключовим партнером індусів, нового імпульсу набули перемовини з Німеччиною за контрактами на постачання військово-транспортних літаків і підводних човнів. Зі свого боку Індія сподівається продавати в ЄС боеприпаси, необхідні Україні, що потенційно могло б дозволити європейцям відправляти свою аналогічну зброю в Київ.

Застрелили сина Муаммара Каддафі

■ ОЛЕГ САДОВИЙ

Саїфа аль-Іслама Каддафі (на фото), сина колишнього правителя Лівії Муаммара Каддафі, минулого тижня застрелили в саду власного будинку в Лівії. Абдулла Осман, радник політика, підтвердив смерть свого 53-річного боса, але не розкрив подробиць, а також не назвав причини. Нападників було четверо, усі вони втекли

з місця події. Перед замахом усі камери відеоспостереження в будинку Каддафі вивели з ладу.

Саїф аль-Іслам не обіймав офіційної державної посади, але до падіння режиму Каддафі 2011-го керував зовнішньополітичними перемовинами та внутрішніми питаннями. Після падіння режиму того ж року його затримали й засудили до страти за звинуваченнями у злочинах проти мирних жителів. Проте 2017-го

Саїфа аль-Іслама Каддафі звільнили з-за грат. 2021 року він оголосив, що планує балотуватися в президенти Лівії на загальних виборах, які, однак, так іще й не відбулися.

■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Китайська берегова охорона за останні п'ять років здійснила 134 вторгнення в територіальні води Японії в районі островів Сенкаку в Східнокитайському морі, які Пекін називає своїми. Лише впродовж 2025-го китайські військові перебували в акваторії японських островів 357 днів.

Протягом останніх п'яти років Китайська

КНР відправляє до японських островів військові кораблі

Народна Республіка (КНР) організувала 134 патрулювання біля островів Сенкаку. Пекін заперечує японську приналежність архіпелагу, називаючи його «споконвічною китайською територією». Для забезпечення своєї присутності навколо островів китайці задіяли 550 тис. кораблів і 6 тис. літаків.

У грудні 2025-го китайська берегова охорона заявила про

витіснення японського рибальського човна, який нібито незаконно увійшов у води Сенкаку. Пекін укотре наголосив, що вважає ці води своєю територією. Водночас берегова охорона Японії повідомила, що саме японські служби перехопили два китайські кораблі, які намагалися наблизитися до японських рибалок, і змусили їх покинути територіальні води Японії.

Резиденція Путіна на Валдаї

■ ВІКТОР ШВЕЦЬ

Події на Валдаї наприкінці грудня 2025-го і на початку січня 2026 року в разі успішної реалізації Путіним провокації з «ударами ЗСУ» по його резиденції могли призвести до стратегічної зміни характеру російсько-української війни й поставити світ перед фактом глобальної катастрофи. Диктатор усвідомив, що почав серйозно програвати в боротьбі між Україною та її європейськими партнерами за прихильність Дональда Трампа.

Уже сам собою факт термінового дзвінка президентові США зі скаргами на Збройні сили України (ЗСУ), які, як Путін переконував американського лідера, здійснили масований удар бойовими безпілотними літальними апаратами (БПЛА) по його резиденції, свідчать лише про те, що ця провокація була підготовлена навмисно для глави Білого дому. І перша реакція Трампа на ці скарги Путіна була для останнього обнадійливою. Трамп майже повірив у те, що Україна здійснила такий зухвалый напад у такий негодящий момент успішних перемовин із президентом Зеленським, що могло призвести до негативних наслідків для України і кардинального перегляду українсько-американських відносин.

Але швидка реакція міжнародних експертів, у т. ч. американського Інституту вивчення війни (ISW), а також західних спецслужб (насамперед ЦРУ), поставила під сумнів факт цієї атаки, назвавши її фальсифікацією або провокацією Кремля. Жителі навколишніх населених пунктів біля резиденції повідомили, що не бачили БПЛА і не чули звуків роботи протиповітряної оборони (ППО), про які заявляли офіційні особи Російської Федерації (РФ).

Аналітики пояснили, що історія з обстрілом резиденції Путіна у Валдаї була створена для посилення ультиматумів у ході мирних перемовин, дискредитації України перед адміністрацією президента Трампа та створення формального приводу для подальшої воєнної ескалації у Європі.

Фальстарт Світової війни

Хоча російське керівництво використовувало цей «інцидент» для чергових загроз «переконливої відповіді», відсутність підтверджених фактів удару по резиденції диктатора та швидка реакція світового співтовариства запобігли загрози прямої конфронтації із Заходом чи початку світової війни. На поточний момент ситуацію розглядають як невдалу спробу створити привід для різкої зміни умов війни, що був спростований відсутністю доказів і міжнародним тиском.

Чи могла бути ця путінська провокація загрозою для світової безпеки? Відповідаючи на це важливе запитання, можна виділити кілька ключових аспектів загрози світовій безпеці, що впливає з дій і політики володаря Кремля.

Варто нагадати, що 5 лютого ц. р. спалив термін дії останнього договору про обмеження стратегічних наступальних озброєнь (СНВ-III). Світ входить у зону «ядерного вакууму», де вперше за десятиліття відсутні механізми верифікації і обмеження ядерних арсеналів. Це при тому, що РФ оновила свою ядерну доктрину, розширивши умови застосування ядерної зброї проти неядерних держав, якщо їх підтримують ядерні держави.

Багато хто звернув увагу на те, що попри мирні ініціативи російське військово-політичне керівництво орієнтоване на досягнення

цілей «спеціальної воєнної операції» протягом усього 2026-го.

Західні розвідки продовжують попереджати про ризики ескалації щодо країн Балтії та Польщі з боку РФ. Обговорюють сценарії створення сухопутного коридору в Калінінградській області, що може спровокувати прямий конфлікт із НАТО.

При цьому не можна забувати, що політика кремлівського диктатора спрямована на знищення суверенітету сусідніх держав і відновлення імперського статусу Росії. Вона продовжує використовувати кіберзлочинність, дезінформацію та втручання у внутрішні справи інших країн для послаблення західної демократії.

НАТО офіційно визначає РФ як «найбільш значущу і пряму загрозу безпеці союзників». Головна небезпека 2026 року полягає в переході гібридної конфронтації у фазу потенційного прямого воєнного зіткнення із Заходом.

Дуже важливо, що американська преса та офіційні особи США відреагували на заяву Кремля про «атаку дронів» на резиденцію у Валдаї з крайнім скептицизмом, назвавши її передбачуваною провокацією для зриву мирних перемовин.

Провідні інформаційні ресурси, як-от The Wall Street Journal і телеканал CNN, за посиланням на джерела в ЦРУ і Агенції національної безпеки повідомили, що американська розвід-

ка не знайшла жодних підтверджень атаки з боку України. 31 грудня 2024-го Джон Реткліфф, директор ЦРУ, офіційно докладав про ці висновки президентові Сполучених Штатів.

Ця провокація могла б повністю розв'язати руки Путіну, які, проте, все одно нічим і не зв'язані, при визначенні можливих кроків як відповідь на удари по його резиденції. Очікуваною відповіддю була б масована ракетна атака на урядовий квартал у Києві, у т. ч. будівлі Офісу президента України, Генерального штабу ЗСУ і будівлі спецслужб. Москва могла б оголосити Україну «терористичною державою», що юридично розв'язує руки для застосування більш руйнівних видів зброї або тактичного ядерного озброєння як «акту помсти».

З урахуванням надзвичайно потужної державної пропагандистської машини Путіна ця подія могла б викликати різкий вибух патріотизму та підтримки путінської влади серед населення. Але при цьому могло б виникнути й питання про нездатність системи ППО організувати безпеку навіть резиденції президента.

Водночас ці події дали б Путіну можливість за провадження воєнного стану на всій території країни або режиму «контртерористичної операції», що призвело б до повного закриття кордонів і жорсткої цензури. Безумовно,

цією провокацією диктатор розраховував і на геополітичну реакцію у світі. Союзники України, імовірно, дистанціювалися б від такої операції. Офіційний Вашингтон не раз заявляв, що не підтримує атаки на керівництво РФ, забезпечуючи неконтрольовану ескалацію та початок ядерного конфлікту.

Пряма атака на голову ядерної держави могла б бути інтерпретована частиною світового співтовариства (особливо країнами Глобального Півдня) як терористичний акт, що істотно вплинув би на дипломатичну підтримку Києва. Водночас не можна забувати й про те, що невідомо як би розвивались події, пов'язані з провокацією.

Події могли набрати загрозливого характеру для долі людства. Але в будь-якому разі такого штибу провокації нагадують деякі історичні події, які стали спусковим гачком для світової війни. Згадаймо хоча б, що стало офіційним приводом до початку Другої світової війни. Провокація в Гляйвіце, яку вчинив Адольф Гітлер, ідеологічний побратим Путіна. Вона була потрібна Берліну для створення хибної підстави для вторгнення в Польщу 1 вересня 1939 року, щоби представити Німеччину жертвою агресії, а не агресором. Метою було переконати союзників Польщі (Велику Британію та Францію) у неправомірності їхньої підтримки, а німецьке суспільство — у необхідності війни проти «польських нападів», використовуючи напади, інсценувані СС.

Гітлеру необхідно було створити видимість, що Польща першою напала на Німеччину. Це було важливо, щоби вступ у війну союзників Польщі був не «зобов'язанням за договором», а «допомогою жертві». Представити поляків ворогом і переконати німців у необхідності дати відповідь «польській агресії».

Не виключено, що головна мета провокації у Валдаї полягала не лише в тому, щоб зірвати мирний процес, який динамічно просувався між США, Україною та Європейським Союзом, а й у тому, щоб офіційно оголосити Україні війну, закінчивши тим самим

«спеціальну воєнну операцію». Оголосити воєнний стан по всій території РФ і загальну мобілізацію. Ідеологічним і пропагандистським прикриттям цих божевільних кроків якраз і мала стати провокація з «атакою українських дронів» на резиденцію Путіна наприкінці грудня 2025-го. Це дало б можливість кремлівській пропаганді для потужної дискредитації України на міжнародній арені, що намагалася звинуватити Київ у «державному тероризмі» та замаху на главу держави, щоби вбити клин між Володимиром Зеленським і Дональдом Трампом, виставивши Україну «недоговороздатною» стороною.

Невідповідність офіційних заяв Сергія Лаврова, міністра закордонних справ РФ, який говорив про 91 збитий БПЛА, реальній ситуації на місцях створює підґрунтя для критики навіть серед лояльних кіл через «незграбність» цієї провокації.

Надзвичайно успішні та професійні дії американських спецслужб у Венесуелі мали налякати Путіна. Його приятель Мадуро теж уважав, що перебуває в безпеці, але, як видно з результатів, це було не так. Трамп учергове продемонстрував, що з ним жарти короткі.

Але хай там як, та виходить, що Україна багато в чому буде визначати міжнародний лад у світі, і саме від неї залежатиме, чи буде збережене життя на планеті. Путін був дуже близький до того, щоби розпалити полум'я світової війни. Його провокація не вдалася. Це був фальстарт війни, але чи допустять цивілізовані країни, щоби диктатор іще раз спробував таку провокацію, але вже вдалу?

Як написав Фарід Закарія у The Washington Post, «Україна буде великою історією 2026-го. Вона покаже нам, чи зможе західний альянс, який значною мірою підтримував міжнародну стабільність упродовж 80 років, жити в суворішому столітті, чи ми спостерігаємо за розпадом історичної домовленості в режимі реального часу. Трагедія полягає в тому, що вибір не між миром і війною. Це між світом, який запобігає наступній війні, і світом, який її планує».

Наскільки європейці не довіряють Трампу

■ POLITICO

Більшість громадян країн Європейського Союзу (ЄС) негативно оцінює роль 47-го президента США у світовій політиці та не вважає, що він заслуговує на Нобелівську премію миру. Про це свідчать результати опитування, проведеного консалтинговою компанією FGS Global у 23 країнах ЄС, зазначає Politico.

77 % опитаних відповіли «ні» на запитання, чи заслуговує Трамп на Нобелівську премію. Лише меншість респондентів підтримала таку ідею. Близько двох третин (69 %) респондентів заявили, що песимістично оцінюють вплив Трампа на світову економіку; на мир і безпеку — 64 %; на ситуацію у власній країні — 64 %.

Американський лідер залишається непопулярним навіть серед прихильників правих популістських партій у Європі, яких він раніше називав своїми союзниками.

■ TIMES

Усе частіше лунають заяви про те, що Європа не зможе захистити себе від серйозної загрози без допомоги Сполучених Штатів. Зокрема, про це сказав і Марк Рютте, генеральний секретар НАТО, під час нещодавніх слухань у Європейському парламенті. За його словами, Європі потрібні США, аналогічно Сполучені Штати потрібні Альянсу. Про це пише The Times.

Європейські військові експерти сходяться на думці, що оцінка здатності Європи вести війну без США — це не просто корисний розумовий експеримент, а необхідність. Вони вважають, що зараз головна проблема полягає в тому, що європейські країни-члени НАТО мають дуже багато проблем, які буде складно вирішити у стислі терміни.

Едвард Стрінгер, генеральний директор Академії оборони Великої Британії, розповів журналістам, що в десяти основних категоріях систем озброєння, як-от бойові танки або винищувачі, Сполучені Штати мають 33 основні варіанти, а європейці — 174, часто з власними специфічними запасними частинами, паливом або боеприпасами. Також збройні сили континенту мають 12 видів танків, 14 видів бойових літаків і 16 видів бойових машин піхоти. Навіть самохідні гаубиці Panzerhaubitze 2000

Марк Рютте

Європа не зможе захиститися без США

німецького виробництва мають відмінності залежно від країни, яка їх використовує. «Рютте поставив справді цікаве запитання, тому що можна просто полічити чисельність наших збройних сил. Але чи є у вас секретний інгредієнт, який пов'язує все це воедино? Якщо Америка піде, проблема виникне не стільки в тому, що Європа не зможе накопичити велику кількість винищувачів F-16, F-35, бойових танків Leclerc чи потужних нідерландських фрегатів, скільки в тому, як їх об'єднати», — пояснив він.

Крім того, експерт додав, що європейські країни відчувають гостру нестачу базового озброєння: боеприпа-

сів, зенітних ракетних комплексів, безпілотних літальних апаратів (БПЛА), ракет дальньої дії. Він зазначив, що навіть те озброєння, яке вважає «на папері», іноді перебуває в жахливому стані.

Маршал нагадав, що два роки тому під час місії в Червоному морі зі захисту кораблів від хуситських бойовиків німецький фрегат «Гессен» ледь не збив американський БПЛА MQ-9, прийнявши його за ворожу систему. За його словами, дрон уцілів лише тому, що система наведення обох ракет, випущених військовим кораблем, дала збій. «У певному сенсі, гадаю, ми станемо свідками історичного експери-

менту. Якщо поглянути на минулі століття, то нормальною ситуацією у Європі були війни й конфлікти. Потім Друга світова війна стала таким шоком, що США вирішили залишитися у Європі і принаймні на перших порах позбавили її від дилеми безпеки», — поділилася в розмові з журналістами Яна Пуглієрін, глава берлінського офісу аналітичного центру European Council on Foreign Relations.

Видання відзначає, що багато проблем збройних сил європейських країн можна вирішити, маючи достатньо часу, грошей і політичної волі. Проте є чотири сфери, у яких недоліки особливо складно усунути: космос, протипо-

вітряна оборона (ППО), ядерна зброя і єдність командування.

Газета нагадала, що сучасні збройні сили покладаються на супутники не тільки для розвідки, спостереження і рекогносцировки, але й для зв'язку, навігації та систем наведення. Без них військовим доведеться битися практично наосліп.

А ще навесні 2025-го Європа отримала уявлення про те, що її чекає без допомоги США, коли Вашингтон раптово вимкнув Україні доступ до даних американських супутників. У виданні вказали, що тоді деяке американське озброєння, у т. ч. реактивні системи залпового вогню HIMARS і ракети дальньої дії ATACMS, просто перестали працювати.

Журналісти додають, що Європа має свої супутники для розвідки, спостереження і рекогносцировки, але вони рідко пролітають над територією Російської Федерації (РФ), що надає лише повільну й обмежену картину пересувань військ. За оцінками аналітиків, понад 80 % звітів зі супутників, якими обмінюються країни НАТО, надходять саме від американців.

Також у виданні підкреслюють, що центральна архітектура командування і управління системами ППО країн Європи в переважній більшості випадків забезпечується США, і у європейських країн практично немає засобів захисту від балістичних ракет, крім американської програми Aegis BMD.

■ REUTERS

Антоніу Гутерріш (на фото), генеральний секретар Організації Об'єднаних Націй (ООН), попередив, що організацію очікує «неминучий фінансовий крах». Про це повідомляє Reuters. Серед причин він назвав несплату членських внесків і бюджетне правило, яке зобов'язує ООН повертати державам невикористані кошти. «Криза поглиблюється, ставлячи під загрозу виконання програм і створюючи ризик фінансового краху. Найближчим часом ситуація лише погіршуватиметься», — констатував посадовець.

Загроза фінансового краху ООН

За його словами, станом на кінець 2025 року заборгованість за внесками досягла рекордних 1,57 млрд USD, однак не вказав країни, що не здійснили платежів. Генсек також зауважив, що ООН може залишитися без коштів уже до липня ц. р., тому або всі держави-члени почнуть повністю та вчасно виконувати свої зобов'язання, або організація доведеться докорінно переглянути фінансові правила.

Фінансові труднощі ООН виникли після того, як головний донор — Сполучені Штати

різко скоротив фінансування агенцій організації та відмовився від обов'язкових внесків до її регулярного і миротворчого бюджетів.

За п'ять тижнів до завершення 2025 року 48 країн не сплатили своїх членських внесків до ООН у повному обсязі. Серед них були США та РФ, тоді як Китай повністю виконав власні зобов'язання. Обсяг обов'язкових внесків залежить від масштабів економіки кожної держави-учасниці. США забезпечували 22 % основного бюджету ООН, Китай — 20 %. Станом на кінець 2025-го Сполучені Штати за-

боргували перед ООН більш ніж 4,5 млрд USD у різних бюджетних категоріях.

Натомість Дональд Трамп заявив, що міг би «дуже легко» розв'язати фінансові проблеми ООН, якби організація звернулася до нього. «Якби вони прийшли до Трампа й сказали йому, я б змусив усіх заплатити, так само, як змусив платити НАТО. Усе, що мені потрібно зробити, це зателефонувати цим країнам. Вони надіслали б чеки протягом хвилини», — хизувався він.

При цьому уточнив, чинаміряється погасити мільярдні борги США перед ООН. За словами

глави Білого дому, він не знав про американську заборгованість перед ООН. А посадовці ООН попередили, що організація може бути змушена скоротити операції і навіть закрити штаб-квартиру в Нью-Йорку, якщо в неї закінчатся кошти. Однак Трамп відкинув таку можливість

як «недоречну» й наголосив, що ООН не покине ні Нью-Йорк, ні Сполучені Штати. При цьому вказав, що ООН має величезний потенціал: «Коли мене вже не буде, щоб залагоджувати війни, це зможе робити ООН. Вона має величезний потенціал. Величезний».

■ Євген Клен

Після вкрай умовного перемир'я, про яке домовився Дональд Трамп, Російська Федерація (РФ) відновила удари по українській енергетиці. Атакувала Київ, Харків, Дніпро, Вінницьку й Одеську області. Більш ніж 100 тис. людей залишилося без теплопостачання в Харкові, від відсутності тепла в Києві страждали мешканці понад 1 тис. будинків. На цей нічний масований удар, за даними Головного управління розвідки Міністерства оборони України, Кремль витратив приблизно 324 млн USD. Це на 190 млн USD більше, ніж під час попереднього обстрілу. Цього разу РФ застосувала 562 засоби повітряного нападу — ракети різних типів та ударні дрони. Водночас 79,2 % цілей ліквідувала українська протиповітряна оборона, збили 38 ракет і 412 ворожих безпілотних апаратів.

➤ Очікували реакції

Цією атакою Москва порушила особисте прохання президента США, щоб не завдати масованих ударів по Україні саме в пік зимових морозів. Київ очікував відповідної реакції Вашингтона. «Це була пропозиція саме Америки: на час дипломатії і такої холодної зимової погоди припинити удари по енергетиці. Було прохання особисто від президента США», — наголосив Володимир Зеленський. Він зауважив, що на це прохання Москва відповіла рекордом балістики, хоча з обіцяного тижня не минуло й чотирьох днів. «Це свідчить і про все інше, що РФ обіцяє чи ще може пообіцяти. Якщо їхнє слово не тримається зараз, то чого очікувати потім?» — відзначив президент України.

Він указав, що РФ брехала перед війною, намагаючись обдурити всіх, ховаючи свої наміри, і продовжує це робити з домовленостями зі США. «Вони невинні. Хочуть скористатися холодом, бо не можуть підкорити Україну своїми штурмами. Ставка Кремля на війну повинна отримати відповідь світу», — підкреслив Зеленський.

Керолайн Левітт

Путін обдурив Трампа

«Тижневе перемир'я» не протрималося і чотирьох днів

Своєю чергою Ольга Стефанішина, посол України у США, передала Державному департаменту детальну інформацію щодо обстрілів, які відбулися після оголошення Росією «енергетичного перемир'я». Вона повідомила, що інформація була підготовлена спільно зі Збройними силами та Міністерством енергетики України. Дипломатка сказала, що надані матеріали матимуть вплив на хід перемовин, оскільки ставлять під сумнів позицію РФ. А також висловила сподівання, що американський уряд обиратиме стратегію «менше ілюзій, більше тиску».

Й акцентувала, що головним пріоритетом роботи української делегації є лобювання в Конгресі законопроектів щодо санкцій для країн, які продовжують купувати російські енергоресурси. У Палаті представників та Сенаті зареєстрували вже щонайменше три такі ініціативи. Тепер посольство робить усе можливе, щоб ці законопроекти були внесені на голосування. Триває активна робота над узгодженням текстів і пошуком компромісів. Найважливішим завданням залишається мобілізація політичної волі для їхнього прийняття. Проте всі законопроекти мають двопартійну підтримку, і навіть у чутливих питаннях тарифної політики вже вдалося знайти компроміс.

➤ І вона з'явилася

Урешті-решт господар Овального кабінету відреагував. Керолайн Левітт, прессекретар Білого дому, поінформувала, що її бос не здивований тим, що РФ порушила «енергетичне перемир'я». «Це дві країни, які вже кілька років ведуть дуже жорстоку війну, війну, яка ніколи б не розпочалася, якби президент усе ще перебував при владі, — запевнила вона. — Війна почалася через слабкість і некомпетентність попереднього президента Джо Байдена».

Сам же американський лідер переконував, що Путін дотримався своєї обіцянки стосовно припинення атак на період від неділі до неділі (хоча це й не так). «Вони (українці) відкрилися, і Путін зараз завдав їм потужного удару», — прокоментував Трамп.

А також заявив, що буцімто запобіг кільком ядерним війнам у світі, зокрема між Україною та РФ. За його словами, Сполучені Штати є найпотужнішою країною у світі, а він повністю відновив американську армію під час своєї першої каденції, «включно з новими та багатьма модернізованими ядерними озброєннями». «Я також додав космічні війська, а нині продовжую відновлювати нашу армію на рівнях, яких ніколи раніше не було. Ми навіть додаємо бойові кораблі, які в 100 разів потужніші за ті, що крали моря під час Другої

світової війни — «Айова», «Міссурі», «Алабама» й інші», — написав американський лідер у своїй соціальній мережі Truth Social. Він перелічив, яким ядерним війнам у світі запобіг: між Пакистаном та Індією, Іраном та Ізраїлем, а також Росією та Україною.

Нагадаємо, що термін «ядерна війна» зазвичай асоціюється з обміном ядерними ударами. У разі, якщо в державі нема ядерної зброї, вона не може відповісти симетрично. Отже, це не «обмін», а одностороннє застосування зброї масового ураження. Як відомо, саме через тиск Сполучених Штатів Україна відмовилася від статусу ядерної держави.

Напади Росії на енергетичну інфраструктуру України з Дональдом Трампом під час телефонної розмови обговорив Кір Стармер, прем'єр-міністр Великої Британії. Пресслужба британського уряду наголосила, що атаки відбулися на тлі сильних морозів, температура повітря опускалася до мінус 20 градусів за Цельсієм. У повідомленні йдеться, що лідери країн говорили про ситуацію в Україні.

➤ Кроки є, та їх замало

На думку політолога Володимира Фесенка, якщо американці будуть наполегливішими щодо Путіна, то можуть вплинути на нього. «Можливий поступовий, поетапний шлях припи-

нення вогню. Приміром, спершу — енергетичне перемир'я, але зафіксоване на папері, а не усна домовленість, потім — перемир'я на морі, потім — повітряне, а фінальний етап — на суходолі. Якщо українським військам вдасться стабілізувати ситуацію на фронті та збільшити кількість утрат із російського боку, якщо буде належний тиск із боку Сполучених Штатів та Європи на Кремль, то впродовж певного часу це зможе змусити РФ до реальних перемовин про закінчення війни. Коли саме? Друга половина 2026-го чи 2027 року — сказати складно. Різні чинники можуть впливати на цю ситуацію», — припустив він.

Наразі ж Державний департамент дозволив продаж Україні військового обладнання на 185 млн USD. Пресслужба Агенції з питань оборонної безпеки та співпраці Пентагона зазначила, що український уряд звернувся до Сполучених Штатів із проханням придбати запасні частини для обслуговування транспортних засобів і систем озброєння, що раніше Армія США постачала для українського війська, а також купити інші супутні елементи логістики та програмної підтримки. «Цей запропонований продаж підтримуватиме цілі зовнішньої політики та національної безпеки Сполучених Штатів, покращуючи безпеку країни-партнера, яка є силою політичної стабільності й економічного прогресу у Європі», — мовиться в повідомленні. В агенції також додали, що за частини безпосередньо сприятимуть ефективності бою завдяки вищим загальним експлуатаційним показникам, покращеній логістиці та зменшенню фінансового навантаження в результаті більш стійкого та швидкого ремонту.

➤ Ціна — 12 трлн USD

Крім того, під час перемовин в Абу-Дабі (Об'єднані Арабські Емірати) американська й українська делегації обговорили можливість підписання мирної угоди між Україною і РФ уже в березні ц. р. А в травні — проведення виборів і референдуму в Україні. Про це повідомила інформаційна агенція

Reuters із посиланням на три неназвані джерела, знайомі з перебігом переговорів.

Водночас журналісти стверджують, що ці терміни малоймовірні через розбіжності в територіальних питаннях. За даними їхніх співрозмовників, будь-які домовленості планують провести одночасно з українським референдумом, коли люди одночасно голосуватимуть на виборах.

Американські перемовники на чолі зі Стівом Віткоффом, спеціальним представником президента США, і Джаредом Кушнером, зятем Трампа, заявили українським посадовцям, що найкраще було б провести голосування якомога швидше.

За словами джерел агенції, представники делегації з Вашингтона вказали, що Трамп, імовірно, із наближенням проміжних виборів у Конгрес зосередиться на внутрішніх питаннях. Через це буде менше часу для укладення мирної угоди.

Однак кілька джерел назвали цей графік фантастичним. Українські виборчі органи прогнозують, що за теперішніх умов на організацію волевиявлення знадобиться близько шести місяців. Київ наполягає, що виборча кампанія і референдум можливі лише після повного припинення вогню. Адже не довіряє зобов'язанням Москви щодо дотримання перемир'я. Тож будь-які домовленості повинні бути після надання гарантій безпеки з боку США та партнерів. При цьому Reuters зауважили, що навіть якщо ці питання будуть вирішені, то українські виборці все одно можуть відхилити будь-які територіальні поступки, винесені на референдум.

Тим часом українська розвідка дізналася про існування проекту домовленостей про економічну співпрацю між США та РФ на 12 трлн USD. Про це заявив Володимир Зеленський під час зустрічі з журналістами. Ці домовленості, які президент назвав «пакетом Дмитрієва», можуть містити питання, пов'язані з українським суверенітетом і безпекою. Тож він наголосив, що українці не підтримають домовленості, що суперечать Конституції України, зокрема визнання Криму російським.

■ МИРОСЛАВА БЗІКАДЗЕ

Українська мисткиня Світлана Кравченко своєю творчістю та захопленням повністю ламає стереотипи й міти про «російськомовний Донбас». Маючи технічну освіту й усе життя пропрацювавши головною бухгалтеркою, згодом почала вивчати традиції та культуру рідного краю. Жінка десять років збирає унікальну колекцію українських строїв, які носили жінки й чоловіки Донеччини та Луганщини на початку ХХ ст. Попри всі жахи війни Світлані 2022-го під час евакуації вдалося вивезти з Бахмута і свої експонати. Щоправда, урятувати всю колекцію не змогла.

«Моя колекція — це також зброя»

З-поміж найпромовистіших експонатів Світлани Кравченко є стрій «бахмутської нареченої», який зібрали з окремих, але автентичних елементів; сорочка, яку передали з окупованого Донецька; сорочка зі села під Бахмутом, яку врятували українські військові тощо. Цю колекцію Світлана разом зі своїми однопдумцями збирає десять років і доповнює досі.

«Кілька вишитих речей мені передали військові 2015-го зі с. Парасковівки Бахмутського району. Серед них є сорочка, вишита конопляними нитками. Вони мешкали в хаті, де бабуся жила, власниця цієї сорочки. Вишивка білим по білому, але конопляні нитки вимочені в конопляній олії. Гадаю, що їй більш ніж 100 років. Я думала, що це був початок моєї колекції. Але в моїй родині зберігалися клаптики вишитих сорочок, фрагменти рушників разом із найважливішими документами. Була також сорочка, не знаю, татова чи його рідного брата, але вона є. І тоді зрозуміла, що колекція почалася ще від моїх бабусі й дідуся. Це не була колекція як така, це був той простір, у якому жила моя родина. Це був початок ХХ ст. Зазначу, що моя родина проживає на території Бахмута з 1646-го. А протягом останніх ста років кілька поколінь моєї родини мешкало в одному будинку — тому самому, який прадід

Рятівниця старовинних вишиванок із Бахмута

подарував своїй доньці на весілля. Він завжди розмовляв українською мовою, як і мій дід. Українська культура завжди була на Донеччині. І моя колекція — це також зброя. Це не про «відновлення української культури» в Донецькій області, як кажуть, а про її ствердження», — наголошує жінка.

І розповідає, що її дідуся свого часу довелося пережити сталінський ГУЛАГ, звідки він повернувся з відкритою формою туберкульозу. Власне, це і врятувало родину під час Другої світової війни — німці боялися заходити в хату, де була хвора людина. Бабуся ж у роки війни переховувала трьох єврейських хлопчиків, родину яких 1942 року живими замурували в алебастрових копальнях Бахмута. За це бабуся Світлани отримала від уряду Ізраїлю звання «Праведник народів світу». Вона і спонукала онуку досліджувати історію родини, а згодом і Бахмута.

Речі передавали через ворожі блокпости

У колекції Світлани Кравченко є понад 30

строїв. Це й автентичні речі. Деякі з них передали місцеві люди, деякі купувала в жителів Донеччини та Луганщини. «Але є і речі, відновлені разом із колегами з творчої майстерні «Бахмутський оберіг» за старовинними світлинами, які я знаходила в музеях Бахмута, Краматорська, інших музеїв Донеччини та в особистих архівах моїх друзів і знайомих», — ділиться вона.

А також зазначає, що в її колекції є не лише сорочки, але й рушники, фрагменти рушників, серветки, подушки. Деякі з них достатньо добре збережені. «Є вишиті сорочки — жіночі і чоловічі. Після Другої світової війни жителі Бахмута ходили в них на свята чи, як тепер кажуть, на фотосесії зі своїми рідними. Вказані прізвища тих людей, які передавали сорочки. Але є і від незнайомих людей, які знали, що я збираю такі речі. Навіть маю речі з окупованої Макіївки. Це чотири предмети, їх мені передала 2017-го жінка, яка дізналася, що я вже проводила виставки, на той час вона вже була в окупації. Тож їх передавала через знайомих,

через три блокпости», — згадує Світлана.

Нещодавно їй також передали сорочку з Луганщини, яку вивезли з окупації 2023 року. В грудні 2025-го вона показала свою колекцію на виставці в Самарському міському краєзнавчому музеї ім. Петра Калнишевського на Дніпропетровщині. Цю виставку назвали «Про Бахмут мовою українських строїв». «Вона розказує про український Бахмут, про його глибоке національне коріння. І Бахмут не зруйнований. Поки живуть люди, які пам'ятають про це», — переконана Світлана Кравченко.

Мисткиня підкреслює, що своєю колекцією хоче домогтися, аби в свідомості людей зникли проросійські наративи про Донеччину: «На жаль, у нас роками пропагували, що Донеччина — проросійська. А це не так! Хочеться показати що Донеччина — це українська земля, що зберігає багато сили, і вона проросте в майбутнє. До речі, мабуть, не всі знають, що перший український прапор на Донеччині підняли саме в Бахмуті. Сталося це 1917 року. Таким чином там визнали Українську

Народну Республіку. І цю подію зобразив у своїй картині бахмутський художник Сергій Садчиков».

«У Бахмуті живе моє серце»

Торік Світлана створила майстерню «Бахмутський оберіг» як об'єднання вільних майстрів. Вона пригадує, що в ті матеріальні та духовні часи багато людей плели й шили, тому вони мали намір і ділитися досвідом, щоб допомогти одні одним опанувати рукоділля та давати поради. «У 2009—2010 рр. інтернет став більш доступним і ми зацікавилися українською народною лялькою. Тоді зробили велику виставку про її історію. Я особисто досліджувала все, що могла, намагаючись спиратися на наукову літературу, яка, на жаль, у той час була здебільшого російською», — відмічає жінка.

Через повномасштабне вторгнення РФ та окупацію Бахмута Світлані Кравченко в серпні 2022-го довелося вихати з рідного міста. Частина вишиванок евакуювала раніше за себе. «Упродовж кількох мі-

сяців я передавала свої скарби через волонтерів, вони їх вивозили в різні куточки України, тож до купи зібрати все вдалося лише за кілька років. Але багато не змогла вивезти, і це дуже болісно», — каже переселенка.

Наразі вона проживає в Дніпрі, в орендованій квартирі. Займається підприємництвом і популяризацією культури, розповідаючи про традиції Бахмута. Але понад усе мріє повернутися додому: «Мене надихає те, наскільки культура Донеччини не вивчена та знехтувана етнографами. Моя діяльність не відновлює українську культуру, вона її стверджує, бо завжди була розпорошена. Росія зробила все, що змогла, щоби про неї ніхто нічого не знав. Я тут живу тимчасово, бо вірю, що повернуся в рідний Бахмут. Хоча мій родинний будинок зруйнований росіянами, достеменно знаю, що повернуся додому. Там живе моє серце, і я безмежно вдячна тим, хто бився та віддавав життя за моє місто».

Скільки строїв утратила, наразі сказати не береться. Оскільки місця бракує, основну частину колекції доводиться зберігати просто в мішках. Світлана зізнається, що наразі понад усе мріє мати окреме приміщення, де можна було б виставити всі експонати. «2021 року моя родина приватизувала в Бахмуті земельну ділянку під будівництво Центру культурно-історичної спадщини. Метою проекту було представити в окремому приміщенні весь цей скарб — строї, вишиті предмети інтер'єру. Хотілося б, щоб це було на постійній основі — на манекенах, з освітленням, гарно оформлене. Однак повномасштабне вторгнення Російської Федерації (РФ) унесло свої корективи, та й наразі на це бракує грошей. Тож, можливо, знайдуться меценати, які готові будуть докластися до цього проекту», — припускає Кравченко.

Наразі в Дніпрі вона організовує виставки своїх робіт і творчих робіт знайомих майстринь, де розповідає про рідний Бахмут, його історичну спадщину та культурні надбання, а також допомагає захисникам Батьківщини.

СКУ буде присутній на Мюнхенській конференції

Павло Грод, президент Світового конгресу українців (СКУ), візьме участь у Мюнхенській конференції з безпеки 2026 року, а СКУ виступить офіційним партнером Українського дому, який уперше працюватиме в межах міжнародного форуму.

Український дім стане спеціальним майданчиком, який підкреслить незмінну підтримку України з боку конференції, а також стане простором для дискусій, брифінгів і роботи української делегації. Відповідно до задуму, майданчик висвітлюватиме стійкість України та її центральну роль у безпековому ландшафті Європи.

На тлі конференції президент СКУ також проведе зустріч з українською громадою. Подія під назвою «Зсереди Мюнхенської безпекової конференції: що потрібно для перемоги України» відбудеться 15 лютого о 12.00 за Києвом.

Мюнхенську конференцію з безпеки 2026 року проведуть 13—15 лютого. Захід збере близько 1 тис. учасників із більш як 115 країн, зокрема, глав держав і урядів, лідерів міжнародних організацій та урядових делегацій. Основна програма буде присвячена ключовим глобальним викликам, у т. ч. майбутньому мультилатералізму, економічній та ядерній безпеці, кліматичній дії, гібридним загрозам і глобальній конкуренції у сфері штучного інтелекту, а також стану трансатлантичної безпеки та міжнародного порядку з особливим акцентом на війну Російської Федерації (РФ) проти України й роль Європи. Мюнхенська конференція з безпеки є однією з провідних світових платформ для обговорення глобальних безпекових викликів, де війна Росії проти України традиційно перебуває в центрі уваги.

Пресслужба СКУ

Презентували виставку художників-нонконформістів

■ Софія Калина

ВУкраїнському домі у Вашингтоні (округ Колумбія) відкрилася унікальна експозиція «Українські нонконформісти в Парижі в 1980-х. Пошук свободи вираження», що розповідає про митців, які обрали творчу свободу замість радянської ідеології.

Виставка об'єднала роботи чотирьох знакових художників: Володимира Макарєнка, Антона Соломухи, Володимира Стрельникова та Віталія Сазонова. Сформовані в межах суворого радянського соцреалізму, в 1970—1980-х рр. вони емігрували до Франції. Саме в Парижі митці відкинули пропагандистські канони та звернулися до абстракції, сюрреалізму та модернізму. «Ця виставка ставить поза часом запитання: чи може художник, сформований радянською ідеологією, бути вільним? Для цих художників відповідь — так», — зазначили організатори.

Під час відкриття виставки Алекс Демко, її художній куратор, наголосив на спільному для митців прагненні до візуальної свободи. Художники, народжені за радянського режиму, не змогли досягти такої свободи вдома й були змушені втілювати, щоб знайти спокій у своїй роботі.

Оксана Маркарова, голова консультативної ради Ukraine House, зауважила, що такі виставки є надзвичайно важливими для відкриття українських митців світові. І що їхня робота дозволяє знайти натхнення та збагнути справжню глибину української культури.

Особливою частиною заходу стали спогади Ярослава (Славка) Мартинюка, який поділився особистими історіями про життя та адаптацію художників у Парижі, їхній шлях до визнання і формування унікальної художньої мови. Експозиція в Ukraine House буде доступною для відвідувачів до кінця лютого ц. р.

Карл Алґрен і Ольга Стефанішина

Волонтер і адвокат очолив нове почесне консульство

■ Олег Садовий

Україна офіційно розширила свою консульську присутність у Сполучених Штатах, відкривши почесне консульство в місті Тальсі (штат Оклахома). Почесним консулом став Карл Алґрен, відомий американський волонтер та захисник інтересів України. Про це розповіла Ольга Стефанішина, посол України в США. Під час офіційної церемонії вона вручила Карлу Алґрену консульський патент. Сторони

також підписали угоду про консульські функції та обов'язки. Карл Алґрен є засновником громадської організації Ukraine Action Plan. Також відомий своєю адвокаційною та гуманітарною роботою на підтримку України у США.

Ольга Стефанішина наголосила, що діяльність новоствореної установи в Тальсі не обмежуватиметься наданням консульської допомоги. «Відкриття почесного консульства в м. Тальсі не лише розширить можливості з надання консульської

допомоги громадянам України, а й дасть поштовх розбудові побратимських стосунків між регіонами і містами України та штату Оклахома, реалізації проектів у сфері публічної дипломатії та сприятиме згуртуванню української громади», — підкреслила дипломатка. Привітавши Карла Алґрена з початком роботи на посаді почесного консула України в Тальсі, вона зауважила, що нині на території Сполучених Штатів працює вже 11 почесних консульств України.

Мітинг біля Меморіалу Лінкольна

■ Іван Заторський

У суботу 21 лютого біля Меморіалу Лінкольна у Вашингтоні (округ Колумбія) відбудеться масовий мітинг на підтримку України до четвертих роковин початку повномасштабної геноцидної війни РФ. Про це повідомило Посольство України у США. Акція солідарності об'єднає представників української діаспори, дипломатів і друзів України зі Сполучених Штатів і всього світу.

О 13.30—14.00 відбудеться збір учасників біля Меморіалу Лінкольна, о 14.00—15.30 стартує основна програма виступів та акція пам'яті. Дипломатичне представництво заклало всіх небайдужих долучитися до мітингу та сприяти поширенню інформації про цю подію.

У центрі Далласа відкрили «Культурні скарби України»

■ Дзвінка Сагайдак

УЦентральній бібліотеці ім. Дж. Еріка Йонссона в Далласі (штат Техас) офіційно відкрилася виставка «Культурні скарби України», покликана познайомити американську аудиторію з історією та мистецькою спадщиною українського народу.

Організатором заходу виступило Українсько-американське товариство Техасу під керівництвом Христі Геремеш. За її словами, головна мета проекту — збереження та популяризація укра-

їнської ідентичності в час, коли вона перебуває під цілеспрямованою загрозою через російську агресію.

Церемонія відкриття зібрала впливових представників місцевої влади та дипломатії. Зокрема, захід відвідали члени міської ради Далласа Гей Доннелл Вілліс і Пол Е. Рідлі, а також керівник протоколу мерії Бет Гаддл-

стон, яка запевнила в непохитній підтримці України громадою міста.

Почесний гість заходу, посол Грегорі Слейтон, відомий своєю діяльністю з протидії російській дезінформації, зазначив, що Україна бореться не лише за власну незалежність, а й за мир, свободу, демократію та верховенство права — цін-

ності, важливі для Європи, Америки й усього світу.

У межах відкриття відбулися знакові передачі книг до фондів бібліотеки: посол Слейтон подарував два примірники власного видання Portraits of Ukraine, а Христия Геремеш передала книгу «Мальована історія України» братів Капранових.

Експозиція триватиме до 31 березня ц. р. Вхід для відвідувачів вільний. Крім самої виставки, організатори підготували насичену програму, що передбачає освітні лекції та покази українського кіно для жителів агломерації Даллас-Форт-Верт.

Дослідник Голодомору
професор Дмитро Білий

■ АРМІЯ ІНФОРМ

Теперішня війна Росії проти України є безпосереднім продовженням геноциду, розпочатого 1933 року через штучний голод. Голодомор також був війною проти України, тільки в іншій формі. А загалом це ланка з ланцюжка антиукраїнської політики, що тягнеться не одне сторіччя. Приклади геноциду українців можна наводити і з XVII, і з XVIII, але особливо багато прикладів було у XX ст. Завдання не змінилося, сучасна війна його продовжує — це знищення української нації. Російська імперія не може існувати без України. Назва «Російська Федерація» (РФ) — формальна, бо по суті Росія лишилася імперією як за формою, так і за правлінням. Вона прагне встановити контроль над геополітичним становищем українських земель, захопити наші ресурси — як природні, так і людські. Імперія не може існувати без екстенсивного розширення.

Через війну з Україною РФ розв'язує питання, бути їй чи не бути. Вона змогла стати імперією, коли приєднала до себе Лівобережну Україну. Через це значно розширила свій вплив, заволоділа безцінними українськими ресурсами, зокрема й інтелектуальними, і продовжила експансію на Кавказ і в західному напрямку. Це саме Москва робить і тепер. Мета в неї була незмінна — захопити Україну як плацдарм для подальшого наступу на Західну Європу. Зондування такої можливості ми вже бачимо — дрони на території західних країн, нарощування сил на кордонах. Тож Україна зараз рятує не лише себе, а й західний світ.

Якщо не вистоїмо, буде те, що й 1932—1933 рр.

Перша молотьба озимого рапсу в радгоспі імені Блюхера Роменського району на Сумщині. 19 липня 1933 року

Кремль найперше прагне захопити східноукраїнські землі, що свого часу найбільше постраждали від Голодомору. Після винищення українців туди масово заселяли росіян, тож Москва вважає ці території своїми і прагне відновити там свій «руссій мір».

Для українців історичний досвід та історична пам'ять мають колосальне значення — це досвід виживання. Добре, що тривають дослідження Голодомору, що є розуміння цих подій і причин. Вони стали одним із факторів консолідації української нації, засвідчили: якщо ніколи не вистоїмо, з нами буде те саме, що було й в 1932—1933 рр.

Тривалий час тема Голодомору була фактично забороненою для дослідження. Кажали, що був голод, спричинений посухою, був саботаж проти вступу

в колгоспи. Але вже з кінця 1980-х, особливо в 1989—1990 рр., починається дослідження теми Голодомору. Велика пошана краєзнавцям, які почали вивчати цю тему — збирали матеріали, спогади, брали інтерв'ю в тих, хто пережив Голодомор. Потім почалися глибші дослідження.

Римська імперія вже не існує більш ніж півтори тисячі років, але її дослідники постійно відкривають щось нове. А таку колосальну трагічну подію, як Голодомор, досліджуватиме ще багато поколінь істориків. Роботи ще повно, але вже чимало зроблено, відтоді як Україна стала незалежною. Це дає можливість побачити масштаби того, що відбувалося, хоча уявити це тяжко.

Треба віддати належне українській діаспорі. За кордоном виходили видання зі спогадами очевидців Голодомору.

Іноземні дослідники, як-от Роберт Конквест і Джеймс Мейс, а також учені з діаспори висвітлювали цю проблему. 1985 року в Конгресі США розглядали питання Голодомору, вийшов документальний фільм «Жнива розпачу». Поступово матеріал накопичувався. Дослідник Рафал Лемкін, який запровадив термін «геноцид», вів наполегливу працю, результатом якої стало ухвалення 1948-го в Організації Об'єднаних Націй декларації про масові злочини та запобігання їм, де були чітко прописані ознаки геноциду. На початку 1950-х д-р Лемкін під час виступу в Нью-Йорку перед кількома тисячами представників української діаспори заявив, що Голодомор є класичним прикладом геноциду. В Україні, що проголосила незалежність, був ґрунт для досліджень, але бракувало

праці на місцях — опитування свідків, створення наукової бази, інституцій, що вивчали б Голодомор. Свою роль відіграла політична воля українського керівництва — найперше треба віддати належне президентові Віктору Ющенку, який домігся того, що 2006 року Голодомор визнали геноцидом, створили Музей Голодомору. На міжнародному рівні все більше країн почало визнавати його геноцидом. Цей процес особливо прискорився під час повномасштабного вторгнення 2022-го. Воно прикувало увагу до подій в Україні й, відповідно, пробудило інтерес до її історії. Війна в Центрі Європи в таких масштабах, яких не було з часів Другої світової, створює альянзи на те, що Росія робила з Україною 1933 року — геноцид, знищення, голод.

Та інформаційна політика держави щодо подій Голодомору має посилитися, зокрема, на дипломатичному рівні. На жаль, комісія з Голодомору, створена з істориків при Міністерстві закордонних справ, виявилася надзвичайно кволою. Нині тема Голодомору є одним із фундаментальних фактів доведення того, що Україна — жертва й веде справедливую війну проти Росії. Тут потрібна колосальна праця дослідників і дипломатів, зокрема, на культурницькому рівні. Візьмімо Голокост — масштабну трагедію. Було зроблено все, щоб інформація про неї стала максимально поширеною. Ми переглядаємо європейський чи американський фільм про Другу світову війну й там обов'язково присутня тема знищення євреїв. Скільки в Україні створили справді сильних художніх фільмів, які б описували Голодомор?

Можна написати блискучу наукову статтю, видати монографію, але її читатиме обмежене коло фахівців. До популяризації теми Голодомору мають бути залучені митці, кінематограф, художня література. Усі мають працювати з цією темою, бо вона для нас життєво важлива.

Голодомор засвідчує не лише трагедію України, а й те, що українці вижили. Це показник того, що буде в разі програшу в цій війні, і водночас величезний фактор консолідації народу, розуміння необхідності перемоги. Із другого боку, це тисячолітня українська традиція — згадувати предків і вчитися в них. Запалювання свічок — це не просто ритуал, а показник того, що ми вистоїмо, виживемо. Голодомор іще тоді, в 1930-х, 1933 року — геноцид, запустив єднання. 1933-го Микола Лемик, член Організації українських націоналістів, ліквідував у Львові радянського дипломата й офіцера НКВС Олексія Майлова — у помсту за Голодомор. Створення Української повстанської армії (УПА) теж спричинене Голодомором: люди на заході розуміли, що коли не візьмуться за зброю, то з ними станеться те саме, що й на Великій Україні.

В 1946—1947 рр. стався новий голод, від якого загинуло майже мільйон українців, але в Західній Україні голоду не було, бо там діяла УПА. Упівці не дозволяли як німцям вивозити збіжжя, так і радянській владі проводити колективізацію. Трагедія Голодомору ще тоді стимулювала українців боротися, а тепер стимулює ще дужче. Пам'ять про цю трагедію — це також фактор впливу на Росію. Національна свідомість не падає з неба — над нею треба працювати.

■ Віталій Андрієвський

У Кремлі пообіцяли, що Путін на свіжому врученні вірчих грамот іноземних послів висловиться щодо «основних зовнішньополітичних питань». Але його виступ не торкнувся ні США, ні Ірану, ні Венесуели. Зате російський диктатор укотре пройшовся по Україні. Зокрема, заявив: «Укра-

їнська криза стала прямим наслідком багаторічного ігнорування прав Росії та просування до її кордонів блоку НАТО, всупереч публічним обіцянкам». Звісно, ця формула зручна, але при уважному аналізі розсипається.

По-перше, Україна не давала Росії жодних обіцянок — ні письмових, ні усних. Ба більше, Україна не була членом Північноатлантичного альянсу,

Чому Путін не напав на НАТО

не розмишувала на своїй території натовських баз і не приймала рішень про розширення Альянсу. Вона не несе і не могла нести відповідальність за політику НАТО. Отже, логіка «покарання України за дії НАТО» визначально абсурдна.

По-друге, якщо виходити з путінської риторики буквально, війна мала бути оголошена саме

НАТО, а не Україні. Адже це Альянс, за його словами, «просувався до кордонів Росії», саме він нібито «ігнорував права РФ». Але Путін не напав на НАТО ні 2014 року, ні 2022-го, ні пізніше.

Чому? Відповідь проста і неприємна для Кремля. Тому що Північноатлантичний альянс — це сила, здатна дати симетричну та руйнів-

ну відповідь. Напад на НАТО означав би негайну воєнну поразку Росії, крах режиму і кінець особистої влади Путіна. А це ризик, на який він не готовий піти.

Україна ж була обраною об'єктом агресії зовсім не через НАТО, а тому, що Кремль уважав її слабкою, розколотою та вразливою. Метою війни було не «стримування Альянсу», а підпорядкування України,

ліквідація її суверенітету, руйнування демократичного прикладу в себе під боком і повернення країни у сферу імперського контролю РФ.

Таким чином, російський міт про «війну з НАТО» — це лише пропагандистське прикриття агресії. Путін напав не на того, хто «загрожував», а на того, кого, як йому здавалося, можна безкарно зламати. Помилка виявилася фатальною.

■ ОРИСА ІВАНКО

Еколекції, що народжуються з ескізів. Є ті, що створюються з тканини й ниток. А є такі, що з'являються з болю, любови, пам'яті й віри. Саме так народилася колекція «Вільний птах» — мистецький проект, створений у межах діяльності народного колективу: дизайн-студії ART'ель moda під творчим керівництвом Лариси Ванеєвої, у якій дизайнер Лариса Кохана реалізувала власне авторське бачення та художню філософію. Разом із легендарним колективом студії в його рідному місті Суми ця робота тихо й наполегливо визрівала у творчому просторі довіри і взаємної підтримки. Сьогодні ця колекція звучить далеко за межами України й готується до презентації на Мангеттені — в одному з провідних культурних центрів світу.

Про свою колекцію розповідає дизайнер Лариса Кохана: «Вільний птах» був створений у співпраці з командою майстрів, митців і одnodумців, об'єднаних спільною метою — зберегти, переосмислити й передати світові унікальну українську спадщину. В основі колекції — кралецький рушник. Не як елемент декору, а як код нації. Як жива пам'ять. Як духовна мова поколінь».

Кралецький рушник — це особливий витканий рушник, у якому переплітаються техніка, символи, сакральні знаки й історія. У його візерунках — шлях людини, її боротьба, любов, народження й прощання. Це мовчазна молитва, зашита у тканину.

Від України до Америки — шлях свободи, пам'яті й світла

Коли Лариса Ванеєва, керівник студії, озвучила свою ідею поєднати одяг з елементами рушника й запропонувала Ларисі Коханій створити колекцію на його основі, це стало не просто творчим завданням. Це було прийняттям місії. Колекція почала формуватися як глибоко особистий і водночас загальнонаціональний проект — як спроба зберегти те, що може зникнути, якщо не дати йому нового життя. У кожен образ було вкладено не лише дизайнерське бачення, а й емоції, переживання, внутрішню відповідальність перед культурою свого народу.

Робота над ескізним проектом і народженням філософії колекції припала на 2014 рік — один із найбільш важких і водночас найсильніших періодів в історії сучасної України. Це був час Революції гідності. Час утрат і надії. Час болю й пробудження. Для Лариси Коханої це був і період першого мате-

ринства — момент, коли світ сприймається особливо тонко, глибоко, з усвідомленням відповідальності не лише за себе, а й за майбутнє. У цей час у її житті переплелися тривога за країну, біль за людей, любов до рідної землі, світло нового життя, аура давніх рушників. Усе це стало єдиним потоком, із якого почала народжуватися колекція.

Велику роль у формуванні образів відіграли народні пісні «Ой, у вишневому саду», «Ой, у гаю при Дунаю». Ці мелодії — не просто фольклор. Вони — пам'ять роду, голос століть. Але дуже тонко їхні настрої, ритм, внутрішня ніжність і сила дали інтуїтивний поштовх для створення головних символів колекції. Саме з них народилися птахи. Саме з них виникли клітки. Саме вони допомогли відчувати образ свободи. Образи, що промовляються мовою серця. У колекції з'являються співочі птахи, солов'ї, клітки з від-

чиненими дверцятами, вільні рукави, прозорі тканини, і лише червоний та білий кольори, без уведення інших. Усе це не випадкові деталі. Це символи.

Клітки як уособлення обмежень, страхів, кордонів. Відчинені дверцята — як надія. Птахи — як душа. Політ — як вибір. Особливим є образ моделі-клітки з вирізаним дном, що перетворюється на головний убір. Це символ вільного мислення, незалежних рішень, польоту ідей. Тому в цій колекції немає зачинених кліток. Усі вони відкриті. Бо людина народжена для свободи. Свобода як внутрішній стан.

«Вільний птах» — це не лише про країну. Це — про людину. Про право бути собою. Про право думати, творити, жити без страху. Багато рішень у колекції народжувалося інтуїтивно — на рівні підсвідомості. Вони не були продиктовані трендами. Вони були продиктовані серцем. Це свобода

як внутрішній стан, як вибір, як відповідальність.

Уже протягом 20 років «Вільний птах» живе власним мистецьким життям. Він подорожує, трансформується, відкривається новим поколінням, знаходить відгук у серцях людей. Колекція здобула численні нагороди та визнання в Україні й за кордоном. Це вже не просто колекція. Це культурний символ, це жива історія.

Тепер цей проект звучить у США, у Нью-Йорку. Не як екзотика, не як фольклор, а як сучасне мистецтво з глибоким корінням. Показ в Америці є важливим етапом шляху «Вільного птаха». Він став можливим завдяки участі в платформі Fashion 4 Ukraine — ініціативі, що значно ширша за формат подіумного показу в межах Нью-Йоркського тижня моди. Це простір підтримки українських дизайнерів, які починають нове життя і кар'єру у Сполучених Штатах, зберігаючи зв'язок зі своїм корінням. Через подіумні презентації, медійну присутність і професійний діалог платформа допомагає українським митцям інтегруватися в американський fashion-простір, не втрачаючи культурної ідентичності.

Проект заснувала Ольга Іваніді, українська модель і журналістка, для якої він став формою особистої відповідальності й любові до Батьківщини. Спираючись на досвід у моді, медіа та міжнародних проектах, вона створила простір, де мода перетворюється на культурну дипломатію — тиху, але промовисту.

Показ в Америці — це не лише професійний успіх. Це голос України у світі, діалог культур,

нагадування про те, що свобода не має кордонів. Показ у США — це не лише професійний етап. Це місія. Через мову моди Лариса Кохана говорить про незламність, пам'ять і гідність. Про те, що культуру неможливо знищити. Про те, що коріння може давати крила. «Вільний птах» звучить на Мангеттені як спокійний і впевнений голос України — голос народу, який знає цінну свободу.

Через моду дизайнер розповідає про гідність, пам'ять, силу, незламність, любов. Місія, що виходить за межі подіуму. Тому «Вільний птах» — це також послання. Послання про те, що український народ неможливо зламати, що культура — це наша зброя і наш захист, а мистецтво здатне лікувати, об'єднувати й надихати. Ця колекція — доказ того, що традиція може бути сучасною, коріння може дарувати крила, пам'ять здатна вести вперед. Тут, у серці Америки й столиці світу, вона знову звучить як тихий, але впевнений голос України — голос народу, який знає цінну свободу. Ми є. Ми були. Ми будемо. Ми — вільні.

Представлення колекції відбудеться 13 лютого ц. р. в межах Тижня моди в Нью-Йорку в культовому торговому центрі **Lavan Midtown (641 W 42nd Street, New York, NY 10036)** під час показу моди від Fashion 4 Ukraine. Цей захід триватиме із 16-ї до 22-ї год. Демонстрація колекції розпочнеться о 18-й і триватиме дві години. Детальніше про колекцію «Вільний птах» також можна довідатися в соціальній мережі Instagram: [@larakim_larysakokhana](#), [@fashion4ukraine](#).

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

Лека з піснею Ridnym перемогла у фіналі Національного відбору на Євробачення-2026. Вона представить Україну на пісенному конкурсі, що 12—16 травня цього року відбудеться у Відні (Австрія). У списку для голосування співачка була під номером шість.

Повний список претендентів: 1. Valeriya

Хто представлятиме Україну на Євробаченні

Force, 2. Molodi, 3. Mr. Vel, 8. Khayat, 9. JerryHeil, 10. «Щука-Риба».

Свонк зачитала поезію на підтримку дітей

■ ДЗВІНКА САГАЙДАК

Гіларі Свонк (на фото), американська акторка й дворазова лавреатка премії «Оскар», підтримала благодійну ініціативу United24, спрямовану на будівництво укриттів у дитячих садочках прифронтових регіонів України. Кінозірка звернулася до аудиторії з емоційним відеозверненням, яко-

му зачитала поезію про дитинство українських дітей, які зростають під звуки сирен, обстрілів і в умовах холодної зими.

Метою збірки «Прихисток дитинства» є залучення 500 тис.

USD на облаштування безпечних укриттів у дошкільних закладах Харківської та Запорізької областей. Завдяки цьому діти зможуть навчатися, гратися та розвиватися навіть під час повітряних тривог. «Запрошую вас разом зі мною долучитися і допомогти українським дітям на прифронтових територіях знайти шлях до безпечного та здорового майбутнього», — закликала Гіларі.

Коли вовки виють, вони так спілкуються

■ ІВАН ТЕРЕН

Глибокими зимовими ночами в карпатських лісах часто чути моторошне й водночас магічне завивання вовків. Туристи ціпенють від страху, а місцеві жителі не зважають на ці звуки, бо в природі свої закони. То що означають заклики сіроманців? Чи не віщують вони чогось лихого, як про це розповідають голівдські трилери?

Пояснення надав Любомир Суранович, помічник лісничого Національного природного парку «Сколівські Бескиди». «Усі знають, що вовки люблять вити в місячну ніч, але нікому достеменно не відомо, чому саме вони це роблять. Стародавні міти про те, що причиною нічного завивання вовків є Місяць, науковці спростували. Супутник Землі тут ні до чого. Вовк — нічний хижак, який проводить денний час у сімейних клопотах, відпочиваючи після вдалого полювання, — поділився він. — Удень вовки теж виють, але вкрай рідко. Людині нічне виття частіше чути завдяки тиші цього часу доби. Виття вовків — це спосіб їхнього спілкування з іншими побратимами. Причин того, що вони видають ці протяжні звуки, багато».

Учені з'ясували, що за допомогою виття вовки збираються у зграї для полювання, попереджають суперника про те, що територія зайнята, приваблюють до себе протилежну стать, знаходять членів зграї, демонструють статус вожака.

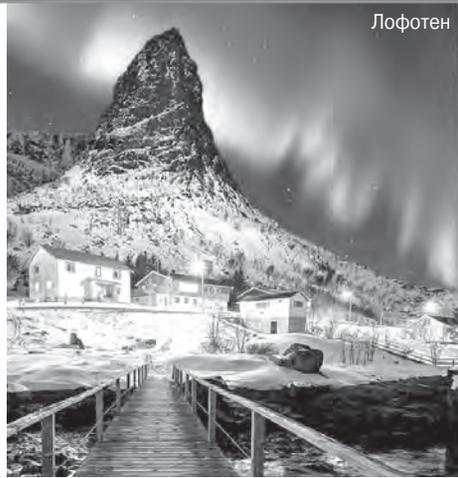
■ ЮРІЙ КОБЗАР

Місця фільмування відомих кінострічок та телевізійних серіалів часто стають популярними туристичними локаціями. Останніми роками щось схоже також відбувається з місцями, що фігурують у популярних відеоіграх. Геймери стають усе важливішою категорією серед туристів, що формує попит на «ігрові відпустки».

На відміну від туристів, які відвідують місця з фільмів чи серіалів, геймери хочуть не просто побачити реальну локацію, що фігурувала у культовій грі, але й пережити щось на кшталт пригоди в такому місці, ніби відтворюючи свій геймерський досвід у реальному житті.

Замість традиційних екскурсій із банальним спогляданням на відомі пам'ятки, геймери прагнуть емоційного досвіду в місцях, що пов'язані з їхнім захопленням. Такий досвід можуть надати гаджети доповненої реальності чи мобільні застосунки, що пропонують пройти квест на локації, пов'язаній із грою.

Подекуди місцева влада помічає появу нової специфічної категорії туристів і намагається створювати для них відповідні умови, аби захопити більше

Лофотен

Венеція

Молодь породила новий напрям туризму

гостей-геймерів. Якщо ж говорити про найпопулярніші туристичні місця, які цікавлять саме геймерів, то цей список виглядає так:

➤ Франція: Assassin's Creed і The Witcher

Париж і так є найпопулярнішим туристичним напрямком у світі. А відколи він став основним місцем подій у популярній грі Assassin's Creed Unity, ним зацікавилися ще й туристи-геймери. До того ж у Парижі проводять великі відеоігрові події, як-от Паризький тиждень відеоігор, що також сприяють зростанню кількості туристів-геймерів.

Південь Франції став прототипом для вигаданої країни Туссент, місця подій із доповнення «Кров і вино» культової гри «Відьмак-3».

Тут мандрівники можуть досліджувати виноградники, пагорби, чарівні середземноморські узбережжя та оливкові гаї. І все справді схоже на Туссент.

➤ США: GTA та Far Cry

У дуже багатьох іграх події розгортаються на території Сполучених Штатів. Особливо часто в них фігурують міста Нью-Йорк, Сан-Франциско, Лос-Анджелес і Маямі. Зокрема, там (або у вигаданих містах, які були натхнені реальними мегаполісами США) свої темні справи лагодять персонажі культової серії Grand Theft Auto (GTA), Watch Dogs 2, Max Payne та інших.

Тих, хто проходив Far Cry 5 і Far Cry: New Dawn, приваблюють пишні ландшафти Національ-

ного парку Глейшер у Монтані, де до того ж доступна купа активностей, у т. ч. екскурсії на човнах озером Мак-Дональд.

➤ Італія: Tomb Raider і Final Fantasy

Одразу кілька італійських міст фігурує у франшизі Assassin's Creed. Але й інші відомі ігрові серії приваблюють сюди туристів-геймерів. Наприклад, добре відомо, що місто Альтісія з Final Fantasy XV було створено на основі Венеції. Це місто надихало і творців Tomb Raider 2. А Пальманова, унікальне місто-фортеця, надихало творців гри Gears of War 4.

➤ Норвегія: God of War Ragnarok

Норвезькі ландшафти в тому чи іншому ви-

гляді фігурують у багатьох іграх, зокрема, у тому ж «Відьмаку» та в Assassin's Creed Valhalla. Один із найсвіжіших гітів, де сюжет розгортається у псевдоскандинавії, — бойовик God of War Ragnarok.

Геймерам достатньо обрати будь-який шматок норвезького узбережжя, щоб відчувати дух Скелліге. Та що там казати, якщо ігровий Лофотен має цілком реальний прототип у вигляді Лофотенських островів. А вулканічний острів Ян-Маєн у Північній Атлантиці є місцем дії у грі Tomb Raider: Underworld.

➤ Японія: The Legend of Zelda та Ghost of Tsushima

Японія в різних іпостасях фігурує в безлічі відеоігор. Yakuza, Persona 5, Akiba's Trip, Digimon Cyber Sleuth — лише деякі з них. Сучасна й футуристична Японія з «Якудзи» — це місто Осака, особливо район Дотоборі. Природні гірські ландшафти «Зельди» — це острови Хонсю та Хоккайдо.

Ну, і не можна не згадати про одну з найкрасивіших ігор останніх років — Ghost of Tsushima. Вона дала змогу мільйонам геймерів зануритися в драматичні сторінки японської історії та породила справжній туристичний бум на острові Цусіма.

■ КАРИНА БОВСУНОВСЬКА

Ув місті Сан-Хосе (штат Каліфорнія) Сара Вінчестер стала спадкоємницею величезного багатства, яке було зароблене завдяки одному з найжорстокіших винаходів в історії, через що почуття провини знищило її. Велетеньський особняк має свої корені в імперії, побудованій на спадщині насильства і смерті, а його розлогі зали є наслідком божевільного почуття провини однієї скорботної матері. Переслідувана гріхами своєї родини, Сара спрямувала своє горе на шалений цикл будівництва та перебудови частин цієї власності в Сан-Хосе.

Відома як «удова гвинтівки», Сара успадкувала імперію свого тестя Олівера Вінчест-

Маєток, у якому мешкають тисячі привидів

тера, батька багатозарядної гвинтівки-кулемета. Ця зброя стала першою у своєму класі, її не потрібно було перезаряджати, вона також максимізувала руйнівну силу.

Проте, коли 1866 року єдина донька Сарі, Енні-Парді Вінчестер, померла у віці всього одного місяця, жінка не сумнівалася, що це була розплата за винахід її тестя. Вона найняла команду із 16 теслярів, яким платили втричі більше за стандартну заробітну платню і які

працювали цілодобово, щодня, з 1886-го, після смерті її чоловіка Вілла 1881 року, аж до смерті Сарі 1922-го.

Спершу цей будинок складався з восьми кімнат, однак згодом перетворився на лабіринт із 200 кімнатами, 10 тис. вікон, 47 коминками та 2 тис. дверей, люків і шпигунських отворів. Сара малювала ескізи на серветках або брунатному папері, аби теслярі могли втілити їх у життя, створюючи прибудови, вежі, куполи чи кімнати, які зазвичай не

мали жодного логічного призначення і згодом були затиньковані.

1975 року робітники виявили нову кімнату з двома сидіннями, динаміком початку 1900-х, призначеним для антикварного фонографа, та входом, закріпленим засувом 1910-го. Сара, вочевидь, забула про його існування і продовжувала будувати над ним.

Люди були здивовані витівками Вінчестер. Пізніше Лора Тревеллан, нащадок імперії гвинтівки Вінчестер, на-

писала в The Guardian: «Сара Вінчестер, імовірно, настільки відчувала провину та була переслідувана духами тих, хто загинув від зброї Вінчестера, що стала будувати будинок у Каліфорнії, бо медіум їй порадив, що нескінченне будівництво заспокоїть мертвих. Будівництво припинилося лише після її смерті».

А американська письменниця Памела Гааг описала цей будинок так: «Особняк Вінчестер передає неспокійний, блискучий, розсудливий, хоча й одержимий розум і звивистість неспокійної совісті. Можливо, вона лише смутно усвідомлювала джерела свого неспокою, чи то примарні, чи то блюзнірські. Але вплела страждання у своє творіння, так само як будь-який художник вкладає невисловлені імпульси у свою роботу».

■ ЛАНА СВІТ

Новий рік за східним календарем — це головне й найтриваліше свято в Китайській Народній Республіці (КНР) та інших країнах Східної Азії. Його дата щороку змінюється, а святкування має витримані часом традиції. Цього року в КНР 17 лютого зустрічатимуть не 2026 рік, а 4723-й. Китайський Новий рік триває не один день, це цілий обрядовий цикл. Цьогоріч його святкуватимуть 16 днів. На кожен день святкування є свої інструкції: сімейні вечери, візити до родичів, відвідування храмів, могил, виїзди на природу тощо. 2026-го китайський Новий рік символізуватиме Кінь з елементом вогню, а основним кольором стане червоний.

За давньокитайськими переказами, із настанням чергового новорічного циклу жителі Піднебесної мають ховатися від грізної істоти, яку називають Нянь. Цей монстр з'являється саме в перший день святкування для того,

щоб знищити запаси зерна, з'їсти худобу, а може, навіть і викрести людей, серед яких найбільш вразливими є діти.

Заради порятунку селяни вигадали спосіб задобрити монстра: виставляли різноманітні наїдки біля входу до своїх домівок. Існувало повір'я, що ситий Нянь стає менш агресивним, а після смачної трапези залишає громаду у спокої на цілий наступний рік. Якось випадково люди помітили, що Нянь злякався малюка в яскраво-червоному вбранні. Це нашо вухнуло їх на думку, що чудовисько боїться червоного кольору. Відтоді напередодні свята будинки прикрашають червоними полотнами та ліхтарями, а нічне небо розривають гучні феєрверки.

Гастрономічна частина свята передбачає обов'язкові страви: курятину, м'ясні делікатеси, велику кількість рису та пельмені «цзяоци». Окрему роль відводять рибним стравам. Завдяки тому, що вимова слова «риба» подібна до слова «достаток»,

Зустрічайте китайський Новий рік

китайці впевнені, що споживання риби гарантує фінансовий успіх та процвітання.

Кульмінацією вечери є обмін подарунками — «грошима щастя». Старші родичі вручають дітям конверти червоно-

го кольору з готівкою. У давнину такий подарунок складався зі ста мідяків, скріплених ниткою, що символізувало побажання довголіття до ста років.

Після цього люди виходять на вулиці, де роз-

починаються масштабні карнавали з танцями. Найбільш видовищні: танець лева — кілька осіб, які ховаються всередині складної конструкції, майстерно імітують пластику тварини; танець дракона — багато людей тримають на довгих жердинах тіло дракона, створюючи ілюзію його польоту кризь натовп.

Також варто згадати Свято ліхтарів, витоки якого пов'язують із часом сходження на престол імператора Веньді. Саме він звелів запалити вогні по всьому місту, започаткувавши чудову традицію, яка живе й досі. Завершуються урочистості потужною піротехнічною виставою — вважається, що гуркіт петард остаточно виганяє залишки злих духів.

Китайці з великою повагою ставляться до забобонів. Головні новорічні табу й правила в КНР: протягом перших трьох днів категорично заборонено прибирати оселю або мити голову, бо люди вірять, що добрі духи осідають у вигляді пилу, тому прибирання може призвести до «випитання» удачі; батьки

намагаються задовольнити всі забаганки малюків, оскільки дитячий плач у ці дні вважається лихим знаком, що обіцяє труднощі для родини; позичати гроші або брати в борг під час святкування — до фінансових проблем, тому всі борги мають бути закриті до початку нового свята; під суворою заборонаю опиняється вимова цифри «чотири», яка звучить так само як «смерть»; у перші два дні року не можна купувати нове взуття, оскільки за звучанням це слово нагадує поняття «важкий», що може притягнути труднощі; користування ножами чи виделками, а також стрижка волосся в перший місяць року є небажаними, бо це може символічно «відрізати» шлях до щастя; не рекомендується проводити свято в ліжку, щоб не провести цілий рік у хворобах. Неодмінно в новорічну ніч треба надягнути червону нижню білизну, щоб удача не покидала протягом року. Водночас у святковому гардеробі варто уникати поєднання чорного та білого, які вкупі є кольорами трауру.

■ ОЛЕКСАНДРА БОДНЯК

Китайська культура має з українською мало спільного, крім того, що коні водяться і там, і там. Кінь в українській традиції завжди був товаришем і помічником. Він був присутній на весіллях і похоронах, його можна зустріти в казках і в піснях, він оре й засіває, а також допомагає воїнам на полі бою. Кінь може подорожувати між світами, мати крила, перетворюватися на потрібне герою, обдаровувати тощо. І, звісно, кінь супроводжує українців у всі важливі дні річного циклу.

У багатьох давніх народів, зокрема, й на теренах України, образ коня був пов'язаний зі

сонцем. Оскільки раніше в грудні відзначали день зимового сонцестояння, то й кінь символізував смерть старого і народження нового сонця. У пізніші часи кінь був неодмінно впряжений в колісницю, що везла божество, яке втілювало сонце. Із приходом християнства на українські землі символізм «Коляди» був утілений у Різдві. А кінь перекочував з однієї традиції в іншу.

Християнські свята теж «полюбили» коней. Найбільше відомий образ святого вершника на коні — це Юрій Змієборець. Проте також коней має і святий Миколай. У піснях і легендах про святого Миколая часто йдеться про те, що його везуть білі коні. А колись у Центральній та Східній Україні був

Не китайський, а український

звичай саме на 6 грудня — свято Миколая — виїжджати кінями, запряженими в сани, і розкачувати сніг. Також у цей час випікали й дарували дітям пряники у формі коників.

А вже під час Різдва кінь був повноправним учасником вертепу й часто згадувався в колядках. У вертепах кінь належав до так званих нечистих персонажів, тобто тих, що перейшли з прадавньої народної традиції і перегукують ще з язичницькими часами. Крім коня, до таких персонажів належать славнозвісна коза, ведмідь, журавель тощо. Назва «нечисті» не свідчить про якісь «погані» риси образу коня, а просто вказує на шлях його

появи у теперішньому вертепі.

Худоба завжди мала велике значення для українців. На Святвечір, приміром, її пригостили смаколикми, а ще просили вищі сили оберігати та примножувати свійських тварин у господарстві. На Львівщині, йдеться в оповіданні Марії Титаренко «Реферат із паління дідуха» зі збірки «Твоє, моє і наше Різдво», під столом іржуть, як коні, діти, нагорода їм — цукерки й горішки, заховані в сні. Дехто розповідає, що й досі змушений лізти під стіл іржати, коли збираються в батьківському домі на Святвечір.

Цікаво, що на третій день Різдва, 27 грудня, українці вшановують святого Стефана, який

уважався покровителем домашньої худоби, особливо коней. Цього дня могли годувати й напувати зі срібного посуду. Проте найчастіше, мабуть, у циклі зимових свят кінь згадується в колядках і щедрівках.

У багатьох регіонах України кінь є одним з головних героїв Щедро ввечера. Йому навіть відводять почесну роль полазника — того, хто має першим увійти до хати в новому році, щоб рік був щасливим і минав у достатку.

Якщо для більшості йдеться про коня як учасника переберії, то дуже буквально цей обряд досі відтворюють на Тернопільщині, у с. Вістрі, де по хатах незаміжніх дівчат у новорічну ніч водять живого коня. 2022-го обряд «Засівання з ко-

нем» навіть унесли до Національного переліку елементів нематеріальної культурної спадщини України. У дійстві на Новий рік беруть участь колядники, засівальники, поводитир коня, музики, загалом понад 20 осіб. Для здійснення обряду вибирають об'їждженого й краєвого коня, якого до свята привчають ходити по сходах, аби вміло заходив у домівки. Призвичаюють і до музики — спершу тихої, а потім гучної. Щоб кінь був сумирнішим, підгодовують зерном і цукром.

Отже, кінь в українській традиції — невід'ємний різдвяно-новорічний персонаж, помічник, вірний товариш і той, хто допомагає перемогти темряву. Тож нехай у новому році він допоможе й Україні.

■ ОКСАНА ГОРНЯТКО

Уже століттями жінки борються за своє право мати однакові права з чоловіками. Нині вимагають однакових зарплат і борються з дискримінацією молодих працівниць, які потенційно можуть піти в декрет. А колись право водити машину, здобувати освіту, ходити на вибори чи працювати на керівних посадах було для наших прамерів неосяжним бажанням. Щоб мрія стала реальністю, тисячі жінок ішли проти системи й доводили, що вони достойні мати ті ж можливості, що й чоловіки.

У травні 1865 року, коли землі Галичини належали Австро-Угорщині, а жінки не мали права здобувати вищу освіту та інтелектуально конкурувати з чоловіками, на Тернопільщині у священницькій родині народилася Софія Окуневська. Коли їй було п'ять років, померла мама, тож дівчинку відправили на виховання до родичів Озаркевичів, де зростала разом із двоюрідною сестрою Наталією, яка згодом стала Кобринською.

Софія змалку цікавилася медициною. Можливо, прикладом для неї став батько Атанас Окуневський, який у поважному віці наважився відмовитися від сану й уступив до Віденського університету, щоб вивчати лікарську справу. Згодом здобув ступінь доктора медицини й став повітовим лікарем.

Та, на відміну від батька, Софія не мала можливостей вивчати те, що подобалося. Адже в ті часи дівчатам навіть не видавали атестата про закінчення школи. Складати вступні іспи-

Софія Окуневська

Юрій Морачевський, Марія Морачевська, їхня донька Софія та Вацлав Морачевський, 1934 р.

Перша жінка — доктор медицини в Австро-Угорщині

Народна лікарня у Львові, де працювала Софія Окуневська-Морачевська, 1903 р.

ти дозволяли лише чоловікам. Та юнку це не зупинило.

Вона закінчила шість класів, проте була надзвичайно ерудованою. Додатково її освітою займалися сестра Наталія та брат Ольги Кобилянської Юліан. Він навчав Софію гри на фортепіано та латини, яку не викладали в жіночих гімназіях, але вимагали на іспиті на зрілість. Цей екзаме́н дозволяв

отримати атестат про закінчення гімназії, і Софія наважилася його скласти.

Підтримати Окуневську до Львівської академічної гімназії, де навчалася дівчина, приїшли Іван Франко, Іван Нечуй-Левицький та Олександр Кониський. Гімназистка успішно склала іспит, але складнощі з отриманням бажаної освіти продовжилися.

На той час в Австро-Угорщині жінок не приймали до університетів, тож Софія з Наталею Кобринською поїхали на навчання до Цюриха (Швейцарія). Крім навчання на медичній спеціальності, Софія долучилася до публікації першого жіночого альманаху «Перший вінок». Там під псевдонімом Єрина Окуневська опублікувала оповідання з міського життя «Пісок».

Пісок!», а також дослідження «Родинна неволя в піснях і обрядах весільних».

Разом зі своїми подругами Наталею Кобринською і Ольгою Кобилянською Софія активно залучилася до розвитку жіночого руху на Галичині та Буковині. Любила довгі прогулянки на природі, їздила верхи, займалася лижним спортом, ходила в гори та намагалася практикувати інші активності, які тоді пропагували чоловіки.

Під час студентських років Окуневська познайомилася, а пізніше одружилася з лікарем Вацлавом Морачевським, польським шляхтичем, який підтримував українців. Згодом у подружжя народилося двоє дітей — Юрій та Єва.

Після закінчення університету Софія Окуневська стала першою жінкою Галичини, яка здобула вищу медичну освіту. Здавалося б, що найскладніше позаду, але це не так. Адже у Львові їй не дозволили розпочати лікарську практику, оскільки там не визнавали «іноземних» дипломів. Тож, щоб могли лікувати людей, сім'я переїхала в Карлові Вари (Чехія). Минуло кілька років, перш ніж Краківський університет підтвердив диплом Софії та дозволив їй працювати на території Австро-Угорщини, зокрема в Народній лікарні Львова, якою опікувався митрополит Шептицький. Там безплатно лікували бідних людей.

Окуневська-Морачевська працювала гінекологом, і пацієнтки часто називали її «свята Софія». Вона започаткувала лікування жіночої онкології, зокрема раку шийки матки, радієм за методикою Марії Склодовської-Кюрі. Також

видрукувала докторську дисертацію — про зміни в крові під впливом анемії, а опісля здобула ступінь доктора медицини.

Разом зі своїм двоюрідним братом Євгеном Озаркевичем Софія створила словник української медичної термінології, заснувала школу акушерів-гінекологів і курси для сестер милосердя. Також їй належить розробка методики для підготовки медичного персоналу.

Здавалося б, нарешті в Софії щасливе життя, але розпочався 1914 рік і лікарка добровільно пішла надавати медичну допомогу в табори для поранених. По закінченні Першої світової війни на жінку чекав ще один удар — дізналася, що чоловік її зраджував. Подружжя одразу розлучилося, і лікарка продовжила працювати в медичних установах.

А за кілька місяців трапилася і непоправна втрата — молодша донька Єва наклала на себе руки. Матері знадобився цілий рік, щоби повернутися до звичного життя. Єдиною розрадою для жінки стали син Юрій і внучка Софія, яку назвали на честь бабусі. Але жити зі сім'єю сина Софія не хотіла, тож останні місяці провела сама. Померла Окуневська-Морачевська від розриву апендикса в 60 років.

Тепер на честь Софії Окуневської-Морачевської назвали кілька вулиць в Україні, її ім'я також має пластовий курінь у Відні (Австрія). Хоч життєвий шлях лікарки був тернистим, жінка змогла довести, що, попри труднощі, варто до останнього боротися за свої права та правду. Адже саме перемога однієї може освітити шлях сотням тисяч наступних жінок.

РП береться відновити частину Олеського замку

■ ЮРІЙ ЛЯЩ

Упродовж 2026 року польські фахівці проведуть комплексну реставрацію другого поверху надбрамної вежі Олеського замку. Ця ініціатива покликана зупинити стрімке руйнування унікальної споруди та зберегти її історичний вигляд для майбутніх поколінь. Про плани відновлення пам'ятки по-

відомили представники польського інституту Polonika.

Реставраційні роботи мають на меті не лише врятувати вежу від руйнації, а й повернути їй автентичний вигляд. Проект охоплює оновлення таких елементів: кам'яне обрамлення вікон та фасадну частину контрфорсу в'їзної брами; зовнішню штукатурку стін; покрівлю верхнього поверху на центральному фасаді.

В інституті наголосили, що замок опинився в критичному стані через руйнування каменю та тиньку. Крім технічного захисту, проект є символом культурної співпраці України та Республіки Польща (РП) у збереженні спільної європейської спадщини. Нагадаємо, що Олеський замок — це місце народження короля Яна III Собеського та ключовий об'єкт маршруту «Золота підкова Львівщини».

■ Орісія Шиян

Усічні у світі вшановують пам'ять жертв Голокосту. В Україні до Другої світової війни проживала одна з найбільших єврейських спільнот Європи, більшість загинула в концтаборах. Водночас навіть у той час були люди, які під ризиком смерті переховували євреїв від нацистів. Згодом їхні історії стали відомі, а самих рятівників визнали Праведниками народів світу. Серед тих, хто рятував, був і Андрей Шептицький, митрополит Української греко-католицької церкви, який переховував євреїв по монастирях і сиротинцях, українських підприємствах та навіть на Святоюрській горі. За його прикладом так чинили і священники. Один із них — о. Василь Попель із Борислава, похресник Шептицького, який разом із дружиною та мамою врятував євреїв Етку і Юзефа Ліпманів.

➤ **Заможні землевласники**

За даними істориків, 1939 року в Бориславі проживало близько 12,5 тис. євреїв. Більшість із них загинула під час розстрілів у доколишніх лісах або в таборах смерті Белжець і Аушвіц. Про кількість урятованих нема точної інформації — це число оцінюють від 250 до 800 людей.

Маргарита Яковлева, співзасновниця проекту «Слово праведника» й авторка документального фільму, розповіла, що Ліпмани жили в Бориславі через дорогу від родини Попелів. Це була заможна родина. Абрам Ліпман був інженером-будівельником, мав власну будівельну компанію і тартак. Його батько торгував землею з нафтовими родовищами, був одним із головних меценатів будівництва бориславської синагоги.

Майже вся родина жила на одній вулиці Церковній у мікрорайоні колишніх нафтових і озокеритових копалень Верхній Потік. Разом із дружиною Еткою Абрам мав єдиного сина Юзефа. Родина дотримувалася єврейських звичаїв, але була вже дещо асимільованою. На початок Другої світової восьми-

Подружжя Стефанії та Василя Попелів

Відзнаки Праведників народів світу, видані Попелеям

Похресник Шептицького, який рятував євреїв

Етка та Абрагам Ліпмани, 1929 р.

Юзеф Ліпман, 1945 р.

Науковець-хімік Вроцлавської політехніки Юзеф Ліпман сином Василем, який навчався на греко-католицького священника, та його дружиною Стефанією. Умови переховування були надзвичайно важкими, і Мотрона робила все, що було в її силах, щоб полегшити їх. Вечорами заходила до свого будинку, щоб вони могли трохи відпочити й пом'якшити свою самотність. Улітку 1944 року, за кілька тижнів до приходу Червоної армії, сім'я Ліпманів була змушена переховуватися в полях біля с. Верхній Потік. І тоді будинок Попелів продовжував служити їм базою підтримки: вони приходили туди вночі, щоб отримати харчі.

➤ **Криївка на сіні**

Коли Борислав окупували нацисти й створили в місті гетто, Абрам Ліпман працював на тартаку, який колись належав йому, а 1939-го націоналізувала радянська влада. Згодом його перемістили в трудовий табір для євреїв. Етка жила в гетто, але там ставало все небезпечніше. Під час чергового рейду нацистів вона втекла і на два зимові місяці 1942 року знайшла притулок у довірених сусідів Попелів. «Це була українська родина, люди, які запропонували нам допомогу під час першого погрому і на яких ми завжди могли розраховувати», — згадував Юзеф Ліпман. Після ліквідації гетто, із червня по жовтень 1943-го, Етка зі сином знову ховалася в сім'ї Попелів.

У Яд Вашем розповіли, що на той час Мотрона Попель овдовіла й жила разом зі своїм

Орісія Оліяр показує фото своїх батьків-праведників

за нами люк. Льох був настільки неглибоким і тісним, що, щоби потрапити туди, потрібно було повзти і залишатися в такому положенні до п'ятої ранку, бо в цей час приходила доїти корову господиня. Потім вона випускала нас із підпілля і давала щось поїсти; ми могли помити обличчя та руки і повернутися до льоху. Взимку ми залишалися в погребі, бо там було тепліше, а влітку — на горищі».

Уже зрілим чоловіком Юзеф Ліпман згадував, як розважав себе, мало-го хлопчика, у ті часи: спостерігав за птахами, як павуки плетуть павутину, ловив мух і кидав їх на павутиння, спостерігав за народженням мишей та їхнім дитинством.

Коли в трудовому таборі було спокійніше, Етка та Юзеф ходили до батька. У березні 1944-го, коли там планували знищити останніх євреїв, уся сім'я втекла. Останні тижні перед приходом радянських військ ховалися в полі. Ліпмани емігрували до

Польщі 1946 року. Юзеф закінчив Вроцлавську політехніку і став науковцем-хіміком.

➤ **Репресований священник**

Родина Попелів і досі мешкає в тому самому будинку, який став порятунком для євреїв 80 років тому. Мотрона Попель (1870—1962) в історії порятунку євреїв відіграла ключову роль. Юзеф Ліпман згадував її як вольову жінку, яка всіма керувала. Згодом, коли її правнучка по війні зустрічалася з ним у Польщі, він завжди просив приготувати страви, як це робила Мотрона.

Її син Василь Попель народився 12 лютого 1908 року в Бориславі. Він став не лише священником Української греко-католицької церкви, якого висвятив Андрей Шептицький. Митрополит також був його хрещеним батьком. Орісія Оліяр, донька о. Василя, у фільмі «Слово Праведника» розповідає, що батько закінчив гімназію і духовну семінарію, знав шість

мов. Його дружина Стефанія (1919—1995) за фахом була педагогом, працювала в дитячому садочку.

Де панотець мав парафію, родина достеменно не знає. Кажуть, що була плутанина з документами: у давніших прізвиськах писали Попіль, тому в архівах складно щось знайти. Після війни Василя Попеля репресували. «Радянська влада хотіла зобов'язати греко-католицьких священників перейти в православія. Дідусь не погодився. Але, крім того, був ще й донос. Він закінчив університет у Карлових Варах, володів старослов'янською, грецькою, латиною, їдишем, польською, німецькою, французькою. Тому ще з часів навчання мав книжки німецькою мовою, які радянська влада знайшла під час обшуку, — розказала Ліда Дзіндзьо, його онука. — Дідусь відсидів вісім років на Колимі, а потім ще три роки працював у Казахстані на мідних рудниках. Йому не можна було повертатися на Захід України».

Додому приїхав аж після смерті Сталіна. Як «ворога народу» Василя не хотіли брати на роботу, працював бухгалтером у лісгоспі та кінотеатрі. Стефанію звільнили з посади завідувачки дитячого садочка, але вона працювала нянею приватно. Василь помер 1982-го, а Стефанія — через 13 років. Реабілітували панотця вже за незалежної України.

➤ **Праведники**

Юзеф Ліпман заприсягнувся мамі знайти родину, яка їх урятувала, уже будучи в безпеці. У цьому йому допоміг Яд Вашем. Це сталося незадовго до смерті Стефанії, яка до останнього приховувала історію порятунку єврейської родини.

На основі свідчень Юзефа Ліпмана 2003 року Стефанію, Василя та Мотрону Попелів Яд Вашем визнав Праведниками народів світу. Ліда, внучка Василя, тепер сама живе у Польщі й часто бачиться з Юзефом, у них приятельські стосунки. Ліда Дзіндзьо каже, що сусіди знали, що Попелі переховують євреїв, але ніхто їх не видав. Ба більше: вчасно попереджали, коли буде облава.

Папа зробив нову заяву про війну в Україні

■ Ірина Коляда

Лев XIV закликав світ активізувати зусилля для припинення війни в Україні. Звертаючись до вірних на площі Святого Петра, він просив молитися за мир у світі, особливо в Україні, на Близькому Сході та в інших регіонах, де війна щодня забирає життя і руйнує долі людей.

Згадуючи про Україну, понтифік наголосив, що країна й надалі зазнає безперервних атак, які залишають

цивільне населення в умовах гуманітарної кризи, зокрема на тлі зимових холодів. «Я зі сумом стежу за тим, що відбувається, я поруч із тими, хто страждає, і молюся за них», — запевнив папа.

Святіший Отець зазначив, що тривалий конфлікт має дедалі важчі наслідки для мирних жителів, поглиблює розкол між народами та віддаляє можливість справедливого й тривалого миру. «Закликаю всіх активізувати свої зусилля для припинення війни», — проголосив він.

Від війська забронювали тисячі священників

■ Лана Світ

В Україні від мобілізації забронювали 5 739 священнослужителів. Про це повідомила Державна служба України з етнополітики та свободи совісті. Ідеться про 4 421 керівника релігійних організацій та

1 318 священників, які на умовах трудових угод працюють у релігійних організаціях», — поінформували у відомстві. Там нагадали, що критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період визнали 9 216 релігійних організацій.

Громада Данії обговорила з екзархом УГКЦ роль Церкви

■ Софія Калина

Делегация Асоціації українців Данії (АУД) на чолі з головою Олексієм Копиловим провела зустріч із преосвященнішим владикою Богданом Дзюрахом, екзархом Німеччини та Скандинавії Української греко-католицької церкви (УГКЦ), під час його пастирського візиту до країни. Цей візит був присвячений опіці над церковними громадами міст Вайле й Орхуса. У межах поїздки відбулася закрита зустріч владики з лідерами українських громад, переважно з регіону Ютландія, та о. Василем Смицню-

ком. Учасники обговорили актуальні виклики, із якими мають клопотати українці в Данії в умовах повномасштабної війни, а також роль Церкви як ключового осередку підтримки співвітчизників за кордоном. Особливу увагу приділили збереженню національної ідентичності та формуванню спільного бачення розвитку українського життя в країні. «Підтримка постійного зв'язку між українською громадою та Церквою є надзвичайно важливою для збереження нашої єдності, сили духу та віри в майбутнє України як на Батьківщині, так і за її межами», — наголосили в АУД.

«Ми не схилимося перед «русским міром»

■ Юстина Зарваниця

Митрополит Епіфаній, глава Православної церкви України, висловився про жорстоку імперську природу Російської Федерації, яка тероризує українців холодом, відсутністю світла і води, бажаючи нав'язати свій «русский мір»: «Сьогодні знову перекоуємося, що «русский мір» — це поганська імперія зла. Часто ми як християни згадуємо приклади життя і подвиги святих, яких під час гонінь язичники примушували зректися віри у Спасителя. Навіть ті, хто далекий від активної участі в церковному житті, знають про великомученика Юрія Переможця, про свя-

тих мучениць Варвару і Катерину, про цілителя Пантелеймона.

Майже три століття могутня Римська імперія кидала всі сили примусу й жорстокість тортур на те, щоб змусити християн зректися істинної віри та знову кланятися бездушним ідолам. Часто на початку християн намагалися схилити до зради лестоцями й обіцянкою земних благ, багатством, високою становищем і владою. Усе це пропонували в обмін на жертвоприношення перед бовванами та засвідчення вірності римській релігії. Коли ж християни не корилися, їх піддавали різноманітним тортурам. Злість безбожних мучителів вигадувала найбільш жорстокі та болючі способи катування. Але

ні лестоці, ні муки, ні навіть загроза смерті нездатні були змусити святих відступити від Христа.

Новітня імперія зла, яка фальшиво проголосила себе «третім Римом», єдине, що взяла від Риму стародавнього, язичницького — це прагнення лестоцями або муками схилити інших до зради. Цей самозваний Рим, як колись та стародавня імперія, свідоми й цілеспрямовано піддає тортурам і катує тих, хто не хоче кланятися ідолам «руського міра». Тих, хто не падає на коліна перед кремлівським тираном, не поділяє віру в його «богообраність», яку відкрито й завзято пропагує російський патріарх, більше нагадуючи таким служінням не

християнського ієрарха, а язичницького жерця культу імператора.

Сьогодні знову ця фальшива поганська імперія катує український народ, мирних жителів Києва й інших міст. Російське смертоносне знаряддя спрямоване винятково на цивільну інфраструктуру, що забезпечує жителів міст електрикою і теплом, гарантує доступ до води.

Поганська тиранія вимагає від нас одного — поклонитися самозваному правителю, прийняти віру в «русский мір», зректися правди, гідності й свободи, зректися нашої ідентичності як українського народу. А російські релігійні провідники до цього ще й хочуть, аби замість істинного християнства ми також сповідували криваву ересь «священної війни за русский мір».

Але ми знаємо і свідчимо перед світом, що попри будь-які чи то принади, чи катування ми не схилимося перед «русским міром», не будемо кланятися цьому ідолу! Святі давнього часу не покорилися вимогам поганських мучителів і так перемогли, а римське язичництво впало. Віримо, що впаде й ця новітня безбожна кремлівська тиранія, пам'ять про яку буде проклята від нащадків так само, як проклинають тиранів і мучителів минулого. За це боремося та віримо, що з Богом — переможемо!»

■ Руслана Сивак

Подружня пара з Вельсу, яка придбала старовинну церкву для переобладнання на житловий будинок, наштовхнулася на неочікувану знахідку. Під час ремонту під фундаментом будівлі виявили рештки 83 людей. Попри шок від відкриття власники вирішили не перепоховати померлих, а продовжити будівництво безпосередньо над ними.

2021-го 53-річна Люсі Томас та 45-річний Ріс придбали церкву Святого Петра (пам'ятку архітектури XII ст.) у с. Петерстоун-Вентлуг. В оголошенні об'єкт значився як готовий будинок із п'ятьма спальнями. Проте на місці з'ясувалося, що це занедбана

Таємниця старої церкви

релігійна споруда 1142 року спорудження, яка потребує повної реконструкції.

Попри масштаб майбутніх робіт пара придбала нерухомість на аукціоні за 405 тис. GBP. Археологи, які спровокували розкопки, попереджали пару про можливість знайти під підлогою рештки кількох заможних парафіян або священників, оскільки

колись це було поширеною практикою. Проте реальність виявилася ще масштабнішою: замість очікуваних п'ятишести тіл будівельники натрапили на 83 поховання. «Ми знаходили тіло за тілом. Там були чоловіки й жінки, батьки з дітьми. Спершу стало ніяково, але з часом ми звикли до процесу», — поділилася Люсі.

З поваги до померлих пара вирішила залишити їх у місцях останнього спочинку. Останки накрили захисним шаром, над яким установили сучасну систему підігріву та постелили нову підлогу. Реконструкція тривала чотири роки. Щоб зберегти автентичність пам'ятки, усередині звели спеціальний металевий мезонін — це дозволило не пошкодити оригінальні стіни XII ст.

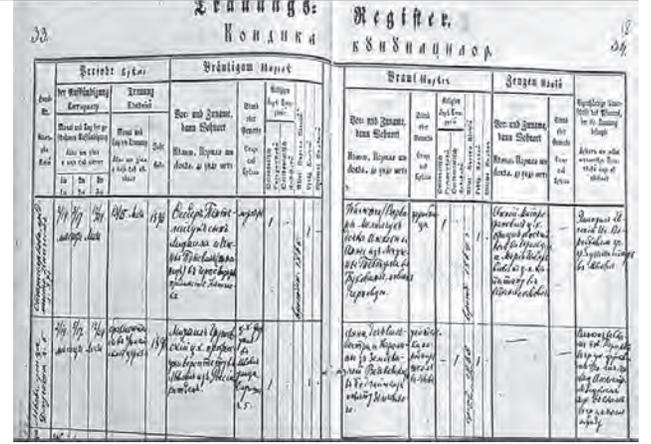
Тепер колишня церква перетворилася на розкішний маєток із шістьма спальнями, шістьма лазничками, джакузі, баром і більйардною зоною. Крім сучасних зручностей, власники зберегли та відремонтували дзвіницю з вісьмома дзвонами. Наразі об'єкт виставили на платформі Airbnb для оренди.

Листівки початку ХХ ст.

Первісний вигляд іконостаса

Записи про передшлюбні сповіді наречених Михайла Грушевського та Марії Вояківської, 1896 р.

Церква, у якій молився Михайло Грушевський

■ Ірина Коваленко

Церква Святого великомученика Юрія Переможця на колишній вулиці Короленка в центрі Львова довгий час була оплотом «руського міра», як і консульство та культурний центр, що працювали поруч. Тепер храм належить Православній церкві України (ПЦУ).

Святиню збудували наприкінці ХІХ ст. для православної громади Львова, ядром якої були українці. Сюди також ходили молитися православні греки, серби, волохи, болгарини та румуни. Церкву споруджували в 1897—1899 рр. у неороманському та неовізантійському стилях за проєктом віденського архітектора Густава Захса. Іконостас, вітражі та розписи виконали також віденські майстри.

Сучасний вигляд церкви Юрія

«Особливо промовистим є факт, який російська імперська історіографія воліє замовчувати: до організа-

ційного комітету зі спорудження храму входив Михайло Грушевський, український історик світового рівня, голова

Мозаїчний образ Ісуса Христа над входом

Плебанія

Наукового товариства Шевченка, професор Львівського університету, майбутній голова Центральної Ради Укра-

їнської Народної Республіки», — нагадують історики. Упродовж свого львівського періоду життя Грушевський був

не лише парафіянином, але й церковним старостою. Ба більше: архівні дані свідчать про те, що професор Львівського університету склав у цій парафії передшлюбні сповіді зі своєю нареченою Марією Вояківською. Судячи з дати, це відбувалось у приміщенні, у якому львівські православні молились до спорудження церкви. Шлюб вони брали у Скалі-Подільській, рідному містечку Марії.

До квітня 2023 року це був кафедральний собор Української православної церкви Московського патріархату. Нині там моляться вірні ПЦУ. Назву змінили з Георгія Побідоносця на Юрія Переможця. А вулицю, на якій збудована церква, перейменували з Короленка на честь Тараса Бобанича, новітнього героя російсько-української війни.

■ Оріся Шиян

Неоготичний костел у Верхній Білці

Село Верхня Білка розкинулось за 20 км від Львова, трохи вбік від траси Львів—Золочів. До радянського періоду воно називалося Білка Шляхетська, мало палац і костел, відомий із XV ст. Хоча на сучасному гербі села зображена пухнаста руда красуня, усе ж назва села походить, імовірно, від однойменної річки Білки. На гербі, крім білки, є дві пере-

хрещені срібні шаблі вістряма вгору, що символізують шляхетство. «Тільки люди шляхетного походження мали право на вільне носіння зброї, чим вказують на давню назву села», — так пояснюють концепцію герба 2004 року автори Руслан Серцелевич та Андрій Гречило.

Селом володіли шляхтичі Володеки. Перша згадка про нього датується 1400 роком.

Приблизно тоді ж там з'явилася римо-католицька парафія і перший дерев'яний костел. Храм зруйнував татарський напад. 1546-го місцевий власник Фелікс Земецький профінансував спорудження мурованого костелу. Але той також постраждав під час турецько-татарських нападів в 1620—1621 рр. і 1672-го. Станом на 1722 рік святиня, що носила титул

св. Войцеха та св. Юрія і мала лише один вівтар, іще не була відремонтована. Упродовж ХVІІІ ст. храм відновили, спорудили каплицю Св. Івана Непомуцького та встановили нові вівтарі.

В 1820-х рр. власниками села стали Уруські. Для них у Шляхетській Білці спорудили класицистичний палац. 1880-го палац перебував у Ян Сапега. А 1914 року його спалила росій-

ська армія. Тоді ж була втрачена частина архівів, які збирали з ХІV ст. Після Першої світової війни зруйнований палац уже не відбудовували. Дотепер від нього зберегся лише парк на 32 га. Нині це пам'ятка садово-паркового мистецтва.

Slownik geograficzny Krolestwa Polskiego датує костел Св. Войцеха 1869 роком. На цей період припала ще одна перебудова з роз-

ширенням площі. Після будівельних робіт архієпископ повторно освятив храм. Інтер'єр і екстер'єр костелу в неоготичній стилістиці, ймовірно, з тих часів. Польська громада села виїхала з Білки 1945-го, а село зі Шляхетської переназвали Верхньою Білкою. Спершу в костелі правив православний священник, а з 1990 року це греко-католицька церква Покрови Пресвятої Богородиці, пам'ятка архітектури національного значення.

КОРОТКО

Біатлон

Анастасія Меркушина виграла жіночу індивідуальну гонитву на чемпіонаті Європи (ЧЄ) з біатлону в Шушені (Норвегія). 31-річна спортсменка перемогла в перегонах на 15 км серед жінок, продемонструвавши ідеальну стрільбу — 0+0+0+0 (чисто на всіх чотирьох рубежах). Загалом у змаганнях взяли участь 105 біатлоністок.

Стрибки

Українська легкоатлетка Юлія Левченко (на фото) узяла участь у турнірі World Athletics Indoor Tour у Котбусі (Німеччина). Почавши новий сезон з участі в цьому турнірі у стрибках у висоту, вона змогла відразу ж триумфувати. Під час змагань стрибнула на 1,94 м. Цього виявилось достатньо для перемоги. На жаль, подальші спроби взяти висоти 1,98 і 2 м залишилися нереалізованими. З узятою висотою українка обійшла двох німецьких легкоатлеток, які в рідних стінах змогли продемонструвати результати: на 1,91 м стрибнула Імке Оннен, а 1,88 м підкорила Б'янка Штіхлінг.

Кікбоксинг

Остап Тершак став чемпіоном Європи з кікбоксингу за версією ISKA. Він — студент Національного університету «Львівська політехніка» й займається кікбоксингом уже понад 12 років. Перемогу на європейській першості спортсменові присудили за підсумками успішного виступу (золота медаль) в австралійському Брісбені на чемпіонаті світу з кікбоксингу. Крім чемпіонського титулу Європи, Остап є п'ятиразовим чемпіоном України з кікбоксингу ISKA та дворазовим чемпіоном світу за цією ж версією. Також має почесне звання майстра спорту міжнародного класу.

Шахи

Василь Іванчук виборов друге місце на шаховому турнірі Tata Steel Chess Challengers 2026 у Вейк-ан-Зее (Нідерланди). Він здобув низку важливих перемог, зокрема, над американцем Енді Вудвордом і сербом Велимиром Івічем.

Джанні Інфантино

Інфантино прагне повернення росіян

■ РОМАН ЖУРБА

Джанні Інфантино, президент FIFA, підтримав повернення Російської Федерації (РФ) до міжнародного футболу. «Ця заборона нічого не досягла, вона лише створила більше розчарування та ненависти», — заявив він. На думку посадовця, FIFA повинна розглянути можливість зміни своїх правил і «закріпити у своїх статутах, що ми насправді ніколи не маємо забороняти жодній країні грати у футбол через дії їхніх політичних лідерів».

ДОСЛОВА

На цю заяву відповіла Українська асоціація футболу (УАФ). Там нагадали, що РФ постійно чинить терористичні дії щодо населення України, зокрема, атакує цивільну та критичну інфраструктуру. «Ми не погоджуємось із твердженням, що бан проти агресора не працює. Ми вважаємо відсторонення від участі у змаганнях ефективним методом тиску. Потенційна реінтеграція будь-яких збірних РФ ставить під загрозу безпеку та цілісність проведення змагань», — ідеться в заяві УАФ.

Своєю чергою Андрій Сибіга, міністр закор-

донних справ України, назвав Інфантино «моральним дегенератом». Він нагадав, що 679 українських хлопчиків і дівчаток уже ніколи не зможуть зіграти у футбол, бо їх убила Росія. «І вона продовжує вбивати ще більше, поки моральні дегенерати пропонують скасувати заборони. Попри те, що РФ не припинила війну», — сказав він. Також глава українського зовнішньополітичного відомства наголосив, що майбутні покоління вважатимуть такі наміри ганьбою, як це було під час Олімпіади 1936 року, що відбулася в нацистській Німеччині.

Після скарги РФ апеляційний трибунал Міжнародної федерації бобслею та скелетону (IBSF) визнав незаконним недопущення до змагань російських бобслеїстів. Таким чином, федерація допустила до виступів двох бобслеїсток і дев'ятьох представників РФ у турнірі зі скелетону. Владислав Гераскевич, прапорносець національної команди України на Олімпіаді-2026, розкритикував це рішення:

«Динаміка в цьому питанні доволі сумна. Росіяни все більше й більше повертаються, у деяких видах спорту навіть із національною символікою. На жаль, у нашому спорті росіяни також повернулися. Це було не рішення конгресу IBSF, а рішення внутрішнього суду. Наша команда вже проводила протести на етапах Кубка Європи. Також я дуже радий, що до цих протестів при-

єдналися інші країни». Скелетоніст розповів про порушення з боку росіян на етапі Кубка Європи в німецькому Вінтерберзі: «Тоді росіянин, який не проходив ніякої перевірки, без акредитації, заходив у роздягальню до спортсменів, хоча це заборонено правилами. Ми будемо підіймати щодо цього питання на найвищому рівні, вимагатимемо санкцій щодо людей, які дозволили це».

Максименко стала бронзовою призеркою

■ МАКСИМ КАЧУРІВСЬКИЙ

Гран-прі з фехтування на шпагах, куди наша країна відрядила 16 спортсменів, приймала катарська Доха. У півфіналі 18-річна Анна Максименко програла лише один укол Естер Мухарі, бронзовій призерці Олімпіади-2024 з Угорщини (14:15), відтак посіла третє місце.

Це перша медаль збірної України в новому сезоні, а для юної спортсменки — друга нагорода Гран-прі у

кар'єрі. Торік вона здобула золото на такому ж етапі в Будапешті. «Для мене минулий сезон завершився ще в середині липня 2025-го. Я тоді лише два тижні перепочила й поїхала на тривалий збір до Ванкувера (провінція Британська Колумбія). Відтоді тривають тренування, змагання, — зауважила шпажистка. — Відчуваю, що відпочила недостатньо, тому в новий сезон входжу важко. На змаганнях у Катарі не було двох чи трьох спортсменів із 16 найкращих дорослого світового рейтингу. Тобто

там зібралися справді найсильніші, і здобути бронзу — цілком непогано».

Зізналася, що її фехтування наразі ще не ідеальне. Тому побоювалась вилетіти на ранніх стадіях турніру, як це сталося із її співвітчизницями. Найбільше хвилювалась перед чвертьфінальним поєдинком з угоркою Емою Боршоді. Бо раніше вже поступалася цій суперниці й поразка дещо підкосила її впевненість у власних силах. Та вже на самій доріжці приборкала хвилювання і перемогла.

Богачук присвятив перемогу Україні

■ АНДРІЙ ПІДКУЙМУХА

Минулого тижня відбувся поєдинок в андеркарді заходу Zuffa Boxing 2 в Meta Apex Center у Лас-Вегасі (штат Невада) між українцем Сергієм Богачуком (на фото) і росіянином Раджабом Бутаєвим. Бій тривав усі десять раундів і завершився перемогою українця за роздільним рішенням суддів: 96-94, 96-94, 94-96. Спершу він обмінювався ударами зі суперником, а потім у третьому раунді ввімкнув чистий бокс — стійка шультги, певні зміни.

«Я був готовий до цього поєдинку. Знаю, звідки суперник. Це європейський ігровий стиль. Уміє думати в рингу. Я був готовий до того, що він почне «gratis» зі мною. Та це не було якоюсь великою новиною. Я готовий до будь-якого стилю. Хочу сказати спасибі своїй підтримці, моїм побратимам з України, відчуваю вашу підтримку, дякую. Для нього це був поєдинок,

а для мене — війна. Кожен раунд був війною. Я хотів виграти, був зобов'язаний виграти заради свого народу. Я не міг програти», — зазначив боксер і присвятив свою перемогу Україні. Він нагадав, що в його країні триває війна, яку розв'язала РФ.

А під час пресконференції після бою заявив, що не погоджується з оцінками суддів, які помилилися в підрахунку очок: «В Україні важка ситуація — холодно, немає світла, іде війна. У мене була екстремативація. Я не згоден з оцінками суддів, тому що виграв майже всі раунди».

Поєдинок Сергія Богачука (27-3, 24 КО) та росіянина Раджаба Бутаєва (16-2, 12 КО) визнали боєм вечора. Про це повідомили організатори боксерського шоу. Бій виявився надзвичайно видовищним та динамічним. Обидва боксери діяли агресивно й обмінювалися ударами. Завдяки цим факторам поєдинок отримав статус Fight of the Night.

Скільки спортсменів загаялося за кордоном

■ ВАСИЛЬ НЕТУДИХАТА

З часу дії воєнного стану українські спортсмени, тренери й особи зі спортивного персоналу порушували дозволені терміни перебування за кордоном. Про це повідомило Міністерство молоді та спорту України. 2025-го відомство скерувало до Державної прикордонної служби України (ДПСУ) 3 088 листів щодо сприяння в перетині кордону спортсменами, тре-

нерами та спортивним персоналом для участі у спортивних змаганнях.

У міністерстві зазначили, що за весь період дії в Україні воєнного стану порушили дозволені терміни перебування за кордоном 494 людини. За 2025 рік такими порушниками стало 49 осіб. Відомство загалом надіслало до ДПСУ 7 523 листи щодо перетину кордону спортсменами, тренерами та спортивним персоналом для участі у спортивних змаганнях.

■ ВІКТОРІЯ ЧЕРНЯВСЬКА

Питання про те, о котрій годині варто лягати до ліжка та коли зустрічати новий день, є фундаментальним для нашого здоров'я. У світі, де панує культ продуктивності й штучне освітлення, ми часто забуваємо, що людина є біологічною істотою, підпорядкованою суворим ритмам природи.

Сон — це не просто перерва в активності, а складний відновлювальний процес, ефективність якого критично залежить від обраного часу. Основою нашого режиму є циркадні ритми — внутрішні коливання інтенсивності біологічних процесів із періодом близько 24 годин. Наш головний внутрішній годинник розташований у мозку й орієнтується на рівень освітленості. Коли сонце сідає, організм починає виробляти мелатонін — гормон сну.

Найвищий рівень мелатоніну зазвичай спостерігається між 21.00 та 1.00. Саме в цей проміжок часу сон є найбільш глибоким та цілющим. Якщо ігноруємо цей сигнал і лягаємо після опівночі, то втрачаємо «золоті години» відновлення нервової системи. Навіть якщо ви проспите необхідні вісім годин, лягаючи о третій ночі, якість цього сну буде значно нижчою, ніж у того, хто заснув о десятій вечора.

Більшість сомнологів сходиться на думці, що ідеальний час для за-

Найкращий час для відпочинку та пробудження

синання — між 21.30 і 23.00. Чому саме так? У цей період організм готується до масштабного «технічного обслуговування». Відбувається активне оновлення клітин, синтез білків і детоксикація мозку через лімфатичну систему.

Якщо ви засинаєте до 23.00, то отримуєте максимальну тривалість фази глибокого сну, що припадає на першу половину ночі. Саме в цей час мозок структурує пам'ять, а тіло відновлює фізичні ресурси. Ті, хто звик до пізніх чвань, часто відчувають хронічну втому навіть за достатньої тривалості сну, бо їхні циркадні ритми розбалансовані.

Час пробудження тісно пов'язаний із часом засинання і тривалістю циклів сну. Один цикл сну триває приблизно 90 хвилин. Для повноцінного відпочинку дорослій людині потрібно від п'яти до шести та-

ких циклів, що дорівнює 7,5—9 годинам.

Ідеальним часом для пробудження вважається проміжок між 5.30 і 7.30. Це пов'язано з природним підвищенням рівня кортизолу — гормону, який готує нас до активності. Прокидаючись разом зі сонцем, ви синхронізуєте свій метаболізм із природним циклом світла, що дає заряд енергії на цілий день. Важливо прокидатися у фазі швидкого сну, тоді відчуватимете бадьорість, а не розбитість. Якщо ваш будильник дзвонить втому навіть за достатньої тривалості сну, виникне стан інерції сну, що може тривати кілька годин.

Не можна ігнорувати індивідуальні особливості, відомі як хроно типи. Хоча суспільство побудоване під «жайворонків», існують і «сови». Однак наукові дослідження засвідчують, що навіть «сови» почува-

ються краще, якщо їхній графік не надто відхиляється від світлового дня.

Якщо ви відчуваєте пік активності пізно ввечері, це може бути не генетикою, а звичкою, підкріпленою синім світлом екранів. Справжніх «сов» у світі не так багато, як людей із порушеною гігієною сну. Оптимальний варіант — знайти свою золоту середину, коли засинаєте достатньо рано, щоб прокинутися без відчуття насильства над собою.

Перехід на новий режим не може бути миттєвим. Якщо ви звикли лягати о другій ночі, спроба заснути о десятій вечора закінчиться лише безсонним спогляданням стелі. Змініть час поступово: зміщуйте момент відходу до сну на 15 хвилин що два-три дні. Ось кілька правил, які допоможуть зробити цей перехід плавним: приборіть гаджети за

годину до сну, адже синє світло блокує мелатонін; створіть ритуал розслаблення — тепла ванна, читання паперової книги або легка розтяжка; підтримуйте прохолоду в спальні — температура 18 градусів за Цельсієм вважається оптимальною для сну; будьте послідовними навіть у вихідні, адже велика різниця в часі пробудження між буднями та суботою виснажує організм.

Пам'ятайте, що сон — це інвестиція у ваше завтра. Обираючи правильний час для відпочинку, ви отримуєте не лише здоров'я, а ще ясність думки, емоційну стабільність і довголіття. Ваше тіло знає, що йому потрібно — варто лише дослухатися тихих сигналів природи.

Чи можна компенсувати дефіцит сну у вихідні дні? Багато хто вважає, що тривалий сон у суботу та неділю допоможе відновитися після важкого робочого тижня. Проте наука свідчить про зворотне. Таке явище називають соціальним джетлагом. Коли ви різко змінюєте час пробудження, ваш внутрішній біологічний годинник збивається. Це призводить до того, що ввечері неділі заснути вчасно стає майже неможливо, а ранок понеділка перетворюється на справжнє катування. Організму набагато корисніше дотримуватися сталою графіка щодня, дозволяючи собі у вихідні максимум одну додаткову годину сну, щоб не руйнувати циркадні ритми.

Що робити, якщо не можете заснути про-

тягом тривалого часу? Якщо ви лежите в ліжку понад двадцять хвилин і сон не приходить, найкраще рішення — на якийсь час змінити локацію. Спробуйте відвестися, вийти в іншу кімнату та зайнятися чимось монотонним за тьмяного освітлення, приміром, почитати паперову книгу або скласти одяг. Важливо не вмикати яскраві лампи та не брати до рук смартфон, оскільки синє світло екранів миттєво пригнічує вироблення мелатоніну. Повертайтеся до ліжка лише тоді, коли відчуєте реальну сонливість. Це допоможе сформувати в мозку чітку асоціацію: ліжко — місце винятково для сну, а не для тривожних думок чи боротьби з безсонням.

Як денний сон впливає на нічний відпочинок? Короткий денний відпочинок, відомий як power nap, може бути надзвичайно корисним для концентрації та бадьорості. Оптимальна тривалість такого сну становить 15—20 хвилин у проміжку між 13.00 і 15.00. Головне правило — не входить у фазу глибокого сну, інакше після пробудження почуватиметеся ще більш втомленими. Проте, якщо у вас є серйозні проблеми із засинанням увечері, від денного сну краще повністю відмовитися. Надто довгий або пізній відпочинок удень знижує так званий тиск сну — природну потребу організму у відпочинку, що накопичується протягом неспання, робить нічний сон поверхневим і нетривалим.

■ ОЛЕГ ДЕРЕВ'ЯНКО

У Львівському національному медичному університеті ім. Данила Галицького провели перший сертифікований практичний тренінг ASSET — міжнародний

Хірурги відпрацювали допомогу при бойових травмах

навчальний курс для хірургів країн НАТО. Тренінг був спрямований на швидкий і безпечний доступ до джерела кровотечі й ушкоджених органів у критичних умовах, коли від рішень лікаря залежить життя

пацієнта. Куратором курсу став Костянтин Гуменюк, головний хірург Збройних сил України. Також у навчанні брали участь військові хірурги, зокрема полковники медичної служби Ростислав Гибало та Григорій

Прохоренко. Навчання було максимально наближене до реалій сучасної війни. Практичні заняття проводили у виварі з біологічним матеріалом, що дозволило відпрацювати ключові навички при пора-

неннях, спричинених дронами, кульовими та мінно-вибуховими травмами. «ASSET у Львові — це про сучасну тактику Damage Control Surgery, про швидкі й виважені дії при найкритичніших пораненнях,

про розуміння анатомії та травми не з підручника, а з реального операційного поля. Про те, як у найгірших умовах зробити максимум можливого, — ідеться в потім відомленні навчального закладу. — Це перший, але не останній тренінг ASSET у Львові».

Орган	Друга Світова війна (1940-1945)	Війна в'єтнам (1959-1975)	Конфлікт в Іраку (1990-2003)	Війна НАТО в Афганістані (1979-1989)	ATO-OOS (2014-2021)
Печінка	8,4-25,9%	13-14%	22,4%	22,8-29,3%	19,2%
Підшлункова залоза	8,4%	8,6-2%	5,7%	4,1-7,9%	5,7%
Шлунок	7-18,1%	8,8-9,4%	13,6%	13,1-20,6%	12,8%
ДПК	8,4%	1,3-3%	4,8%	2,4-5,8%	4,7%
Тонка	39,6-42,1%	22,2-27%	56,4%	21,1-60%	31%
Товста	24,2-43,8%	15,8-26,5%	52,7%	15,3-41,6%	21%
Крупні кровоносні судини	-	1,7-7,1%	11%	2,6-24,6%	9,2%

ПРОПОЗИЦІЯ ПРАЦІ

Потрібний муляр, а також помічник муляра на будову в оклицях Clifton, Garfield, Wallington, NJ. Добра зарплата. Розмовляємо англ., пол., укр.

Тел.: 201-655-2127 ⁴⁵⁻⁴⁶

Мачек

Потрібний працівник на підміну для доставки невеликих пакетів (бажано, пенсіонер). Телефонувати після 8 год. вечора.

Тел.: 551-482-7040 ⁴¹⁻⁴²

ПОШУК ПРАЦІ

Даю уроки англійської мови стаціонарно та онлайн.

Тел.: 862-249-6156

Олександр ²⁷⁻³⁰

Даю уроки гри на музичних інструментах – скрипка та піаніно.

Тел.: 862-249-6156 ²⁷⁻³⁰

Олександр

ОРЕНДА ЖИТЛА

Здаємо в рент у Філадельфії 2 bedroom apartment в районі вулиць Tomlinson – Bustleton, 2-й поверх, тиха вулиця, близько 2 парковки, магазини, школа, автобусна зупинка.

Тел.: 267-255-6443 ⁴⁷⁻⁵⁰

Оля

ЗНАЙОМСТВО

Українка, 54 роки, познайомиться з самотнім освіченим українцем у віці 50-60 років, без шкідливих звичок, з високими моральними цінностями, спортивним, добрим – для дружніх стосунків і, можливо, створення сім'ї.

E-mail:

nit.rt46285@gmail.com

Олена

ПОСЛУГИ

Виконую ремонт кухонь і ванних кімнат. Гарантована якість. Добрі відгуки.

Тел.: 862-249-6156 ⁴⁷

Олександр

УКРАЇНСЬКОМУ РЕСТОРАНУ В Нью-Джерзі ПОТРІБНИЙ КУХАР,

а також працівник
для миття посуду

Тел.: 973-423-5808

ІМІГРАЦІЙНИЙ АДВОКАТ

ЮЛІЯ ЄЛІСЕЄВА
JULIA YELISEYEVA, Esq.

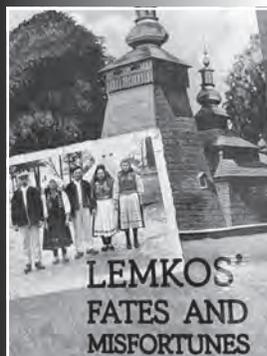
☐ ВСІ ВИДИ
ІМІГРАЦІЙНИХ
ПОСЛУГ

☐ ПЕРША КОНСУЛЬТАЦІЯ
БЕЗКОШТОВНО

☎ 347-462-1244

🏠 76 W Brighton Ave. Ste 211,
Brooklyn, NY 11224

✉ julawny@gmail.com

У ПРОДАЖУ

Книжка про історію Лемківщини в роках 1915-1948, на основі архівних матеріалів.

LEMKOS' FATES AND MISFORTUNES

Замовляти за тел.:

1-732-432-4928

або через імейл: szere777@msn.com

Подзвоніть або напишіть і ми надамо

БЕЗКОШТОВНО

інформацію як купити і продати
нерухомість у Нью-Йорку

*Потрібна допомога в продажі
нерухомості – телефонуйте, будь ласка*

(347) 612 8834
ivannakhimey@gmail.com
2219 Voorhies Avenue
Brooklyn, NY, 11235

Ivanna KHIMEY

Bright Horizons Realty, Inc
NYS Licensed Real Estate Associate Broker

VARSHAVSKY MONUMENTS

862-219-5344

E-mail: VarshavskyMonuments@gmail.com

1152 Route 10 West, Suite N, Randolph, NJ 07869

ПАМ'ЯТНИКИ — МАВЗОЛЕЇ

Великий вибір граніту

Індивідуальний дизайн

Гравірування на граніті

Керамічні фотографії на пам'ятники

Замовлення, виготовлення і встановлення в штатах NJ/NY/PA

COMMUNITY HEALTH CARE PROVIDERS

is offering several full-time/part time positions, including:

- DSP (Direct Support Professional)
- CPS (Community Participation Services) Staff
- Managers

Requirements:

- Basic English
- Valid documents to work legally in the U.S.

Details:

- Pay starts at \$16/hour for DSP positions.
- CPS and Manager positions available at your higher rate.
- Opportunities for overtime.
- 3 shifts (8 hours each) available.
- All required training will be provided and paid for.

To Apply:

Please send your resume and contact information to:

info@chcproviders.com

ТРАКІНГОВА КОМПАНІЯ

ШУКАЄ ДОСВІДЧЕНОГО

БУХГАЛТЕРА

в Нью-Джерзі для оформлення податків

732-991-0507

**БУХГАЛТЕРІЯ
УСІ ПОДАТКИ**

Inna Earley CPA

973-342-9043

info@earley-tax.com

МІСТ ПОЄДНУЄ
МІСТ

600 Markley Street,
Port Reading,
NJ 07064
newspaper.usa@meest.com

РОЗМІЩЕННЯ ОГОЛОШЕННЯ
В ОДНОМУ НОМЕРІ
ТИЖНЕВІКА «МІСТ» КОШТУЄ:

Звичайне оголошення – \$ 5

В рамочці (розмір – business card) – \$ 20

Публікуватимуться лише оголошення,
написані розбірливим почерком і вислані
разом з money order або чеком.

ОГОЛОШЕННЯ МОЖНА ПОДАТИ ТЕЛЕФОНОМ АБО ЛИСТОМ

Tel.: 908-937-6342

Адвокат Сергій Поліщук ІМІГРАЦІЙНЕ ПРАВО та інші юридичні та нотаріальні питання

Доктор права Сергій Поліщук представляє клієнтів в імміграційних справах по всій території США. Адвокат отримав ліцензію для практики у штаті Нью-Йорк та є членом Американської асоціації імміграційних юристів.

Law Office of Serge Polishchuk PLLC, 100 Church St, Suite 800, New York, NY 10007
Tel.: (212) 387-8683 • Fax: (917) 522-9587 • E-mail: polishchuklaw@gmail.com

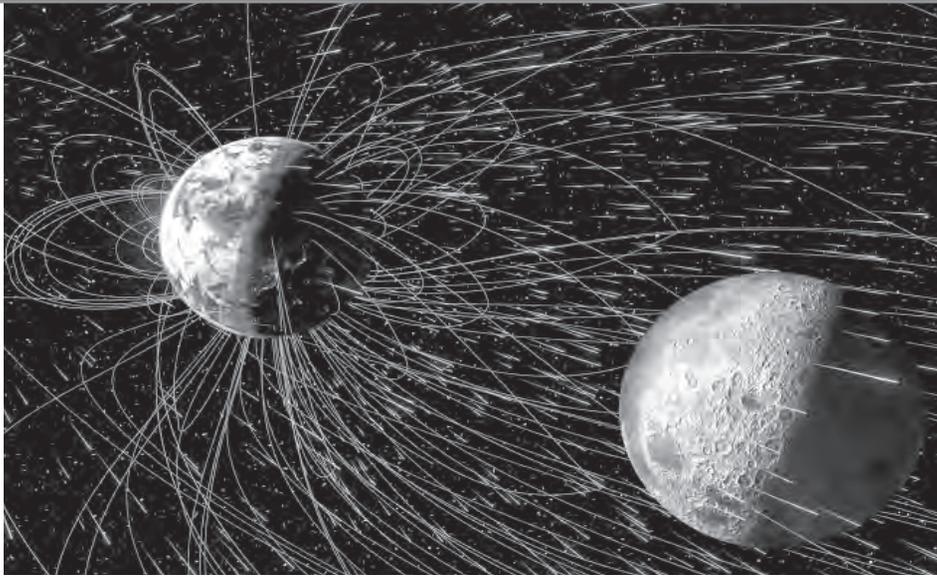
■ ІВАН ЗАТОРСЬКИЙ

Місяць не просто обертається навколо нас — він «живиться» нашою планетою. Учені з'ясували, що супутник тихо поглинає крихітні фрагменти атмосфери Землі, і цей випадок «космічного канібалізму» став можливим завдяки сонячному вітру та магнітному полю.

Ще з часів місії Apollo в 1970-х рр. учені знаходили в місячному ґрунті (реголіті) дивні сліди води, вуглекислого газу, гелію та азоту. Стало зрозуміло, що частина цих речовин, зокрема іони азоту, прилетіла з горішніх шарів атмосфери Землі.

З 2005-го панівною була теорія, що це могло статися лише до того, як Земля сформувала своє магнітне поле (магнітосферу). Уважалося, що магнітний щит мав би блокувати витік атмосферних частинок у космос. Однак нове моделювання показало протилежне.

Науковці об'єднали дані зразків «Аполлона» з комп'ютерними моделями і виявили, що передавання іонів

Місяць краде в Землі атмосферу

є найбільшим, коли Місяць проходить крізь «магнітний хвіст» Землі. Це трапляється щомісяця під час повні, коли Земля опиняється між Сонцем і супутником.

Лінії магнітного поля в цьому «хвості» діють не як бар'єр, а як невидимі магістралі. Вони скеровують заряджені частинки просто до Місяця, де ті осідають у ґрунті. Цей процес, імовірно, почався 3,7 млрд років тому, коли сформувалася магнітосфера, і триває донині.

Це відкриття має величезне значення для науки. Воно означає, що місячний ґрунт містить зразки атмосфери стародавньої Землі. «Поєднуючи дані про частинки, що збереглися в місячному ґрунті, з комп'ютерним моделюванням, ми можемо простежити історію атмосфери Землі та її магнітного поля» — заявив Ерік Блекман, астрофізик з Університету Рочестера (штат Нью-Йорк) і співавтор дослідження. Тепер зразки, які зберуть під

час майбутніх місій, як-от програма NASA Artemis або китайські експедиції, допоможуть заповнити прогалини в геологічній історії нашої планети. «Наше дослідження також може мати ширші наслідки для розуміння раннього витoku атмосфери на таких планетах, як Марс, який сьогодні не має глобального магнітного поля, але мав його в минулому, подібно до Землі», — додав Шубхонкар Парамонік, провідний автор дослідження.

Китайський зонд зібрав «неправильний» ґрунт

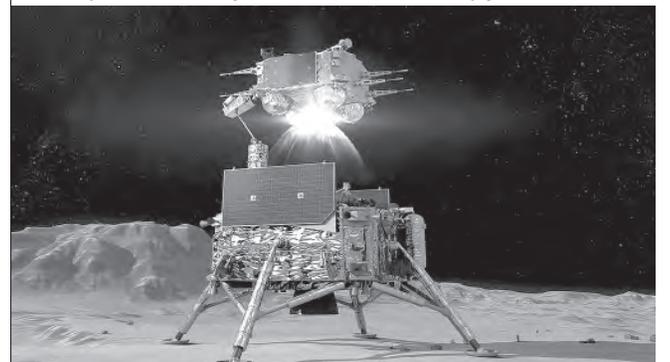
■ ЮРІЙ КОБЗАР

У червні 2024-го китайський зонд Chang'e-6 доправив на Землю зразки ґрунту зі зворотного боку Місяця, уперше в історії. Ці зразки здивували вчених незвичайним ізотопним складом. Нове дослідження, опубліковане в часописі Proceedings of the National Academy of Sciences, пояснило цей феномен.

Як зазначають науковці, за співвідношенням ізотопів заліза та калію місячний ґрунт зі зворотного боку Місяця

ку, аномалія пояснюється наслідками удару величезного астероїда, який врізався в супутник Землі мільярди років тому, створивши на зворотному боці Місяця гігантський кратер, відомий як басейн Південний полюс — Ейткен.

Коли сталася ця колосальна катастрофа, поверхня і навіть частина надр Місяця дуже сильно розігрілася. Легкі елементи (зокрема калій) просто випарувалися і вилітали в космос. А ті речовини, що залишилися, стали багатшими на важкі ізотопи — саме тому сучасний ґрунт із цієї зони

помітно відрізняється від зразків, які колись доправили американські місії Apollo та китайська Chang'e-5 із ближнього боку Місяця. Це виглядало так, ніби місячний ґрунт якимось чином «неправильний» або з іншої планети.

Тепер дослідники з Китаю знайшли цьому доволі просте й логічне пояснення. На їхню дум-

виглядає «важчим» за хімічним складом.

«Таким чином, наші результати надають переконливі докази значної модифікації місячної мантії, спричиненої ударами, і демонструють, що великомасштабні удари могли відіграти ключову роль у створенні місячної асиметрії», — відзначили автори дослідження.

■ АНАСТАСІЯ РЯБОКОНЬ

Дослідники з Китаю розробляють програмне забезпечення (ПЗ) для вимірювання місячного часу. Розробка отримала назву LTE440 від Lunar Time Ephemeris. Це перше у світі готове до використання ПЗ для вимірювання місячного часу. Воно дозволить майбутнім місіям вирішити проблему різниці в часі між Землею та Місяцем.

Час не є універсальною константою. Ще Альберт Ейнштейн у теорії загальної відносності попереджав, що гравітація викривляє тканину простору — часу. А оскільки Місяць менший за Землю, його гравітаційне тяжіння відповідно слабше. З меншою силою тяжіння, що тягне його вниз, час буквально рухається швидше. «Якби ви жили на Місяці, ви б технічно старіли швидше, ніж ваші друзі на Землі. Це пов'язано з різницею в

Годинник для визначення часу на Місяці

часі, хоча вона й невелика — усього близько 58,7 мікросекунд на день», — пояснюють науковці.

Та ці кілька мікросекунд важливі для навігації. У глибокому космосі ця різниця може перетворити плавну посадку на катастрофічну аварію. Автори дослідження поділилися, що ранні місії не надто переймалися «місячним часом», оскільки більшість проводила мало часу на поверхні, та й місії були рідшими. Але зараз розгорається нова глобальна космічна гонитва — така, що вимагає

максимальної точності для безпеки й економії мільярдів доларів. Сучасні космічні апарати використовують системи, подібні до GPS. Вони розраховують місце розташування, точно вимірюючи час, необхідний радіосигналу для подорожі від супутника до приймача. Незначна похибка часу може призвести до помилки знаходження посадкового модуля на кілометри.

Оскільки космічні агенції готуються до довготривалого заселення Місяця, з метою запобігти можливому хаосу Міжнародний

астрономічний союз 2024 року ухвалив резолюцію, що закликає до єдиної системи відліку місячного часу. ПЗ китайської команди виконує складну роботу для майбутніх місячних місій. Цей програмний інструмент враховує як слабшу гравітацію Місяця, так і його подорож космосом, аби його годинник ідеально узгоджувався зі земним. При цьому він залишається точним до наносекунд, навіть якщо дивитися на 1 тис. років у майбутнє.

А несподіваним кроком стало те, що Китай робить інструмент загальнодоступним. Це, на думку авторів, сигналізує про намір Пекіна встановити стандарт для майбутньої «місячної економіки». І саме тому, якщо LTE440 приймуть офіційно, це забезпечить однаковий час для перших місячних поселенців, коли вони зберуться на вечерю.

Маск хоче відправляти людей на інші планети

■ МАРТА ГИЧКО

Ілон Маск відзначився несподіваним анонсом. Він оголосив, що хоче зробити «Зоряний шлях» реальним. «Ми хочемо зробити Академію Зоряного флоту реальною,

щоб це не завжди була наукова фантастика», — заявив мільярдер. Він також пофантазував, якою бачить реалізацію цього проекту: «Великі космічні кораблі з людьми, що летять на інші планети і, зрештою, за межі нашої зоряної системи».

Гороскоп

➤ Овен (21.03—20.04)

Зараз не найкращий місяць для емоційних витрат зі серії «потім розберуся, навіщо воно мені було потрібно». Вам украй важливо знизити кількість хаотичних фізичних і емоційних навантажень, а також на решті чітко дотримуватися режиму з нормальним сном і харчуванням. Дратівливість, занепад сил переслідують вас. У стосунках дуже зачехтесь чесності і ясності. Настав час говорити прямо про свої бажання без применшень.

➤ Телець (21.04—21.05)

Необхідні покупки, що поліпшать побут, полегшать роботу, підвищать комфорт. Якщо замість цього гроші витратяться на те, що просто підіймає настрій, готуйтеся до різкої зміни емоцій на депресивний стан. Вас покине енергія, можливі яскраво виражені проблеми зі сном. А вам так хочеться спокійних і надійних взаємин. У парі час на хвилях уваги до дрібниць, турботи, розмов про глобальні спільні плани в майбутньому.

➤ Близнюки (22.05—21.06)

Важливо не ігнорувати листування та нові контакти, адже саме вони обіцяють бути достатньо прибутковими. У вас зараз багато завдань, інформаційного шуму, але мало відпочинку. Парам буде дуже корисно якомога більше розмовляти не про побут, а про те, що хвилює і тишить. Саме так нарешті вдасться приборкати теми, що давно хвилюють, і скинути тягар, який тягнув стосунки вниз.

➤ Рак (22.06—23.07)

Якщо є борги, кредити, треба якнайшвидше навести лад і зменшити фінансовий хаос. Ваше самопочуття дуже залежить від оточення. Намагайтеся мінімізувати спілкування не лише з тими, хто змушує нервувати, а й загалом. Ідеально провести хоча б дециди часу в оточенні самих себе, щоб розвантажитися морально та фізично. І ще — біологічні добавки проблем зі здоров'ям не вирішують.

➤ Лев (24.07—23.08)

Вам буде корисно побути помітними для керівництва й не соромитися розмовляти про свої умови. Гроші почнуть примножуватися, коли перестанете занижувати ціну за свою працю лише для того, щоб сподобатися. Крім того, час завести календар не лише завдань, а й відпочинку. З'явиться маса можливостей розвантажитися і присвятити час собі. Ви будете вкрай вимогливими до уваги та нормального зворотного зв'язку від партнера.

➤ Діва (24.08—23.09)

Це слухний час переглянути витрати й з'ясувати, куди втікають значні суми грошей. Проста економія на дрібницях не врятує, тому слід учитися ставитися до фінансів як до інструменту, а не папірців. Не обов'язково робити все за всіх і не потрібно завжди тягнути на собі те, що можна делегувати. Для вас настає пікова точка кипіння через постійні вимоги від партнера. Обговорення побуту й планів буде перетворюватися на спроби контролю, а спокійні діалоги дратуватимуть своєю порожнечою.

Із 12 до 18 лютого

➤ Терези (24.09—23.10)

Вас очікують украй сильні емоційні гойдалки на тлі грошей. З одного боку, переповною бажання змінити роботу. А з другого — страх залишитися без заробітку та згода на додаткові завдання від керівника «з увічливості». Самопочуття тримається на тонкій ниточці самовладання. Щоб зберегти її, потрібно додати побільше фізичної активності, яка не тільки розвантажить моральну напругу, але й відверне від зайвого шуму навколо.

➤ Скорпіон (24.10—22.11)

У вас найкраще працюватиме стратегія «я бідна людина». Щоб не мати копотів у фінансах, варто уникати будь-яких грошових питань (не давати в борг, не дарувати дорогі подарунки, не робити імпульсивних покупок). Проблеми на роботі та в побуті будуть провокувати зриватися на тих, хто поруч. Пристрасть і чесність — ось чого ви нестримно запрагнете. Потрібно просто присвячувати вечори собі та близьким.

➤ Стрілець (23.11—21.12)

Гроші приходять повільніше, ніж ідуть. Причина банальна — переплата через поспіх і спонтанні рішення. Варто підібрати для себе оптимальний темп у буднях. Якщо відчуєте, що дуже сильно втомлюєтеся, не намагайтеся перетерпіти, а скоригуйте графік, приберіть не особливо важливі рухи тіла й розумові навантаження. Замість серіалу віддайте перевагу звичайній прогулянці на свіжому повітрі.

➤ Козеріг (22.12—20.01)

Усе так добре, що аж стає нудно. Стабільна робота, зрозумілі завдання, класичні витрати. Ідеальний час, щоби спробувати реалізувати ідеї додаткового доходу. Частіший відпочинок — це не лень, а профілактика вигорання, яке вже стукає у двері. Ви отримуєте можливість видихнути, розвантажитися, і дуже важливо не впустити таку нагоду. Настав час зайнятися темою побуту впритул — хто за що відповідає, кому чого не вистачає.

➤ Водолій (21.01—19.02)

З'явиться маса ідей і можливостей, але у вас із цього приводу своя реальність. Уже була не одна спроба заробити «всі гроші» й усе закінчувалося однаково — нервове перенапруження, дика втома, а фінансів у потрібній кількості не з'явилося. Більше руху та часта зміна обставин допоможуть уникнути щоденного кепського гумору. Виникне дуже сильне бажання свободи, але не самотності.

➤ Риби (20.02—20.03)

Потрібно бути обережнішими з обіцянками, пов'язаними з грошима. Стийке відчуття, що час звільнятися, не покидатиме ні на секунду. Незрозуміле самопочуття давно не дає спокою. Начебто нічого не болить, не турбує, протек відчуття, що щось не так, присутнє постійно. Здати хоча б базові аналізи зайвим не буде. Ви опинитесь на роздоріжжі — зберегти когось чи викреслити назавжди з життя.

Світлана Таланова

П	Т	Е	Т	И	Р	О	І	Р	П
Р	Т	Г	А	Р	А	Н	Т	І	Я
О	Н	Р	А	В	О	Р	Б	К	А
К	А	П	Г	Р	І	Х	М	О	Д
У	Р	И	Р	І	Х	Т	І	Л	И
Р	Д	С	Р	А	М	А	Р	О	Х
О	І	А	Д	І	Л	Г	Г	М	А
Р	Г	Р	А	М	Я	Л	П	Б	Н
Р	Е	Д	И	М	Р	А	Г	О	А
С	М	І	Х	О	Т	Р	О	Н	П

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: бровар, гармидер, гідрат, глід, грім, гріх, Коломбо, панахида, писар, пляма, пріоритет, прокурор, рама, сміхотрон, тхір. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 6: лом.

На морському дні виявили 300-річне створіння

■ Зоряна Павлюк

Біля узбережжя Фйордленду в Новій Зеландії морські біологи виявили рекордний чорний корал, який, за оцінками, має вік близько 300—400 років. Його висота перевищує 13 футів, а ширина майже 15 футів, що робить його найбільшим з відомих на сьогодні екземплярів цього виду.

Під час дослідження глибоких вод Фйордленду команда під керівництвом Джеймса Белла, морського біолога з більш ніж 25-річним досвідом роботи, виявила найбільший чорний корал у регіоні. Він зазначив, що знайдений екземпляр є «надзвичайно великим», адже типові чорні корали досягають висоти лише двох-трьох метрів.

Виявлений корал відіграє важливу роль у збереженні та віднов-

ленні популяції цього виду, що повільно зростає, слугуючи ключовим джерелом розмноження для наступних поколінь. Дослідники вказали, що мапа розташування таких великих колоній допоможе захистити їх від пошкоджень, приміром, від якорного або рибальського спорядження, що може травмувати крихку структуру корала.

При зануренні також був присутній Річард Кінсі, старший рейнджер з біорізноманіття Департаменту охорони природи Нової Зеландії, який назвав зустріч із таким величезним коралом «особливим досвідом». За словами чоловіка, за майже 20 років роботи у Фйордленді це найбільший корал, який йому доводилося бачити.

Науковці університету Victoria Waka наразі співпрацюють із Департаментом охорони природи і Fjordland Marine Guardians для створення

мапи зон, де ростуть великі захищені корали. Проф. Белл закликав водолазів, жителів і місцевих хитселів повідомляти про виявлені великі екземпляри (понад 13 футів), щоб оцінити їхню поширеність у фйордах. Попри назву «чорний корал», живі тканини корала білі, тоді як кістяк чорний. Вид охороняє закон про дикі природи Нової Зеландії, і його збір або навмисне пошкодження заборонено.

Чорні корали переважно ростуть у глибоких водах, де вони слугують середовищем існування для численних глибоководних тварин. Їх використовують у традиційній медицині та ювелірній промисловості. Через надзвичайно повільне зростання і довге життя ці корали й види, що на них покладаються, особливо вразливі до людських та природних втручань.

Відкриття цього корала є не лише важливим для морської біології, а й демонструє ефективність міждисциплінарних досліджень у виявленні рідкісних і визначних природних об'єктів. Нові дані допоможуть науковцям розробляти стратегії захисту морського середовища та сприятимуть подальшому вивченню стародавніх колоній чорного корала в Новій Зеландії.